www.dhammaransi.com

သာသနာ့ဂုဏ [illegible]
အရှင်ကောဝိဒမှ
လှူဒါန်းပါသည်။

ကျေးဇူးရှင်

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး

၏

ဝိပဿနာဒီပနီ

★

ပိဋကတ်ရောင်ခြည် စာပေ
စန်းစန်းရီ
အမှတ် ၁-ရွှေတိဂုံတောင်ဘက် စောင်းတန်း
(ဒဂုံ စာ တိုက်) ရန်ကုန်မြို့။

www.dhammaransi.com

လယ်တီဆရာတော် ဘုရားကြီးပုံ

www.dhammaransi.com

မုံရွာမြို့

လယ်တီ ဆရာတော်ဘုရားကြီး

စီရင်တော်မူအပ်သော

ဝိပဿနာဒီပနီ

www.dhammaransi.com

ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ခွင့်ပြုချက် (၄၆၇၅)

၂၄၇၆၇

ပုံနှိပ်သူ မောင်သန်းဦး (၀၇၃၂) မြဲ
မိဘမေတ္တာရွှေတံဆိပ် ပုံနှိပ်တိုက်၊
၂၇၊ ဗဟန်းလမ်းမကြီး၊ ရန်ကုန်မြို့။

ထုတ်ဝေသူ ထွန်းစိန် (၀၁၁၁၀) မြဲ
၃/၆ ပုသိမ်ညွန့်၊ ရန်ကုန်မြို့။

အဘိုး ၁-ကျပ် ၅၀-ပြား

www.dhammaransi.com

ဗောဓနေယျံ ဇနံ ဒိသွာ၊
သတသဟဿေပိ ယောဇနေ။
ခဏေန ဥပဂန္တွာန၊
ဗောဓေတိ တံမဟာမုနိ။

မဟာမုနိ၊ မုနိငါးမျိုးကို အစိုးရတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသခင်သည်။ ဗောဓနေယျံ၊ ကျွတ်ထိုက်သော။ ဇနံ၊ သတ္တဝါကို။ ဒိသွာ၊ မြင်တော်မူသည်ရှိသော်။ သတသဟဿေပိ ယောဇနေ၊ ယူဇနာတသိန်း ခရီး၌လည်း။ ခဏေန၊ ခဏခြင်းဖြင့်၊ ဥပဂန္တွာန၊ ဂရုဏာရှေ့ထား ကြွသွားတော်မူ၍။ တံ ထိုကျွတ်ထိုက်သော သတ္တဝါကို။ ဗောဓေတိ၊ ကျွတ်စေတော်မူ၏။

ဝေနေယျ သတ္တဝါအပေါင်းတို့အား သနားတော်မူသော သဗ္ဗညု မြတ်စွာဘုရားသည် ကျွတ်ထိုက်သော သတ္တဝါရှိက ခရီးယူဇနာတသိန်းပင် ဝေးကွာသော်လည်း။ ခဏခြင်း ကြွသွားတော်မူ၍ သတ္တဝါတို့အား သစ္စာလေးပါးကိုပြ၍ ကိလေသာထောင် နှောင်အိမ်အတွင်းမှ ကျွတ်လွတ်စေတော်မူသကဲ့သို့ မုံရွာမြို့ **လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး** သည် တိုင်းရင်းသား ရဲဟန်းရှင်လူ ခပ်သိမ်းသူတို့အား တရားရေအေး အမြိုက်ဆေးကို တိုက်ကျွေးတော်မူလျက် မဂ်ဖိုလ်လိုလား အမျိုးသား

www.dhammaransi.com

နိဒါန်း

တို့အတွက် ဝိပဿနာဉာဏ်ကို နည်းမှန်ကျန ယထာဘူတ အနိစ္စသဘာဝ, ဒုက္ခသဘာဝ, အနတ္တသဘာဝ, သင်္ခါရတို့ကို ဉာတပရိညာဉ်, တီရဏပရိညာဉ်, ပဟာန ပရိညာဉ် အစီရင်တို့ဖြင့် အသိဉာဏ် ပွင့်လင်းကြစေခြင်းငှာ ဤ "**ဝိပဿနာဒီပနီ**" ကျမ်းကို စီရင်အားထုတ်တော်မူသတည်း။

ယင်း ဝိပဿနာ ဒီပနီကျမ်းကို မဂ်ဖိုလ်လိုလား သပ္ပုရိသ အပေါင်း သူတော်ကောင်းတို့အား ဤဘုရား သာသနာတော် တွင်း၌ပင် ကိလေသာ ၁၀-ပါးတို့တွင် အဆိုးဝါးဆုံး ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိကိလေသာ လျှင်စွာကွာချုပ် လောကုတ္တရာ ဘုံသားဖြစ်ကြ စေရန် ထက်သန်သော စိတ်ဆန္ဒဖြင့် နေ့နေ့ညည ဝီရိယသမ္မပ္ပဓာန် လေးတန်သော အင်္ဂါနှင့် ဝိပဿနာမချွတ် ထွဋ်မြတ်သော တရားကို ပွားများ ရွက်ဆောင်နိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

နိဒါန်းပြီး၏။

www.dhammaransi.com

ဝိပဿနာ ဒီပနီ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော

သမ္မာ သမ္ဗုဒ္ဓဿ။

၁။ ဝိပလ္လာသကထာ

ဝိပလ္လာသတရား ၃ ပါး

ဝိပလ္လာသဆိုသည်ကား ဖောက်ပြန်မှားယွင်းခြင်းတည်း။

ဟုတ်သည် မှန်သည်၌ မဟုတ်မမှန်ဟု မှားယွင်းခြင်း၊ မဟုတ်မမှန်သည်၌ ဟုတ်သည် မှန်သည်ဟု မှားယွင်းခြင်းတည်း။

(၁) သညာဝိပလ္လာသတပါး၊

(၂) စိတ္တဝိပလ္လာသတပါး၊

(၃) ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသတပါးဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏။

www.dhammaransi.com

ထိုသုံးပါးတို့တွင်—

၁။ **သညာဝိပလ္လာသ** ဆိုသည်ကား အမှတ် မှားခြင်း တည်း။

ထိုအမှတ်မှားခြင်းသည် လေးပါးရှိ၏။
(က) အနိစ္စ၌ နိစ္စဟု အမှတ်မှားခြင်းတပါး၊
(ခ) အသုဘ၌ သုဘဟု အမှတ်မှားခြင်းတပါး၊
(ဂ) ဒုက္ခ၌ သုခဟု အမှတ်မှားခြင်းတပါး၊
(ဃ) အနတ္တ၌အတ္တဟု အမှတ်မှားခြင်းတပါး။

၂။ **စိတ္တဝိပလ္လာသ** ဆိုသည်ကား အကြံအသိမှားခြင်း တည်း။

ထိုအကြံအသိ မှားခြင်းသည်လည်း လေးပါးရှိ၏။
(က) အနိစ္စ၌ နိစ္စဟု အကြံအသိ မှားခြင်းတပါး၊
(ခ) အသုဘ၌သုဘဟု အကြံအသိ မှားခြင်းတပါး၊
(ဂ) ဒုက္ခ၌ သုခဟု အကြံအသိ မှားခြင်းတပါး၊
(ဃ) အနတ္တ၌ အတ္တဟု အကြံအသိ မှားခြင်းတပါး။

၃၊ **ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသ** ဆိုသည်ကား အမြင်အယူမှားခြင်း တည်း။

ထိုအမြင်အယူမှားခြင်းသည်လည်း လေးပါးရှိ၏။
(က) အနိစ္စ၌ နိစ္စဟု အမြင်အယူ မှားခြင်း တပါး၊
(ခ) အသုဘ၌ သုဘဟု အမြင်အယူ မှားခြင်းတပါး၊

www.dhammaransi.com

ဤအာရာဝယ် အသုဘာနှင့် သုဘာဟုမှားခြင်း၊ အနိစ္စ၌ နိစ္စဟု မှား ခြင်း၊ ဒုက္ခ၌ သုခဟုမှားခြင်း၊ အနတ္တ၌ အတ္တဟု မှားခြင်းဟူ၍ မှား ခြင်းလေးပါးစီ ရှိကြရာတွင် ငါ ငါဟူ၍ရင်း၊ ငါ၏ပိုင်ရာ ဆိုင်ရာ ဟူ၍ရင်း၊ ငါ၏အတ္တ ငါ၏ဇီဝဟူ၍ရင်း၊ စွဲလမ်းချက် သုံးပါးတွင် ထိုမှားခြင်းလေးပါးသည် အတွင်းဝင်လေသည်။ နောက်၌ ထင်ရှားလတ္တံ့။

ဝိပလ္လာသဉပမာသုံးပါး

(၁) သညာဝိပလ္လာသ၌ တောသမင် ဉပမာ။
(၂) စိတ္တဝိပလ္လာသ၌ မျက်လှည့်ကြီး ဉပမာ။
(၃) ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသ၌ လမ်းမှားကြီး ဉပမာ။

ထိုသုံးပါးတို့တွင်—

သညာဝိပလ္လာသ၌ တောသမင် ဉပမာ ဆိုသည်ကား တခုသော တောကြီးအလယ်၌ စပါးခင်း လုပ်ကိုင်၍ ထား၏။ တောသမင်တို့သည် လယ်ရှင်ယောကျ်ားမရှိစဉ် ထိုစပါးခင်းသို့ လာ၍ အသီးအနှံတို့ကို စားတတ်ကြ၏။ လယ်ရှင်သည် တော သမင်တို့ကို ကြောက်လန့်စေခြင်းငှာ မြက်ခြောက်တို့ကို လူရုပ် သဏ္ဌာန် ပြုလုပ်၍ စပါးခင်း အလယ်၌ စိုက်ထား၏။ ထိုလူ ရုပ်၌ မြက်ခြောက်တို့ကို လျှော်ဖြင့် ဖွဲ့စည်း၍ ကိုယ်သဏ္ဌာန်, ဦးခေါင်းသဏ္ဌာန်, လက်ခြေသဏ္ဌာန်လုပ်၏။ အိုးငယ်ကို ထုံးဖြူ ဖြင့် မျက်နှာသဏ္ဌာန်ရေး၍ ဦးခေါင်း၌ စွပ်ထား၏။ အဝတ်

ဟောင်း အင်္ကျီဟောင်းတို့ကို ဝတ်စွပ်၍ ထား၏။ လက်တို့၌ လေးမြှားတို့ကို ကိုင်စွဲ၏။ တောသမင်တို့သည် ထိုစပါးခင်းသို့ စားအံ့သောငှာ လာကြကုန်ရာ ထိုလူရုပ်ကိုမြင်ကြလျှင် လူမဟုတ် သည်၌ လူအဟုတ် ထင်မှတ်ကြောက်လန့်၍ ပြေးကြကုန်၏။

ဤဥပမာတွင် တောသမင်တို့၌ ပကတိသောလူ၏အသွင်ကို ရှေး၌မှတ်ရင်းရှိ၏။ ထိုအမှတ်အတိုင်း မြက်ရုပ်ကို လူဟူ၍ မှတ်ပြန်၏။ အမှတ်မှား၏။ သညာဝိပလ္လာသသည် ဤတောသမင် ဥပမာနှင့်တူ၏။ အလွန်တိမ်ကော၏။ မျက်စိလည်သောသူသည် နေထွက် နေဝင် ကြောင်ကြောင် မြင်လျက်နှင့် မှားသကဲ့သို့ ကြောင်ကြောင်မြင်လျက်နှင့် မှားတတ်၏။ မှားမိပြန်လျှင် အလွန် ခိုင်မြဲတတ်၏။ ပြောင်းလဲ၍ မရနိုင် ရှိတတ်၏။

ကိုယ်ခန္ဓာတို့၌ အသုဘအချက်၊ အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တ, အချက်များသည် ကိုယ်တွေ့မျက်မြင် ထင်ရှားသည်လည်း အလွန်များ၏။ ကြောင်ကြောင်မြင်မျိုးပင်ဖြစ်၏။ သညာဝိပလ္လာသသည် တောသမင်ကဲ့သို့ ကြောင်ကြောင်မြင်လျက်နှင့် မှားတတ်၏။

၂။ **စိတ္တဝိပလ္လာသ**၌ မျက်လှည့်ကြီး ဥပမာ ဆိုသည်ကား မျက်လှည့်ကြီး ပညာမျိုးသည်ရှိ၏။ ထိုပညာဖြင့်ပြုလုပ်၍ ပြသည်ရှိသော် ကြည့်မြင်သူ လူအများတို့သည် မြေစိုင်ခဲ စသည်ကိုရွှေခဲ ငွေခဲ စသည် ထင်မြင်ကြကုန်၏။ မျက်လှည့် ပညာ၏ အစွမ်းသည် လူတို့၏ ပကတိသော မျက်စိမြင်မှုကိုဖျက်၍ မျက်စိ မြင်မှုတမျိုး ပြောင်းလဲစေနိုင်၏။ တခဏ အားဖြင့် စိတ်ကို

www.dhammaransi.com

ဘောက်ပြန် စေနိုင်၏။ ပကတိအခါ၌ မြေစိုင်ခဲကို မြေစိုင်ခဲ အတိုင်း မြင်ကြကုန်၏။ ထိုအခါ မြေစိုင်ခဲကို ဝါဝါဝင်းဝင်း ရွှေအဆင်း၊ ဖွေးဖွေးလင်းလင်း ငွေအဆင်း အနေနှင့် မြင်ကြကုန်၏။ ရွှေဟူ၍ ငွေဟူ၍ ယုံကြည်ခြင်း မှားယွင်းကြကုန်၏။

ဤဥပမာ နှင့်တူစွာ စိတ်သည် မဟုတ်သည်ကို အဟုတ် လုပ်ကြံ၍ လှည့်စားတတ်၏။ ညဉ့်အခါ သစ်ငုတ်ကို မြင်လေရာ လူဟူ၍ လှည့်စား၏။ တောခွေးကို မြင်လေရာ တောဆင်ဟူ၍လှည့် စား၏။ တောဆင်ကို မြင်လေရာ တောခွေးဟူ၍ လှည့်စား၏။ လောက၌ ဒိဋ္ဌမျက်မြင်မျိုးထဲတွင် အထင်မှားသမျှသည် စိတ်၏ လှည့်စားမှုချည်းမှတ်။စိတ္တဝိပလ္လာသသည် မဟုတ်သည်ကိုအဟုတ် လုပ်ကြံ၍ လှည့်စား တတ်သောကြောင့် သညာဝိပလ္လာသထက် နက်နဲ၏။ သို့ရာတွင် အကြောင်း ယုတ္တိနှင့် ဖြေဖျောက်လျှင် ပြေပျောက်လွယ်၏။ သညာကဲ့သို့ မခိုင်မြဲတတ်။

၃။ **ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသ**၌ လမ်းမှားကြီး ဥပမာဆိုသည်ကား တခုသော တောကြီးသည်ရှိ၏။ ထိုတောကြီး၌ ဘီလူး ခေါ် သော နတ်ဆိုးတို့သည် မြို့ရွာတည်ထောင်၍ နေကြကုန်၏။ လမ်းခရီး၌ မကျွမ်းကျင်သော ခရီးသည်တို့သည် ထိုတောကြီး သို့ ရောက်ကြကုန်၏။ နတ်ဆိုးတို့သည် မိမိတို့မြို့ရွာကို နတ်မြို့ နတ်ရွာကဲ့သို့ရှင်း၊ မိမိတို့ကိုယ်ကိုလည်း နတ်သမီးနတ်သားတို့ကဲ့သို့ ရှင်း၊ ဖန်ဆင်းကြကုန်ပြီးလျှင် လမ်းကိုလည်း နတ်လမ်းကဲ့သို့ သာယာစွာ ဖန်ဆင်းကြကုန်၏။ ခရီးသည်တို့သည် ထိုလမ်းကို

www.dhammaransi.com

တွေ့မြင်ကြရာ မြို့ကြီးရွာကြီးသို့ သွားသောလမ်းဟု ယုံကြည်ကြကုန်သဖြင့် လမ်းရိုးလမ်းမှန်ကို စွန့်လွှတ်ကြကုန်ပြီးလျှင် ထိုလမ်းဆိုး လမ်းမှားကြီးသို့ လိုက်သွားကြလေကုန်၏။ နတ်ဆိုးတို့၏ မြို့ရွာသို့ ရောက်ကြကုန်သောအခါ လူကောင်းသူကောင်းတို့၏ မြို့ရွာဟု ထင်မှတ်ကြကုန်၍ ယုံကြည်စိတ်ချ အိပ်နေကြကုန်၏။ နတ်ဆိုးတို့သည် ညဉ့်အခါ၌ ထိုသူတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာတွင်းသို့ ပူးဝင်ကြကုန်ပြီးလျှင် အသည်း, အဆုပ်, နှလုံး, သည်းပွတ်တို့၌ကိုက်၍ တကိုယ်လုံးမှ အသွေးအဆီတို့ကို စုတ်ယူမြိုသောက်ကြကုန်၏။ ထိုခရီးသည်တို့သည် သေဆုံးကြလေကုန်၏။

ဤဥပမာ၌ ကာမဘုံ, ရူပဘုံ, အရူပဘုံ ဟူသော ဘုံသုံးပါးသည် ဂင်းတောကြီးနှင့်တူ၏။ ဤသတ္တဝါတို့သည် ဂင်းခရီးသည်တို့နှင့် တူကုန်၏။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ အယူသည် လမ်းရိုးလမ်းမှန်နှင့်တူ၏။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူမျိုးသည် လမ်းဆိုးလမ်းမှားကြီးနှင့်တူ၏။

ဤစကား၌ **သမ္မာဒိဋ္ဌိ**သည်—

(က) လောကီသမ္မာဒိဋ္ဌိ။

(ခ) ဗောဓိပက္ခိယသမ္မာဒိဋ္ဌိဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် မိမိပြုသော ကုသိုလ်ကံ, အကုသိုလ်ကံသည်သာလျှင် ဘဝသံသရာ၌ အစဉ်ပါသော ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာမှန်ချေသည်ဟုယူသော ကမ္မသကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် လောကီသမ္မာဒိဋ္ဌိမည်၏။

www.dhammaransi.com

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နှင့်တကွ ခန္ဓာ အာယတန အနတ္တဘို့ကို သိမြင်သောဉာဏ်သည် ဗောဓိပက္ခိယ သမ္မာဒိဋ္ဌိမည်၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ဝဋ္ဋပက္ခ၌ ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိသည် လမ်းရိုးလမ်းမှန်ကြီးနှင့်တူ၏။ လူ့ပြည် နတ်ပြည် ဗြဟ္မာပြည် ဟူသော သုဂတိဘုံများသည် လူကောင်း သူကောင်းတို့၏ မြို့ရွာနှင့်တူ၏။

ကုသိုလ်ကံ, အကုသိုလ်ကံကိုရင်း၊ ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံ၏ အကျိုးကိုရင်း၊ ပစ်ပါယ်သောနတ္ထိက ဒိဋ္ဌိ, အဟေတုကဒိဋ္ဌိ, အကရိယဒိဋ္ဌိများသည် လမ်းဆိုး လမ်းမှားကြီးနှင့် တူ၏။ ငရဲပြည်, တိရစ္ဆာန်ပြည်, ပြိတ္တာပြည်, အသုရကာယ်ပြည်ဟူသော ဒုဂ္ဂတိဘုံများသည် နတ်ဆိုးတို့၏ မြို့ရွာနှင့်တူ၏။

ဝိဝဋ္ဋပက္ခမှုကား ဗောဓိပက္ခိယ သမ္မာဒိဋ္ဌိသည်လမ်းရိုး လမ်းမှန်ကြီးနှင့်တူ၏။ နိဗ္ဗာန်သည် လူကောင်းသူကောင်းတို့၏မြို့ရွာနှင့်တူ၏။

မိမိ ခန္ဓာကိုယ်ကို ငါ၏ အတ္တဟု စွဲလန်းသော အတ္တဒိဋ္ဌိ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိသည် လမ်းဆိုး လမ်းမှားကြီးနှင့် တူ၏။ လူ့ပြည် နတ်ပြည် ဗြဟ္မာ့ပြည်နှင့်တူ၏သော သံသရာ လောကကြီးသည် နတ်ဆိုးတို့၏ မြို့ရွာနှင့်တူ၏။

ဤဝိဝဋ္ဋပက္ခ၌ အတ္တဒိဋ္ဌိ-သက္ကာယဒိဋ္ဌိကိုပင် ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသ ဆို၏။ ဤဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသသည် စိတ္တဝိပလ္လာသထက် နက်နဲ၏။ အလွန်လည်းခိုင်မြဲ၏။

ဝိပလ္လာသကထာပြီး၏။

www.dhammaransi.com

၂။ မညနာကထာ

မညနာတရား (၃) ပါး

မညနာ ဆိုသည်ကား အထင်ကြီးခြင်းတည်း။ ဟုတ်မှန်သည်ထက် ပိုလွန်၍ ထင်ခြင်းတည်း။ အဝိဇ္ဇာ အတွက်ကြောင့် ဝိပလ္လာသတရားဖြစ်ပွား၏။ ဝိပလ္လာသတရား အတွက်ကြောင့် အထင်ကြီးခြင်းဖြစ်ပွား၏။

ထိုမညနာသည်–

(၁) တဏှာမညနာတပါး။
(၂) မာနမညနာတပါး။
(၃) ဒိဋ္ဌိမညနာတပါး ဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏။

ထိုသုံးပါးတို့တွင်–

(၁) တဏှာမညနာဆိုသည်ကား ငါ၏ပိုင်ရာ ဆိုင်ရာမဟုတ်သည်၌ ငါ၏ ပိုင်ရာဆိုင်ရာ ဟုတ်၏ဟု ခင်တွယ်မှုဖြင့် အထင်ကြီးခြင်းတည်း။ အမှန်အားဖြင့် ငါဟူ၍ပင်မရှိ၊ ငါဟူ၍ မရှိလျှင် ငါ၏ပိုင်ရာဆိုင်ရာ ဟူ၍မရှိ။ ထိုသို့ မရှိပါဘဲလျက် အဇ္ဈတ္တသတ္တတို့၌၎င်း၊ ဗဟိဒ္ဓဝတ္ထုတို့၌၎င်း၊ ဤသည်ကားငါ၏ ပိုင်ရာတည်း။ ဤသည်ကား ငါ၏ပိုင်ရာမဟုတ်၊ ဤသည်ကား ငါ၏ဆိုင်ရာတည်း။ ဤသည်ကား ငါ၏ဆိုင်ရာမဟုတ်ဟူ၍ ငါ၏ ပိုင်ရာ ဆိုင်ရာအနေနှင့် စိတ်ထည်းတွင် ကွက်ခြားမှုကြီး အထင်အစွဲရှိနေခြင်းသည် တဏှာမညနာမည်၏။

www.dhammaransi.com

အဇ္ဈတ္တဝတ္ထုဆိုသည်ကား မိမိ၏ကိုယ်ခန္ဓာ၊ မိမိ၏ ဦးခေါင်း ခြေလက်၊ မိမိ၏ စက္ခု သောတ စသည်တို့ ပေတည်း။ ဗဟိဒ္ဓ ဝတ္ထုဆိုသည်ကား မိမိ၏ အမိ အဘ ဆွေမျိုးစသည်၊ မိမိ၏ နွား ကျွဲ ဆင် မြင်း စသည်၊ မိမိ၏ အိမ်ရာ ဝင်းခြံ လယ်ယာ ဥယျာဉ် သစ်ပင် ချုံနွယ်၊ မိမိ၏ ဝတ်စားတန်ဆာ ရတနာ ရွှေငွေစသည်တည်း။

၂။ **မာနမညာ**ဆိုသည်ကား အဇ္ဈတ္တ ဝတ္ထုတို့ကို ငါ ငါ ဟူ၍ စိတ်ဆည်းတွင် အသင်ကြီးနေမှုတည်း။ ထို ငါဟူသော အထင်ကြီးမှုသည် အဇ္ဈတ္တဝတ္ထု ဗဟိဒ္ဓဝတ္ထုတို့က အားပေးအား မြှောက် အထောက်အကူရှိခဲ့သော် လွန်စွာ မောက်မာမော်ကြွား ထောင်လွှား တက်ကြွတတ်၏။

အဇ္ဈတ္တဝတ္ထုဆိုသည်ကား မျက်စိအား၊ နားအား၊ လက်အား ခြေအား၊ သီလအား၊ သုတအား၊ ပညာအား၊ တန်ခိုးအား စသည်တည်း။

ဗဟိဒ္ဓ ဝတ္ထုဆိုသည်ကား ဆွေအား၊ မျိုးအား၊ ရပ်အား၊ ရွာအား၊ ဥစ္စာဓနအား၊ လက်နက်အား စသည်တည်း။ မျက်စိ ကောင်းလျှင် မျက်စိအတွက် ငါအားတက်၏။ မျက်စိကန်းသူ မှာ ထိုအားယုတ်လျော့၏။ ဤသို့စသည်ဖြင့် မြှော်လေ။

၃။ **ဒိဋ္ဌိမညနာ** ဆိုသည်ကား အဇ္ဈတ္တဝတ္ထုတို့ကို ငါ၏ အမာခံ အထယ်ခံ အနှစ်အသား၊ အတ္တသာရ ပေတည်းဟူ၍ စိတ်ထည်းတွင် အထင်ကြီးမှုပေတည်း။ မြေအို မြေခွက်ဆိုလျှင်

www.dhammaransi.com

မြေသည် ထိုအိုးထိုခွက်မှာ အမာခံ အထယ်ခံ ဖြစ်၏၊ ထိုမြေကိုပင် အိုးခွက် ခေါ်ဆိုကြ၏။ သံအိုး သံခွက်ဆိုလျှင် သံသည် ထိုအိုး ထိုခွက်မှာ အမာခံ အထယ်ခံဖြစ်၏။ ထိုသံကိုပင် အိုးခွက် ခေါ်ဆိုကြ၏။

ဤဥပမာကဲ့သို့ အဇ္ဈတ္တဝတ္ထုဖြစ်သော ပထဝီဓာတ်ကို သတ္တဝါ၏အမာခံအထယ်ခံပြု၏။ ငါ၏အမာခံအထယ်ခံပြုသော ထိုပထဝီဓာတ်ကိုပင် သတ္တဝါဟူ၍ အထင်ကြီးမှုသည်ဖြစ်၏။ အာပေါဓာတ် တေဇောဓာတ် စသည်တို့လည်း ထို့အတူတည်း။

ဤအထင်ကြီးမှု၊ အထင်လွဲမှုသည် နောက်၌ ထင်ရှားလတ္တံ့။

ဤမညနာ တရားသုံးပါးကိုပင် အနိုင်အမြဲ ဖွဲ့လမ်းခြင်း အနက်ကြောင့် ဂါဟတရားသုံးပါးလည်း ခေါ်၏။ အကျယ်အကြွယ် မငြိမ်းဘွယ်သော အမှုလွဲအမှုမှားတို့ကို အဆင့်ဆင့် အဆက်ဆက် ပွားများစေတတ်သော အနက်ကြောင့် ပပဉ္စတရား သုံးပါးလည်း ခေါ်၏။

မညနာကထာပြီး၏။

၃။ အဘိနိဝေသကထာ

အဘိနိဝေသတရား ၂–ပါး

အဘိနိဝေသ ဆိုသည်ကား တံခါးတိုင် ကျောက်စာတိုင် မော်ကွန်းတိုင်များကဲ့သို့ မည်သည့်အကြောင်းနှင့်မှ မလှုပ်မရှားနိုင်။ မရွေ့ မယိုင်နိုင်အောင် ခိုင်မြဲစွာ စိုက်မြှုပ် တည်တောင်ခြင်းကို ဆိုသတည်း။

ထိုအဘိနိဝေသသည်–

www.dhammaransi.com

(၁) တဏှာဘိနိဝေသတပါး။
(၂) ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသတပါးဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။
ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်–

(၁) တဏှာဘိနိဝေသ ဆိုသည် **ကား** မိမိ ကိုယ်ခန္ဓာကိုရင်း၊ ကိုယ်ခန္ဓာ၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော ဦးခေါင်း လက်, ခြေ, စသော အင်္ဂါကြီးစု၊ မျက်စိ, နား, နှာခေါင်း စသော အင်္ဂါငယ်စုကိုရင်း၊ ငါ၏ကိုယ်, ငါ၏လက်, ငါ၏ ခြေ, ငါ၏မျက်စိ, ငါ၏နား အစရှိသည်ဖြင့် ဘဝအဆက်ဆက် မရှေ့မယိုင် အခိုင်အမြဲ သိမ်းပိုက် စွဲလန်းမှုကြီးသည် တဏှာဘိနိ မည်၏။

၂။ ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသ ဆိုသည်ကား သတ္တဝါ တို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာမှာ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အမာခံ အထယ်ခံဖြစ်၍ အစဉ် အမြဲ ခိုင်မြဲသော အတ္တသံသော အကြီးအမှူးသည် ရှိ၏။ ဇီဝ ဟူသော အချုပ်အထိန်းသည် ရှိ၏ဟု ဘဝအဆက်ဆက် မရှေ့ မယိုင် အခိုင်အမြဲ မှတ်ယူ စွဲလန်းမှု ကြီးသည် ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသ မည်၏။

တဏှာဘိနိဝေသကို တဏှာနိဿယ, ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသကို ဒိဋ္ဌိ ဿယဟူ၍လည်းခေါ်၏။

ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်, နာမ် တရားတို့၏ မှီခြင်းနှစ်ပါးဟူ၍ရင်း၊ပုထုဇန် သတ္တဝါတို့၏ မှီရာဌာနကြီးနှစ်ပါးဟူ၍ရင်းဆိုလိုသည်။

အဘိနိဝေသကထာပြီး၏။

www.dhammaransi.com

၄။ ဘူမိကထာ

ဘူမိအပြား ၂-ပါး။

ဘူမိ ဆိုသည်ကား သတ္တဝါတို့၏ တည်ရာမှီရာ ဖြစ်ပွားရာကို ဆိုသတည်း။

(၁) ပုထုဇ္ဇန ဘူမိတပါး။

(၂) အရိယဘူမိ တပါးဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်-

၁။ ပုထုဇ္ဇနဘူမိ ဆိုသည်ကား ပုထုဇ္ဇနဘာဝ ကို ဆိုသည်။

ပုထုဇ္ဇနဘာဝဆိုသည်ကား ဝိပလ္လာသတရား သုံးပါးတို့တွင် ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသ တရားကိုဆိုသည်။ ခပ်သိမ်းသော လောကီဘုံသားတို့သည် ငါ၏ ကိုယ်ခန္ဓာအတွင်း၌ နိစ္စမျိုးရှိ၏။ သုခမျိုးရှိ၏။ အတ္တမျိုးရှိ၏ဟု အမြင်မှားခြင်း၊ အယူမှားခြင်း ဟူသော ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသ တရားကို တည်ရာ မှီရာ ပြု၍ နေကြကုန်၏။ ဒိဋ္ဌိမညနာ တရား, ဒိဋ္ဌိဂါဟတရား, ဒိဋ္ဌိပပဉ္စတရား, ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသ တရားကို အချုပ်အခြာ တည်ရာ မှီရာပြု၍နေကြကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသတရားသည် ပုထုဇ္ဇန ဘူမိမည်၏။

၂။ အရိယဘူမိ ဆိုသည်ကား အရိယဘာဝကို ဆိုသည်။

အရိယဘာဝဆိုသည်ကား ထိုဒိဋ္ဌိ ဝိပလ္လာသ တရား အမြစ်အရင်းပါ ပြတ်ကင်း၍ ကိုယ်ခန္ဓာတွင်း၌ နိစ္စမျိုးမရှိ၊ သုခမျိုးမရှိ၊ အတ္တမျိုးမရှိဟု အမြင်အယူဖြောင့်မှန်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ကို ဆိုသည်။

www.dhammaransi.com

အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ထိုအမြင် ထိုအယူကို တည်ရာ မှီရာ ပြု၍ နေကြကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုသမ္မာဒိဋ္ဌိတရားသည် အရိယ ဘူမိမည်၏။

အနမတဂ္ဂ သံသရာကာလ၌ ပုထုဇ္ဇနဘူမိတွင် ကျင်လည် ရှည် လျား၍ နေကြကုန်သော ပုထုဇန် သတ္တဝါ အနန္တတို့တွင် အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည် တခုသော နေ့ရက်၌ ထိုသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်ကို ပိုင်နိုင် စွာ ရသဖြင့် ထိုဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသ တရားအမြစ်အရင်းပါ ပြတ်ကင်း ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုနေ့ ထိုရက်မှစ၍ အရိယဘူမိသို့ ရောက် လေ၏။ ပရမတ္ထ အရိယာမျိုး ဖြစ်လေ၏။

အချို့သော အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ သညာဝိပလ္လာသ, စိတ္တဝိပလ္လာသများ ကျန်ရှိသေးသော်လည်း ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသကြီး ပြတ်ကင်းပြီး၍ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်ကြီးကို အတည်ရသဖြင့် ကျန်ရှိ သော ဝိပလ္လာသများသည် ဒုစရိုက်မြောက်အောင် မမိုက်မဲနိုင် ကြလေပြီ။ တရားသဖြင့် ရရှိသော စည်းစိမ်ချမ်းသာ များကို ခံစား စံစားဘို့မျှသာ ရှိတော့၏။

ဘူမိကထာပြီး၏။

၅။ ဂတိကထာ

ဂတိအပြား ၂-ပါး

ဂတိ ဆိုသည်ကား ဘဝအလားတည်း။ တဘဝမှ တဘဝသို့ အဆက်ဆက် ပြောင်းလဲကျင်လည်မှုပေတည်း။

www.dhammaransi.com

ထိုဂတိသည်-

(၁) ပုထုဇ္ဇနဂတိတပါး။
(၂) အရိယဂတိတပါးဟု ဂတိအပြား နှစ်ပါးရှိ၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်-

၁။ ပုထုဇ္ဇနဂတိ ဆိုသည်ကား ဝိနိပါတ အလားကို ဆိုသတည်း ဝိနိပါတ အလား ဆိုသည်ကား ပရမ်းပတာ ကျခြင်းတည်း။ ပရမ်းပတာ ကျရောက်ခြင်း ဆိုသည်ကား အလိုရှိရာ ဘဝကို ရည်ရွယ်၍ ကျရောက် နိုင်ကြသည်မဟုတ်၊ အမှတ်မရှိ တခုခုသော ကံ၏။ ပစ်ချခြင်းဖြင့် ရောက်တတ်ရာရာ ကျရောက်ခြင်းကို ဆိုသတည်း။

ထန်းပင်ပေါ်က ထန်းသီးတို့၏ ကြွေကျခြင်းကဲ့သို့၊ အုန်းပင် ပေါ်က အုန်းသီးတို့၏ ကြွေကျခြင်းကဲ့သို့ ပုထုဇန်ဘဝတို့မှာ သေသည်၏ အခြားမဲ့၌ ပေါက်လွတ်ကျခြင်းကို ဆိုသတည်း။

ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့မှာ တဘဝလျှင် တခါသေရခြင်း ဘေးသည်မြဲ၏။ သေပြန်လျှင် ပုထုဇန် သတ္တဝါတို့မှာ သေ သည်၏ အခြားမဲ့၌ ပရမ်းပတာ ကျရောက်ခြင်းဘေးကြီး သည် လည်း မြဲ၏။ သေခြင်း ဘေးကြီးနှင့် ပရမ်းပတာကျခြင်း ဘေး ကြီးသည် အစဉ်အမြဲ ဘက်တွဲလျက်ရှိ၏။ သေရခြင်းဘေးထက် ပရမ်းပတာကျခြင်း ဘေးသည် အလွန်ကြီးကျယ်၏။

လူ့ပြည်မှာ သေလွန်ကြသော ပုထုဇန် သတ္တဝါ တို့မှာ အောက်မဟာအဝီစိ ငရဲကြီးတိုင်အောင် အလုံးစုံသောအပါယ် လေးဘုံတို့သည် အဆီးအတားမရှိ ကောင်းကင်ကြီးအသွင် ဟာ

www.dhammaransi.com

လာဟင်းလင်း အပြင်ကြီးအလားရှိ၏။ လူ၏ အသက်ဝိညာဏ် ချုပ်ဆုံးသည်နှင့်တပြိုင်နက် ဘယ်ငရဲဘုံသို့မဆို ကျရောက်နိုင်၏။ ဝေးသည် နီးသည်ဟု အထူးမရှိ။ ဘယ်တိရစ္ဆာန်မျိုးမဆို၊ ဘယ်ပြိတ္တာမျိုးမဆို၊ ဘယ်အသုရကာယ်မျိုးမဆို မျက်တောင်တခပ်လျှပ်တပြက်အတွင်း တခဏခြင်း ဖြစ်နိုင်၏။ အထက် နတ်ပြည်ခြောက်ထပ် တို့မှ သေလွန်ကြရာ၌လည်း ထို့အတူပင်တည်း။ အထက်ရူပ, အရူပ, ဗြဟ္မာ့ပြည်တို့မှ သေလွန်ကြရာ၌ မူကား အဖြောင့် အပါယ်လေးဘုံသို့ ဦးတိုက်မကျမူ၍ နတ်ပြည်, လူ့ပြည်၌တဖန် ရပ်တန့်ပြီးမှ အပါယ်လေးဘုံသို့ ကျရောက်နိုင်ကြကုန်၏။

ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့သည် သေခြင်းဘေးကို ကြောက်လန့်ကြကုန်မြဲ ဆိုရာ၌ သေခြင်းဘေးမှာ ဤပရမ်းပတာ ကျရောက်ခြင်းဘေးကြီး အပြီးပါရှိ၍ နေသည့်အတွက်ကြောင့် သေခြင်းဘေးမှအထူ အချွန် အလွန်ကြောက်ကြရကုန်သည်။

ပရမ်းပတာ ကျရောက်ခြင်း ဘေးကြီး မရှိကြကုန်သည်ဖြစ်၍ သေသည့်နောက်၌ မိမိတို့ အလိုရှိရာ ရည်ရွယ်ရာဘုံဘဝသို့ ရည်ရွယ်တိုင်းရောက်နိုင်ကြပါကုန်မူကား သေခြင်းဘေးကို ဤမျှလောက် လန့်ကြကုန်လိမ့်မည်မဟုတ်၊ တဘုံ၌ကာလ ကြာညောင်းလျှင် ဘုံအသစ်ပြောင်းလိုသောစိတ် ဖြစ်လာလတ်သော် သေခြင်းကို အလိုရှိကြသော အခါ၌ပင် ရှိတန်ရာသေး၏။

ဤဝိနိပါတ အလားဟု ဆိုအပ်သော ပုထုဇ္ဇန ဂတိသည် အဘယ်မျှလောက် ကြီးကျယ်သနည်းဟူမူ။

www.dhammaransi.com

ဤအရာ၌—

(၁) နခသိခသုတ်၊

(၂) ကာဏကစ္ဆပသုတ်။

ဤသုတ်နှစ်ပါးကို ပြဆိုရာ၏။

၁။ နခတိခသုတ် ၏ လိုရင်းအနက်ကား တရံရောအခါ မြတ်စွာ **ဘုရားသည်** လက်သည်းတော်ဖျား၌ မြေမှုန့်ငယ်တို့ကို တင်ထားပြီးလျှင် ရဟန်းတို့ကိုခေါ်၍ ဤသို့မိန့်တော်မူ၏။

ရဟန်းများတို့.... ငါ၏လက်သည်းတော်ဖျားတွင် တင်ထားသော မြေမှုန့်စုနှင့် မဟာပထဝီ တပြင်လုံးတွင် ရှိနေသောမြေမှုန့်တို့ကို အနည်း, အများအားဖြင့် နှိုင်းယှဉ်သည် ရှိသော် အဘယ်မြေမှုန့်စုက နည်းပါး၍ အဘယ်မြေမှုန့်စုက များပြားမည်နည်းဟု မေးတော်မူ၏။

ထိုအခါ ရဟန်းတို့က လက်သည်းတော်ဖျား၌ တင်ထားသော မြေမှုန့်စုကာ အလွန်ပင် နည်းပါးပါကြောင်း။ မဟာပထဝီ တပြင်လုံးမှာ ရှိနေသော မြေမှုန့်စုကာ အလွန်ပင် များပြားပါကြောင်း။ ၎င်း မဟာပထဝီ မြေမှုန့်နှင့် အနည်းအများအားဖြင့် နှိုင်းယှဉ်သည်ရှိသော် ဘုရား လက်သည်းတော်ဖျား၌ တင်ထားသော မြေမှုန့်စုသည် ရှိသည်ဟူ၍ မပြောဆို လောက်ပါကြောင်း ဖြေကြားကြကုန်၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက ရဟန်းတို့.... ဤဥပမာနှင့်တူစွာ ဤလူ့ပြည်မှ သေလွန်ကြကုန်သော သူအပေါင်းတို့တွင် လူ့

www.dhammaransi.com

ပြည် နတ်ပြည်တို့မှာ ဖြစ်ရသောသူ၊ နတ်ပြည်တို့မှ သေလွန်ကြသော သူအပေါင်းတို့တွင် နတ်ပြည် လူ့ပြည်တို့မှာ ဖြစ်ရသော သူများသည် ငါ၏ လက်သည်းတော်ဖျား၌ တင်ထားသော မြေမှုန့်စုံကဲ့သို့ အလွန်ပင်နည်းပါး၏။ အပါယ်လေးဘုံတို့၌ဖြစ်ရသော သူတို့သည်မူကား မဟာပထဝီ မြေမှုန့်ကဲ့သို့ အလွန်ပင် များပြားကုန်၏ ဟူ၍၎င်း၊ တဖန် အပါယ်လေးဘုံတို့မှ သေလွန်ကြကုန်သော သူအပေါင်းတို့တွင် လူ့ပြည် နတ်ပြည်တို့မှာ ဖြစ်ရသော သူများသည် ငါ၏ လက်သည်းတော်ဖျား၌ တင်ထားသော မြေမှုန့်ကဲ့သို့ အလွန်နည်းပါး၏။ အပါယ်လေးပါးတို့၌ အဖန်တလဲလဲ ဖြစ်နေကြရကုန်သော သတ္တဝါတို့သည်သာလျှင် အလွန်များပြားကုန်၏ ဟူ၍၎င်း မိန့်တော်မူ၏။

ဤကားနခသိခသုတ်၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်တည်း။

မဟာသမုဒ္ဒရာ လေးစင်း၌ရှိသော ရေသတ္တဝါ မျိုးစုံနှင့်တကွ အပါယ်လေးဘုံ အသိုက်အအုံ ကြီးကျယ်ပုံကို ဆော့စုံစွာ မြှော်မှန်းပြီးလျှင် ယခုပြဆိုခဲ့ပြီးသော နခသိခသုတ် အထွက် အနက်အဓိပ္ပါယ်အတိုင်း အပါယ်ရောက် အပါယ်ကျ ဝိနိပါတအလားကြီးသည် ဘယ်မျှလောက် ကြီးကျယ်ကြောင်းကို မြှော်မြင်သိရှိနိုင်ရာ၏။

၂။ **ကာဏ ကစ္ဆပသုတ်၏** လိုရင်းအနက်ကား တရံရောအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ရဟန်းတို့ကိုခေါ်၍ ဤသို့မိန့်တော်မူ၏။

ရဟန်းတို့.... မဟာသမုဒ္ဒရာကြီး၌ မျက်စိနှစ်ဖက် ပျက်ကွယ်သော လိပ်ကန်းငယ်တခုသည် ရှိရာ၏။ ထိုလိပ်ကန်းငယ်သည်

www.dhammaransi.com

နက်လှစွာသော ရေ၏အတွင်း၌ ဦးခေါင်း လှည့်မိလှည့်ရာ မရပ်မနား သွား၍နေ၏။ အနှစ်တရာ အနှစ်တရာရှိမှ ရောက်လေရာရာ၌ တကြိမ် တကြိမ်သာ အထက်ရေပေါ်သို့ ဦးခေါင်းပေါ်၏။ တဖန် မဟာသမုဒ္ဒရာကြီး၌ပင်လျှင် တခုသောအရပ်၌ ရထားထမ်းပိုးတုံးတခုသည် ကြရောက်နေရာ၏။ ထိုထမ်းပိုးတုံးသည် အပေါက်တခုသာရှိ၏။ လေလိုက်, လှိုင်းလိုက် ရေကြောင်းလိုက် မရပ်မနား လွင့်မျောခါ နေ၏။ ထိုသို့နေကြရာတွင် အကြင်အခါ၌ လိပ်ကန်းငယ်၏ဦးခေါင်းပေါ်ရာ အရပ်သို့ ထမ်းပိုးတုံးသည် ရောက်လေ၍ လိပ်၏ဦးခေါင်းသည် ထမ်းပိုးပေါက်၌ လျှိုမိစွပ်မိလေရာ၏။ ထိုသို့ လျှိုမိ စွပ်မိသောအခါ အခွင့်သည် ကြုံကြိုက်နိုင်ပါမည်လောဟု မေးတော်မူ၏။

ထိုအခါ ရဟန်းတို့က ကြုံကြိုက်နိုင်ရာ မရှိပါကြောင်း။ သို့ရာတွင် မြတ်စွာဘုရား.... ကမ္ဘာမည်သည် အလွန်ကြာရှည်လှသည်ဖြစ်၍ လိပ်ငယ်သည်လည်း မသေမပျောက် ထမ်းပိုးသည်လည်း မပုပ်မဆွေး ကာလအရှည် တည်နေပါကုန်မူကား တကြိမ်တခါ ကြုံကြိုက်သော် ကြုံကြိုက်ရန် ရှိပါကြောင်း ဖြေကြားကြကုန်၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက ရဟန်းတို့.... ဤအရေးအခွင့်သည် ခဲယဉ်းသည်ဟု မဆိုလောက်သေး၊ ဤအခွင့်အရေးထက် အဆအရာမက အဆတထောင်မက ခဲယဉ်းလှသော အရာသည်ရှိသေး၏။ အဘယ်အရာနည်းဟူမူ ဤလူ့ဘဝမှ သေလွန်၍ အပါယ်လေးဘုံသို့ တကြိမ်ကျရောက်သောသူသည် လူ့ဘုံ လူ့ဘဝသို့ တဖန်ပြန်ရောက်နိုင်ရန် အခွင့်အရေးပေတည်း။

www.dhammaransi.com

ဤအခွင့်အရေးသည် လိပ်ကန်းထန်းပိုးတို့၏ အခွင့်အရေးထက် အဆအရာမက အဆအထောင်မက သာလွန်၍ ခဲယဉ်းချေသည်။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ။ လူ့ဘဝ နတ်ဘဝမည်သည် အကုသိုလ် ဒုစရိုက်မှုတို့ကို ရှောင်ကြဉ်၍ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို ပြုကျင့်သောသူများမှ လူဖြစ်နိုင်သည် နတ်ဖြစ်နိုင်သည်။

အပါယ်ဘုံ၌မူကား အကုသိုလ်မှန်း ကုသိုလ်မှန်း ကောင်းမှုမှန်း မကောင်းမှုမှန်း သုစရိုက်မှန်း ဒုစရိုက်မှန်း မသိကြကုန်ပြီ။ နိုင်ရာ နိုင်ရာ သတ်မှုစားမှု အစရှိသော အကုသိုလ် ဒုစရိုက်တို့နှင့်သာ နေကြရကုန်တော့သည်။ ငရဲဘုံ ပြိတ္တာဘုံတို့မှာလည်း ခံနေရသော ဒုက္ခအတွက် စိတ်ပူ စိတ်လောင် စိတ်ဆိုး စိတ်ညစ်တွေနှင့်သာ နေကြရကုန်တော့သည်။

ထို့ကြောင့် လူ့ဘုံ လူ့ဘဝသို့တဖန် ပြန်ရောက်ရန် အခွင့်အရေးသည် လိပ်ကန်း ထမ်းပိုး အရေးထက် အဆ ရာထောင်မက သာလွန် ခဲယဉ်းလေသည်ဟု ဟောတော်မူသည်။ ။ဤကား ကာဏကစ္ဆပသုတ်ထွက် အနက်အဓိပ္ပါယ်ပေတည်း။

ဤသုတ္တန်အတိုင်း အပါယ်ဘုံဘဝသို့ ရောက်လေ သမျှသောသူအပေါင်းတို့သည် လူ့ဘုံ လူ့ဘဝသို့ ရောက်လာမည့် အရေးအလွန်ဝေးရသည်မှာ အပါယ်ဘုံသားတို့ မည်သည် အထက်သို့ ဦးခေါင်းမပြု အောက်သို့သာ ဦးခေါင်းပြုကြကုန်၏။

အောက်သို့သာ ဦးခေါင်းပြုခြင်း ဆိုသည်ကား တဘဝထက် တဘဝအမိုက်တရား တိုးပွါး၍ သွားကြသဖြင့် မြစ်ရေတို့သည် နိမ့်ရာသို့သာ စီးဆင်းကြကုန်သကဲ့သို့ တဘဝထက် တဘဝ ယုတ်နိမ့်ရာသို့သာ ရှေ့ရှုကြကုန်ရကား အထက်လမ်းပိတ်၍ အောက်

www.dhammaransi.com

ထက်အောက် နှစ်မြှုပ်လမ်း ဟင်းလင်းကြီး ပွင့်၍နေခြင်းကို အောက်သို့ဦးခေါင်းပြုခြင်းဆိုသည်၊

ဤကာဏကာဏ္ဍ ပသုတ်အဲရကို မြော်မြင်ကြသဖြင့်လည်း ပုထုဇန်သတ္တဝါတို့၏ ဝိနိပါတအလားကြီး ဝိနိပါတဘေးကြီးသည် ပရမ်းပတာ ကျရောက်မှုကြီးသည် ဘယ်မျှလောက် ကြောက်မက်ဘွယ် လန့်ဘွယ်ကြီးကျယ် ကြောင်းကိုလည်း သိရှိနိုင်ကြကုန်ရာသည်။ ။ဤကား ပုထုဇ္ဇနဂတိတည်း။

၂။ အရိယဂတိ ဆိုသည်ကား အဝိနိပါတဂတိတည်း။

အဝိနိပါတဂတိဆိုသည်ကား သေသည်၏ နောက်၌ ပရမ်းပတာ ကျရောက်ခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခြင်းတည်း။

တဘဝလျှင် တခါသေရခြင်း ဓမ္မတာနှင့်တဲ့လျက် အမြဲပါရှိ၍နေတော ပရမ်းပတာ ကျရောက်ခြင်းဘေးကြီးသည် အကုန်အရှင်းကင်းပ၍ တဘဝလျှင် တခါသေမြဲဓမ္မတာ၏နောက်၌ မိမိမိမိတို့ အလိုရှိရာ ဘုံဘဝသို့၊ သို့မဟုတ် ကောင်းမြတ်ရာ ဘုံဘဝသို့သာ ရောက်နိုင်ခြင်းတည်း။

ထန်းပင်ပေါ် အုန်းပင်ပေါ်တို့မှ ထန်းသီးခိုင် အုန်းသီးခိုင်များ ကျသကဲ့သို့ ပရမ်းပတာ ကျရောက်ခြင်းမှ ကင်းလွတ်၍ ထန်းပင်ပေါ် အုန်းပင်ပေါ်တို့မှ ကျေးငှက်တို့သည် အလိုရှိရာ သစ်ပင်တို့သို့ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ပျံသန်း ကူးပြောင်းကြကုန်သကဲ့သို့ ပရမတ္ထအရိယာမျိုး ဖြစ်ကြကုန်သောလူ, နတ်, ဗြဟ္မာတို့သည်မိမိ မိမိတို့ဖြစ်ရာ ဘုံဘဝမှ သေလွန်ကြကုန်၍ ဘဝတပါး

www.dhammaransi.com

သို့ ပြောင်းသွားကြကုန်သောအခါ ကောင်းမြတ်သော လူ့ဘဝ, နတ်ဘဝ, ဗြဟ္မာ့ဘဝတို့တွင် မိမိ မိမိတို့ ရောက်လိုရာ ဘုံဘဝသို့ ရောက်နိုင်ကြကုန်၏။

ဘယ်ဘုံဘဝသို့ ရောက်လိုသည်ဟု ရည်ရွယ်ခြင်းမရှိဘဲ အမှတ်မဲ့ သေလွန်ခဲ့သော်လည်း ကောင်းမြတ်သော ဘုံဘဝသို့သာ ရောက်ကြလေကုန်၏။ အပါယ်လေးပါးသို့ ကျရောက် ခြင်းမှ အလျင်းကင်းလွတ်ကြလေကုန်၏။ သည့်သာမကသေး၊ လူ့ဘုံ လူ့ဘဝသို့ ရောက်ကြရာ၌လည်း အမျိုးစည်းစိမ် ယုတ်ညံ့သော ဒုက္ခိတလူမျိုး၊ မသူတော်လူမျိုး၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိလူမျိုးတို့၌ ဖြစ်ရခြင်းမှ အရှင်းကင်းလွတ်၍ အမျိုးစည်းစိမ် မြင့်မြတ်သော လူမျိုး၊ သပ္ပုရိသလူမျိုး၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိလူမျိုးတို့၌သာ ဖြစ်ကြရကုန်၏။

နတ်ဘုံ, နတ်ဘဝသို့ ရောက်ကြရာ ဗြဟ္မာ့ဘုံ ဗြဟ္မာ့ဘဝသို့ ရောက်ကြရာ၌လည်း ဘုန်းတန်ခိုး ယုတ်ညံ့သော နတ်မျိုးဗြဟ္မာမျိုး မိစ္ဆာအယူရှိကြသောနတ်မျိုး ဗြဟ္မာမျိုးတို့၌ ဖြစ်ရခြင်းမှ အလျင်းကင်းလွတ်ကြကုန်၏။ ဘုန်းတန်ခိုး ကြီးမြတ်သော နတ်မျိုး ဗြဟ္မာမျိုး သမ္မာအယူဖြစ်သော နတ်မျိုး ဗြဟ္မာမျိုးတို့၌သာ ဖြစ်ကြရကုန်၏။

နခသိခသုတ်၌လာသော ပုထုဇ္ဇနဂတိ၊ ကာဏကစ္ဆပ သုတ်၌လာသော ပုထုဇ္ဇနဂတိ၊ ဝိနိပါတဘေးကြီးမှ အလျင်းကင်းလွတ်ကြကုန်၏။ ။ဤကားအရိယာဂတိ အရိယာတို့၏ အလားကို ပြဆိုချက်တည်း။

www.dhammaransi.com

ဤစကား၌ လူဖြစ်သောသူတို့သည် သစ်ပင်ပေါ်မှကျခဲ့လျှင် ထန်းသီးခိုင် အုန်းသီးခိုင်တို့ ကျသကဲ့သို့ ပရမ်းပတာ ကျကြကုန်၏ အဘယ့်ကြောင့် နည်းဟူမူ။ ကောင်းကင်သို့ ပျံသန်းနိုင်သော အတောင်မရှိသည့်အတွက်ကြောင့်တည်း။

ထို့အတူ ပုထုဇန်မျိုးဖြစ်ကြသော နတ်, လူ, ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့မှာ ဘဝခန္ဓာတခုပျက်ဆုံး၍ ဘဝခန္ဓာတခုသို့ ပြောင်းရွှေ့ကြရာ၌ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသကြီးရှိနေကြသည့်အတွက် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဟူသော အတောင်မရှိကြသည်ဖြစ်၍ ဝိနိပါတဘေးကြီး၏ ကင်းငြိမ်းခြင်းတည်းဟူသော ဟင်းလင်းအပြင် ကောင်းကင်ကြီးကို အမှီအတွယ်မပြု ဖြစ်ကြကုန်သော နတ်,လူ,ဗြဟ္မာ,သတ္တဝါတို့မှာ မိမိတို့ကိုယ်ခန္ဓာ ပျက်ဆုံး၍ ဘဝတပါးသို့ ပြောင်းရွှေ့ကြသောအခါ ဝိနိပါတဘေးကြီး ပရမ်းပတာ ကျကြကုန်၏။

ဤစကား၌ပကတိသော လူတို့သည် မြင့်စွာသောသစ်ပင် ထက်သို့ တက်ကြရာမှီတွယ်ရာဖြစ်သော သစ်ကိုင်းတို့ကျိုးပြတ်ခဲ့သော်သစ်ကိုင်းနှင့်တကွအောက်မြေအရပ်သို့ ပရမ်းပတာ ကျခြင်းဖြင့် ကျကြလေကုန်၍ သေသော်လည်းသေ၊ မသေသော်လည်း မလှ,မပ ဒုက္ခ ကြီးစွာရောက်ကြကုန်၏။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုလူတို့မှာ သစ်ကိုင်းတို့သည်သာလျှင် မှီတွယ်ရာရှိကြကုန်၏။ သစ်ကိုင်းမှတပါး မှီတွယ်ရာမရှိကြကုန်။ ကောင်းကင်သို့ ပျံသွားရန် အတောင်လည်းမရှိကြလေကုန်။

ထို့အတူ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသ ရှိနေကြကုန်သော လူ, နတ်, ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့မှာလည်း အတ္တဒိဋ္ဌိဖြင့် မိမိ, မိမိတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာတို့ကို

www.dhammaransi.com

မှီတွယ်ကြကုန်သည်ဖြစ်၍ မှီတွယ်ရာဖြစ်သော ကိုယ်ခန္ဓာ ချုပ်ဆုံးခဲ့သော် ပရမ်းပတာ ကျခြင်းသို့သာ ရောက်ကြလေကုန်၏။

အဘယ့်ကြောင့်နည်း ဆိုသော် ထိုလူတို့မှာ မိမိတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာတို့သည်သာလျှင် မှီတွယ်ရာ ရှိကြကုန်၏။ ကိုယ်ခန္ဓာ တို့မှ တပါး ဝိနိပါတဂတိမှ လွတ်ငြိမ်းခြင်းဟု ဆိုအပ်သော နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော မှီတွယ်ရာ တပါးလည်း မရှိကြကုန်။ ဝိနိပါတသို့ မကျရလေအောင် အလွန် ရှက်ဆောင် နိုင်သော မဂ္ဂင် ရှစ်ပါးတည်းဟူသော အလွန်သန်စွမ်းလှစွာသော အတောင်လည်း မရှိကြလေကုန်။

အတောင်ရှိကြသော ကျေးငှက်တို့သည် မြင့်စွာသောသစ်ပင်တို့၌ နားနေကြကုန်ရာ နားနေရာဖြစ်သော သစ်ကိုင်းတို့ကျိုးပြတ်ခဲ့သော်လည်း အောက်သို့ကျခြင်းမရှိကုန်။ တပါးသော သစ်ပင်သို့ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ပျံကြလေကုန်၏။ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဆိုသော် ထိုကျေးငှက်တို့မှာ သစ်ကိုင်းကို မိမိကိုယ်ပြု၍ မှီတွယ်ကြသည်မဟုတ်ကုန်။ ခဏခေတ္တ နားနေရုံမျှ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ကောင်းကင်နှင့် အတောင်တို့ကိုသာ အမှီကြီး မှီကြကုန်၏။

ထို့အတူ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသမှကင်းလွတ်ကြကုန်ပြီးသော အရိယာမျိုးဖြစ်သော လူ၊နတ်၊ပြဟ္မာ သတ္တဝါတို့မှာ မိမိ မိမိတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာတို့ကို ငါ၏အတ္တဲဟု မှီတွယ်ခြင်းမရှိကြကုန်။ ကိုယ်ခန္ဓာတို့မှ တပါး ဝိနိပါတဂတိမှ လွတ်ငြိမ်းခြင်းဟု ဆိုအပ်သော နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော နိစ္စထာဝရ ခိုင်မြဲသောမှီတွယ်ရာကြီးလည်း လက်ကိုင်လက်စွဲ အမြဲရှိကြကုန်၏။ ကောင်းမြတ်ရာ ဘုံဘဝသို့သာ

www.dhammaransi.com

လျှင် ရောက်နိုင်ကြရန် ကန့်နှင့်အမြဲ ဘက်တွဲပါ ရှိသော အလွန် သန့်စွမ်းလှစွာသော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတည်းဟူသော အတောင်အား နှင့်လည်း ပြည့်စုံ လုံလောက်ကြကုန်၏။ ။ဤကား ပုထုဇ္ဇန ဂတိနှင့် အရိယဂတိ နှစ်ပါးတို့၏ အထူးပေတည်း။

ဂတိကထာပြီး၏။

၆။ သစ္စာကထာ

သစ္စာတရား ၂-ပါး။

သစ္စာ ဆိုသည်ကား သူ့အမည် သညာနှင့် သူ့သဘာဝ အစဉ်ထာဝရညီညွတ်ဖြောင့်မှန်သည်ကို ဆိုသတည်း။

ထိုသစ္စာသည်-

(၁) သမ္မုတိသစ္စာတပါး။

(၂) ပရမတ္ထသစ္စာတပါးဟူ၍ နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်-

၁။ သမ္မုတိသစ္စာ ဆိုသည်ကား လောကီဘုံသား လူ အများတို့၏ ခေါ်ရိုး ပြောရိုး ဖြစ်သော **သမ္မုတိပညတ်တို့၏** အလယ်၌အဖြောင့်အမှန်မျိုးသည် **သမ္မုတိသစ္စာ**မည်၏။

အတ္တရှိ၏၊ ဇီဝရှိ၏၊ ပုဂ္ဂိုလ်ရှိ၏၊ သတ္တဝါရှိ၏၊ လူရှိ၏၊ နတ်ရှိ

www.dhammaransi.com

၏၊ သိကြားရှိ၏၊ ဗြဟ္မာရှိ၏၊ ဆင်, မြင်း, ကျွဲ, နွားရှိ၏၊ ဦးခေါင်း လက်, ခြေစသော အင်္ဂါကြီးငယ်ရှိ၏၊ ဆံပင်, အမွေး, ခြေသည်း လက်သည်းရှိ၏ စသည်တို့ပေတည်း။

ဤသမ္မုတိသစ္စာသည် မုသာဝါဒ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ပေတည်း မုသာဝါဒကိုပယ်နိုင်၏။ တဘဝအတွင်းတွင် အခါခါ ဖြစ်ခြင်း အခါခါချုပ်ခြင်းဟူ၍မရှိဘဲ တခုတည်းနှင့် တသက်လုံးခိုင်မြဲ၍ နေသော အတ္တမည်သည် ကေန်အမှန်ရှိ၏၊ ဇီဝမည်သည် ကေန် အမှန်ရှိ၏ဟု ပြောဆိုကြသော စကားမျိုးတို့သည် လောကီ ဘုံသား လူအများတို့၏ ပြောရိုး ဆိုရိုးအတိုင်း ပြောဆိုကြသော စကားဖြစ်၍ ပြောဆိုသောသူမှာ မုသာဝါဒမဖြစ်။ ဘယ်သူ တဦးတယောက်ကိုမျှ လှည့်စားခြင်းမဖြစ်။

ပရမတ္ထ သစ္စာအလို အားဖြင့်မူကား ထိုစကားမျိုးသည် အနိစ္စ၌ နိစ္စဟူ၍ ဖေါက်ပြန်ခြင်း၊ အနတ္တ၌ အတ္တဟူ၍ ဖေါက်ပြန်ခြင်း တည်းဟူ သောဝိပလ္လာသအမှန့်ဖြစ်၏။ ထိုဝိပလ္လာသတရားကို မပယ်နိုင်သေး သမျှကာလပတ်လုံး သံသရာဝဋ်ဒုက္ခမှမလွတ်နိုင်။ ပုဂ္ဂိုလ်ရှိ၏၊ သတ္တဝါရှိ၏၊ ဆံပင်, အမွေး, ခြေသည်း, လက်သည်းရှိ၏ ဟူရာတို့၌လည်း ထိုနည်းအတူဆိုလေ။

၂။ **ပရမတ္ထသစ္စာ** ဆိုသည်ကား ဓာတ်သဘာဝ ဓမ္မသဘာဝအလိုအားဖြင့် အလွန်ဟုတ်မှန်လှသော ရှိ မရှိစကားမျိုး တရားမျိုးသည် ပရမတ္ထသစ္စာမည်၏။

ရှိ, မရှိနှစ်ပါးတို့တွင် ရှိသည်ဆိုသည်ကား ပထဝီဓာတ် ရှိ၏။ အာပေါဓာတ်, တေဇောဓာတ်, ဝါယောဓာတ်ရှိ၏။ စိတ်ဝိညာဏ်

www.dhammaransi.com

ရှိ၏။ ဖဿ,ဝေဒနာ,သညာ, စေတနာရှိ၏။ ရုပ်ခန္ဓာရှိ၏ နာမ်ခန္ဓာရှိ၏ စသည်တို့ပေတည်း။

မရှိဆိုသည်ကား အတ္တမရှိ၊ ဇီဝမရှိ၊ ပုဂ္ဂိုလ်မရှိ၊ သတ္တဝါမရှိ၊ လူမရှိ၊ နတ်မရှိ၊ သိကြားမရှိ၊ ဗြဟ္မာမရှိ၊ ဆင်,မြင်း,ကျွဲ,နွားမရှိ ဦးခေါင်းဟူ၍မရှိ၊ လက်, ခြေ စသော အင်္ဂါကြီး, ငယ်ဟူ၍ မရှိ၊ ဆံပင်,အမွေး,ခြေသည်း လက်သည်းဟူ၍မရှိ စသည်တို့ပေတည်း။

အတ္တမရှိ, ဇီဝမရှိဆိုသည်ကား တဘဝအတွင်းတွင် အခါခါ ဖြစ်ခြင်း ချုပ်ခြင်းဟူ၍မရှိဘဲ တခုတည်းနှင့် တသက်လုံးခိုင်မြဲ၍ နေသောအတ္တ, ဇီဝဟူ၍မရှိ ဆိုလိုသည်။

ပုဂ္ဂိုလ်မရှိ, သတ္တဝါမရှိစသည်တို့၌လည်း ရုပ်ဓာတ်,နာမ်ဓာတ်တို့သည်သာ ရှိကုန်၏။ ထိုရုပ်ဓာတ်, နာမ်ဓာတ်တို့ သည်လည်း ပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်၊ သတ္တဝါမဟုတ်၊ နတ်,ဗြဟ္မာ စသည်မဟုတ်။ ထို ရုပ်ဓာတ်,နာမ်ဓာတ်တို့မှတပါး ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဟူ၍အသီးအခြား မရှိ။ လူ, နတ်, ဗြဟ္မာစသည်လည်း မရှိဟုဆိုလေ။

ဤပရမတ္ထသစ္စာသည် ဝိပလ္လာသတရား၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ပေတည်း။ ဤပရမတ္ထ သစ္စာတရားမှသာလျှင် ဝိပလ္လာသ တရားကို ပယ်နိုင်၏။ ဝိပလ္လာသတရားကို ပယ်နိုင်မှသာလျှင် သံသရာ ဝဋ္ဋဒုက္ခမှ ထွက်မြောက်နိုင်၏။

သမ္မုတိ သစ္စာ အလိုအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ရှိ၏။ သတ္တဝါရှိ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်, သတ္တဝါတို့သည် သံသရာ၌ တဘဝမှ တဘဝသို့ ကျင်လည်ပြောင်းသွား၍နေ၏ကြ။

ပရမတ္ထသစ္စာအလိုအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်မရှိ။ သတ္တဝါမရှိ။တဘဝမှ တဘဝသို့ ကျင်လည်ပြောင်းသွားသည် ဟူ၍မရှိ။

www.dhammaransi.com

သို့သော် ဤသစ္စာနှစ်ပါးသည် ဖြောင့်ဖြောင့် ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်နေဘိ၏တကားဟုဆိုရန်ရှိ၏။ ဖြောင့်ဖြောင့် ဆန့်ကျင်ဘက် မဖြစ်ကြစေရန် အဖြေမှာမူကား–

သမ္မုတိသစ္စာအလို့ ပရမတ္ထသစ္စာအလိုဟူ၍ အလိုနှစ်ပါး သီး သန့်ခြားလျက်ရှိလေပြီ။

သမ္မုတိသစ္စာအလိုနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါရှိ၏ဟု ပြောဆိုခဲ့သော် သမ္မုတိသစ္စာအလို ဆိုသောကြောင့် ပရမတ္ထသစ္စာ ဆရာကမငြင်း ပယ်ရ။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါဟု သမ္မုတိပညတ်ရှိသည်ကား အမှန်ပင် ဖြစ်၏။

ပရမတ္ထသစ္စာအလိုအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါမရှိဟူ၍ ပြောဆို ခဲ့သော် ပရမတ္ထသစ္စာအလိုဆိုသောကြောင့် သမ္မုတိသစ္စာ ဆရာ က မငြင်းပယ်ရ။ ပရမတ္ထသစ္စာဟူသည် ရုပ်တရား, နာမ်တရား သည်သာ အမှန်ဖြစ်၏။ ပရမတ္ထသစ္စာမှာ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍မရှိ။ သတ္တဝါ ဟူ၍မရှိ။

ဥပမာကား တခုသောမြေအရပ်မှ မြေစိုင်ခဲတို့ကို တူးယူ၍ အမှုန့်ပြုပြီးလျှင် အိုးအမျိုးမျိုး ခွက်အမျိုးမျိုးပြုလုပ် သုံးဆောင် ကြသဖြင့် လောကကြီး၌ မြေအိုးအမျိုးမျိုး မြေခွက်အမျိုးမျိုးရှိ ကြ၏။ တရားစကား ပြောဆိုရာ၌ ဤလောကမှာ မြေအိုး, မြေ ခွက်မည်သည်ရှိ၏ လောဟုမေးခဲ့သော် သမ္မုတိသစ္စာ အလိုအား ဖြင့် မြေအိုး, မြေခွက်မည်သည် ဧကန်အမှန်ပင်ရှိ၏ဟူ၍ ဖြေဆို ရမည်။ ပရမတ္ထသစ္စာအလိုအားဖြင့် မြေသည်သာရှိ၍ အိုး,ခွက်

www.dhammaransi.com

မရှိဟု ဖြေဆိုရမည်။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် သမ္မုတိ သစ္စာ အလိုမှာ လောကီဘုံသား လူအများတို့၏ ပြောရိုး ဆိုရိုးထင်ရှားရှိသည် အတိုင်းပင် ဖြေဆိုသည်ဖြစ်၍ ရှင်းလင်းဘွယ်မရှိ။ ပရမတ္ထသစ္စာ အလို၌မူကား ရှင်းလင်းဘွယ်ရှိချေ၏။

ပရမတ္ထသစ္စာအလိုအားဖြင့် မြေအိုး,မြေခွက်ဟူသော စကား၌ မြေသည်သာရှိ၏။ အိုးဟူ၍ ခွက်ဟူ၍မရှိ။ အကြောင်း မူကား မြေဟူသောအမည်သည် အိုး,ခွက်၏အမည်မဟုတ်၊ မြေမျိုး မြေစစ်၏ အမည်သရုပ်သာဖြစ်၏။ အကြောင်းမူကား သံအိုး,သံခွက် ကြေးအိုး, ကြေးခွက် ရွှေအိုး, ရွှေခွက်ငွေအိုး,ငွေခွက်များလည်း ရှိ၏။ ထိုအိုး, ထိုခွက်များကို မြေအိုး, မြေခွက်ဟူ၍ မခေါ်ရ။ အဘယ့်ကြောင့်နည်း။ မြေမဟုတ်သောကြောင့်တည်း။

အိုးခွက်ဟူသောအမည်သည်လည်း မြေ၏အမည်မဟုတ်၊ အိုး သဏ္ဌာန်, ခွက်သဏ္ဌာန်ဟူသော အဝန်းအဝိုင်းစသော သဏ္ဌာန် ပညတ်၏ အမည်သည်သာဖြစ်၏။

အကြောင်းမူကား အိုး,ခွက် သဏ္ဌာန်မရှိကြသော မြေစိုင်ခဲ စသည်ကို အိုး,ခွက်ဟူ၍ မခေါ်ရ။ ထို့ကြောင့် မြေဟူသော အမည်သည် အိုးခွက်၏ အမည်မဟုတ်။ မြေဇာတိ၏ အမည်သည် သာဖြစ်၏။ အိုး,ခွက်ဟူသောအမည်သည် ထိုမြေ၏အမည်မဟုတ် သဏ္ဌာန်ပညတ်၏အမည်သည်သာဖြစ်၏။ သဏ္ဌာန်ပညတ်ဟူသည် မြေမှုန့်တို့မှ အသီးအခြားခွဲတ်သားဝတ္ထုရှိသည်မဟုတ်၊ မြေမှုန့် တို့၏ ပေါင်းဖွဲ့ တည်နေပုံအထူးကို အမှီပြု၍ စိတ်ထဲတွင် ထင်

www.dhammaransi.com

မြင်ရသော သဏ္ဌာန်နိမိတ် အရိပ်အသွင်မျိုး မျှသာဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ပရမတ္ထအလိုအားဖြင့် မြေသည်သာရှိသည်။ အိုး ခွက်ဟူ၍ မရှိဟုဖြေဆိုပေသည်။ ။ရှင်းလင်းချက်။

သမ္မုတိသစ္စာပြီး၏။

ပရမတ္ထသစ္စာမျိုး ဆိုသည်ကား–

(၁) ရုပ်တရား။

(၂) နာမ်တရားဟူ၍နှစ်ပါးရှိ၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်–

၁။ ရုပ်တရားသည် နှစ်ဆဲ့ရှစ်ပါးရှိ၏။ နှစ်ဆဲ့ရှစ်ပါး ဟူသည်ကား–

ပထဝီဓာတ်၊
အာပေါဓာတ်၊
တေဇောဓာတ်၊
ဝါယောဓာတ်–ဟူသော **မဟာဘုတ်ကြီးလေးပါး**

စက္ခုဝတ္ထု၊
သောတဝတ္ထု၊
ဃာနဝတ္ထု၊
ဇိဝှာဝတ္ထု၊

www.dhammaransi.com

ကာယဝတ္ထု၊
ဟဒယဝတ္ထု-ဟူသော **ဝတ္ထုရုပ်ခြောက်ပါး။**

ဣတ္ထိဘာဝရုပ်၊
ပုမ္ဘာဝရုပ်-ဟူသော **ဘာဝရုပ်နှစ်ပါး။**

ဇီဝိတရုပ်တပါး။

အာဟာရရုပ်တပါး။

ရူပါရုံ၊
သဒ္ဒါရုံ၊
ဂန္ဓာရုံ၊
ရသာရုံ-ဟူသော **ဂေါစရရုပ်လေးပါး။**

ဤတဆဲ့ရှစ်ပါးတို့သည် ဖြစ်ပေါ်မှုဟူသော ဇာတိတရား ထင်ရှား ရှိကြခြင်းကြောင့် ဇာတိရုပ်မည်ကုန်၏။

အာကာသဓာတ်-ဟူသော **ပရိစ္ဆေဒရုပ်တပါး။**

ကာယဝိညတ်၊
ဝစီဝိညတ်-ဟူသော **ဝိညတ်ရုပ်နှစ်ပါး။**

လဟုတာ၊
မုဒုတာ၊
ကမ္မညတာ-ဟူသော **ဝိကာရရုပ်သုံးပါး။**

ဥပစယ၊
သန္တတိ၊

www.dhammaransi.com

ဇရတာ၊
အနိစ္စတာ–ဟူသော **လက္ခဏာရုပ်လေးပါး။**

ဤဆယ်ပါးသော ရုပ်တို့သည် ဖြစ်ပေါ်မှုဟူသော ဇာတိတရား ထင်ရှားမရှိကြခြင်းကြောင့် အဇာတရုပ်မည်ကုန်၏။

ဇာတရုပ် ၁၈–ပါး။

မဟာဘုတ်ကြီးလေးပါး

မဟာဘုတ်ကြီး ဆိုသည်ကား အလွန်ကြီးပွားတတ်သည်ကို ဆိုသည်။

၁။ ပထဝီဓာတ် ဆိုသည်ကား မြေဓာတ်တည်း။

မြေဓာတ်ဆိုသည်ကား ရုပ်တရားတို့၏ တည်ရန်၊မှီရန် အမာခံ သဘောတည်း။ ထိုမြေဓာတ်သည် ခက်မာမျိုး၊ခက်မာသည်ထက် ခက်မာမျိုး၊နူးညံ့မျိုး၊နူးညံ့သည်ထက်နူးညံ့မျိုးဟူ၍အဆင့်ဆင့်ရှိ၏

၂။ အာပေါဓာတ် ဆိုသည်ကား ရေဓာတ်တည်း။

ရေဓာတ်ဆိုသည်ကား ရုပ်တရားတို့ကို အတုံးအခဲ ဖြစ်စေရန် ဖွဲ့စည်းမှုတည်း။ ထိုရေဓာတ်သည် ဖွဲ့စည်းမှု အတင်း အလျော့ အမျိုးမျိုးရှိ၏။

၃။ တေဇောဓာတ် ဆိုသည်ကား မီးဓာတ်တည်း။

မီးဓာတ်ဆိုသည်ကား ရုပ်တရားတို့ကို လောင်မှု၊မြိုက်မှု၊ရင့်စေမှု ပေတည်း။ ထိုလောင်မြိုက်မှုသည် ပူ၍လောင်မှု၊ အေး၍လောင်မှုဟု နှစ်မျိုးရှိ၏။

www.dhammaransi.com

၄။ ဝါယောဓာတ် ဆိုသည်ကား လေဓာတ်တည်း။ လေဓာတ်ဆိုသည်ကား ထောက်ကန်မှုတည်း။ ထိုလေဓာတ်သည် ထောက်ကန်သော၊ ထမ်းဆောင်လေ၊ တွန်းဝှေ့လေ၊တိုက်လှုပ်လေ စသည်ဖြင့်အမျိုးမျိုးရှိ၏။

ဤဓာတ်ကြီး လေးပါးတို့မှ အလုံးစုံသော ရုပ်တရားတို့သည် ပေါက်ဖွားကြကုန်၏။

ဝတ္ထုရုပ်ခြောက်ပါး။

ဝတ္ထုရုပ် ဆိုသည်ကား စိတ်၏ဖြစ်ရာ, တည်ရာ,မှီရာ,ပွားစီးရာပေတည်း။

၅။ စက္ခုဝတ္ထုရုပ် ဆိုသည်ကား မျက်လုံးအိမ်တွင်းမှာ ပေါ်ရှိသော အကြည်ဓာတ်မျိုးပေတည်း။

ၶင်းစက္ခုဝတ္ထုရုပ်မှ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ် ပေါက်ဖွား၏။ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ် ဆိုသည်ကား အဆင်းသဏ္ဌာန် အမျိုးမျိုးတို့ကို မြင်မှုပေတည်း။

၆။ သောတဝတ္ထုရုပ် ဆိုသည်ကား နားအိမ် တွင်းမှာ ပေါ်ရှိသော အကြည်ဓာတ်မျိုးပေတည်း။

ၶင်းသောတ ဝတ္ထုရုပ်မှ သောတဝိညာဏ်စိတ်ပေါက်ဖွား၏။ သောတဝိညာဏ်စိတ်ဆိုသည်ကား အသံအမျိုးမျိုးတို့ကို ကြားမှုပေတည်း။

၇။ ဃာနဝတ္ထုရုပ် ဆိုသည်ကား နှာခေါင်းအိမ်တွင်းမှာ ပေါ်ရှိသော အကြည်ဓာတ်မျိုးပေတည်း။

www.dhammaransi.com

၎င်းဃာနဝတ္ထုရုပ်မှ ဃာနဝိညာဏ်စိတ် ပေါက်ဖွား၏။ ဃာနဝိညာဏ်စိတ်ဆိုသည်ကား အနံ့အမျိုးမျိုးတို့ကို နံမှုပေတည်း။

၈။ ဇိဝှာရုပ်ဝတ္ထု ဆိုသည်ကားလျှာအပြင်မှာ ပေါ်ရှိသော အကြည်ဓာတ်မျိုးပေတည်း။

၎င်းဇိဝှာဝတ္ထုရုပ်မှ ဇိဝှာဝိညာဏ်စိတ် ပေါက်ဖွား၏။ ဇိဝှာဝိညာဏ်စိတ် ဆိုသည်ကား အချို့အချဉ်စသော အရသာ အမျိုးမျိုးတို့ကို သိမှုပေတည်း။

၉။ ကာယဝတ္ထုရုပ် ဆိုသည်ကား ခြေဘဝါး အပြင်မှစ၍ အတွင်းအပြင် တကိုယ်လုံးမှာ ပေါ်ရှိသော အကြည်ဓာတ်မျိုးပေတည်း။

၎င်းကာယ ဝတ္ထုရုပ်မှ ကာယဝိညာဏ်စိတ် ပေါက်ဖွား၏။ ကာယဝိညာဏ်စိတ်ဆိုသည်ကား အတွေ့အထိတို့ကို သိမှုပေတည်း။

၁၀။ ဟဒယဝတ္ထုရုပ် ဆိုသည်ကား နှလုံးအိမ် တွင်းမှာ ပေါ်ရှိသော အလွန်နူးညံ့ထွန်းပလှသော ရုပ်အထူးပေတည်း။

၎င်းဟဒယ ဝတ္ထုရုပ်မှ *မနောဝိညာဏ်စိတ်မျိုး ၇၅-ပါးတို့ ပေါက်ဖွားပေကုန်၏။

ဤဝတ္ထုရုပ်ခြောက်ပါးတို့မှ အလုံးစုံသော စိတ်ဝိညာဏ် တရားတို့သည် ပေါက်ဖွားကြကုန်၏။

ဘာဝရုပ်နှစ်ပါး

---

*မှတ်ချက်။ ။ဒွေပဉ္စဝိညာဏ် ၁၀
အရူပဝိပါက် ၄
ကြဉ်သော ၇၅-ပါးသော စိတ်တို့သည်။

www.dhammaransi.com

ဘာဝရုပ် ဆိုသည်ကား ဖြစ်ကြောင်းတရား တမျိုးပေတည်း။

၁၁။ ဣတ္ထိဘာဝရုပ် ဆိုသည်ကား ဣတ္ထိ သဏ္ဌာန် အမျိုးမျိုး, ဣတ္ထိအမူအရာ အမျိုးမျိုးတို့၏ဖြစ်ပွားရန်အကြောင်း ဗီဇဖြစ်သော ရုပ်အထူးပေတည်း။

၁၂။ ပုမ္ဘာဝရုပ် ဆိုသည်ကား ပုရိသ သဏ္ဌာန် အမျိုးမျိုး, ပုရိသအမူအရာ အမျိုးမျိုးတို့၏ ဖြစ်ပွားရန်အကြောင်း ဗီဇဖြစ်သော ရုပ်အထူးပေတည်း။

ဤဘာဝရုပ်တို့သည် ဣတ္ထိသဏ္ဌာန်, ပုရိသ သဏ္ဌာန်တို့၌ အသီးအသီး ကာယဝတ္ထုရုပ်ကဲ့သို့ ခြေဘဝါး အပြင်မှစ၍ အတွင်းအပြင် တကိုယ်လုံးမှာ ပေါ်ရှိကြကုန်၏။

ဤဘာဝရုပ်တို့၏ အုပ်စိုးမှုကြောင့် မိန်းမနှင့် ယောကျာ်း ခြားနားမှုတို့သည် ရှိနေကြကုန်၏။

ဇီဝိတရုပ်

၁၃။ ဇီဝိတရုပ် ဆိုသည်ကား အသက်ပေတည်း။

အသက်ဆိုသည်ကား ကြာအိုင်၌ရှိသော ရေသည် ကြာပင် ကြာရိုးတို့ကို မသေမခြောက်စေရန် စောင့်ရှောက် ပေသကဲ့သို့ ကမ္မဇရုပ် တရားတို့ကို အစဉ်သဖြင့် စိမ်းစိမ်းရှင်ရှင် ရှင်ရှင် လန်းလန်းရှိနေကြစေရန် စောင့်ချုပ် အုပ်ထိန်းသော ရုပ်ရှင် ရုပ်နှစ် အထူးပေတည်း။

www.dhammaransi.com

လောကတွင် သတ္တဝါသေသည် ရှင်သည်ဟူသော အချက်ကြီးသည် ဤဇီဝိတရုပ်၏ အချက်ပေတည်း။

ဇီဝိတရုပ် အပြီးချုပ်သည်ကို သတ္တဝါသေသည်ဟုဆို၏။ ဇီဝိတရုပ် အစဉ်ရှိနေသည်ကို သတ္တဝါအရှင်ဟုဆို၏။

ဤရုပ်သည်လည်း တကိုယ်လုံး၌တည်၏။

အာဟာရရုပ်။

၁၄။ **အာဟာရရုပ်** ဆိုသည်ကား အလွန်ဆောင်စွမ်းနိုင်သော ရုပ်ဆီရုပ်နှစ် ဓာတ်ဆီဓာတ်နှစ်ပေတည်း။

မြေ၏အတွင်း၌ တည်ရှိသော ရေဓာတ်, ကောင်းကင်မှ အစဉ်မပြတ်ရွာသော မိုးရေတို့သည် သစ်ပင်ချုံမြက်တို့ကို ပေါက်ပွားကြစေခြင်း၊ ကြီးပွားကြစေခြင်း၊ တည်ခိုင်ကြစေခြင်းငှာ အလွန် ဆောင်စွမ်းနိုင်သကဲ့သို့ ကမ္မဇကာယ, စိတ္တဇကာယ,ဥတုဇကာယ, အာဟာရဇကာယဟု ဆိုအပ်သော ကာယကြီးလေးပါး ရုပ်တရားတို့ကို ပေါက်ပွားကြစေခြင်း၊ ကြီးပွားကြစေခြင်း၊ တည်ခိုင်ကြစေခြင်းငှာ လွန်စွာချီးမြှောက်ထောက်ပံ့ ဆောင်ရွက်နိုင်သော မြေဆီ မြေဩဇာပေတည်း။

ဤအာဟာရရုပ်သည် ဇီဝိတရုပ်၏ အထောက်အပံ့ကြီး ပေတည်း။ ထို့ကြောင့် လောက၌ အစားအစာ အာဟာရ ဝတ္ထုရှာမှီးမှု အချက်ကြီးကို အသက်မွေးမှုကြီးခေါ်ကြလေသည်။

ဂေါစရရုပ်လေးပါး

ဂေါစရရုပ် ဆိုသည်ကား စက္ခုဝိညာဏ် စသော ပဉ္စဝိညာဏ်တို့၏ ကျက်စားရာအာရုံမျိုး ဆိုလိုသည်။

www.dhammaransi.com

၁၅။ ရူပါရုံ ဆိုသည်ကား အဆင်းမျိုးတည်း။

၁၆။ သဒ္ဒါရုံ ဆိုသည်ကား အသံမျိုးတည်း။

၁၇။ ဂန္ဓာရုံ ဆိုသည်ကား အနံ့မျိုးတည်း။

၁၈။ ရသာရုံ ဆိုသည်ကား အချို, အချဉ်စသော အရသာမျိုးတည်း။

ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကျန်ရှိသည်မှာ မဟာဘုတ်ကြီး လေးပါးတွင် ပါဝင်ပြီးဖြစ်၍ ကျန်ရှိလေသည်။ ပထဝီဖောဋ္ဌဗ္ဗ, တေဇောဖောဋ္ဌဗ္ဗ, ဝါယောဖောဋ္ဌဗ္ဗဟူ၍ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ သုံးပါးပင်ရှိ၏။ ဤဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို ထည့်လျှင် ဂေါစရရုပ် ငါးပါးဖြစ်၏။

ထိုငါးပါးတို့တွင်—

ရူပါရုံသည် စက္ခု၏ အာရုံပေတည်း။
သဒ္ဒါရုံသည် သောတ၏ အာရုံပေတည်း။
ဂန္ဓာရုံသည် ဃာန၏ အာရုံပေတည်း။
ရသာရုံသည် ဇိဝှာ၏ အာရုံပေတည်း။
ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ကာယ၏ အာရုံပေတည်း။

ဇာတရုပ် ၁၈–ပါးပြီး၏။

အဇာတရုပ် ၁၀–ပါး

အာကာသဓာတ်

၁၉။ အာကာသဓာတ် ဆိုသည်ကား ကောင်း ကင်သဘောပေတည်း။

www.dhammaransi.com

သမ္မုန့်တို့ကို စုပုံထားရာ၌ သမ္မုန့်ယ်တခုနှင့် သမ္မုန့်ယ်တခု၏ အကြားသည် ရှိသည်သာဖြစ်၏။ သမ္မုန့်နှင့်အညီအမျှ အာကာသ ဓာတ်သည်လည်း အပြည့်ရှိ၏။ အပြည့်ရှိသည့် အတွက်ကြောင့် ဤကားတခု ဤကားတခုဟု သမ္မုန့်တို့ကို ခြားနားနိုင်ကြကုန်၏။ ပြိုပျက်ချိန် ဆိုက်ခဲ့သော် ထိုအာကာသတို့မှပင် သမ္မုန့်ချင်းချင်း ကွဲပြား၍ သပုံသည် ပြိုကျလေ၏။

ထို့အတူ အလွန်ခက်မာလှစွာသော ကျောက်တုံး ကျောက်ခဲ သံတုံး သံခဲတို့၌လည်း သမ္မုန့်ယ် တခုဘခုနှင့် တူသော ရုပ်ငယ် ကလေးတွေ အသမေ်ချယျ အနန္တရှိကြ၏။ တခုတခုသော ရုပ်စု ရုပ်ခဲကို ရုပ်ကလာပ်တခုခု ခေါ်ကြ၏။

ထိုရုပ်ကလာပ်တို့၏ တခုနှင့် တခု၏ အကြားသည် ရှိသည်သာ ဖြစ်၏။ ကျောက်တုံး သံတုံးတို့နှင့် အညီအမျှ အာကာသ ဟူသော ပရိစ္ဆေဒရုပ်သည်လည်း အပြည့်ရှိ၏။ ထိုပရိစ္ဆေဒ အာကာ သ ရှိသည့်အတွက်ကြောင့် ထိုကျောက်တုံး သံတုံးတို့ကိုဖြတ်နိုင် ကြ၏။ ခွဲနိုင်ကြ၏။ စိတ်နိုင်ကြ၏။ အမှုန့်ပြုနိုင်ကြ၏။ အရည် ပြုနိုင်ကြ၏။

ဝိညတ်ရုပ်နှစ်ပါး

ဝိညတ် ဆိုသည်ကား တဦးနှင့် တဦး တယောက်နှင့် တ ယောက် စိတ်အလိုကို သိကြစေရန် ဖြစ်သော အမူအရာမျိုး ပေ တည်း။

၂၀။ ကာယဝိညတ်ရုပ် ဆိုသည်ကား မိမိစိတ်အလိုကို သူတပါးသိဘို့ရန် ကိုယ်အင်္ဂါ၏လှုပ်ရှားခြင်း အမူအရာအထူးမျိုး ပေတည်း။

www.dhammaransi.com

၂၁။ **ဝိဉ္ဉတ်ရုပ်** ဆိုသည်ကား မိမိစိတ်အလိုကို သူတပါးသိဘို့ရန်ဖြစ်သော စကားသံ၌ ပါရှိသော ထိုထိုအကွဲရာကို လှုပ်ရှားစေသော အမူအရာ အထူးပေတည်း။

သူတပါး၏ စိတ်သက်သက်ကို မသိနိုင်ကြ မမြင်နိုင်ကြ သူတို့မှာ ထိုသို စိတ်အလိုကိုငင်း၊ ထိုထို အနက် အဓိပ္ပါယ် ကို ငင်း။ ဤဝိညတ်ချပ်နှစ်ပါးတို့ဖြင့် သိအောင်ပြုလုပ်၍ အချင်းချင်း၏ စိတ်အလိုကို သိကြရကုန်၏။ သိစေလိုသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သိကြရကုန်၏။ သူတပါးအား မိမိအလိုကိုသိစေမှုမျိုး မဟုတ်ရာတို့၌လည်း စိတ်အလိုနှင့်ကိုယ်အင်္ဂါ လှုပ်ရှားသွားလာမှု စိတ်အလိုနှင့် စာပေကျမ်းဂန်ရွတ်ဆိုမှုတို့၌ ဤဝိညတ်ရုပ်နှစ်ပါး၏ကိစ္စပေတည်း။

ဝိကာရရုပ်သုံးပါး

ဝိကာရရုပ် ဆိုသည်ကား ဇာတရုပ်တို့၏ အမူထူးအရာထူးပေတည်း။

၂၂။ **လဟုတာ** ဆိုသည်ကား ပေါ့ပါးမှုပေတည်း။

၂၃။ **မုဒုတာ** ဆိုသည်ကား နူးညံ့မှုပေတည်း။

၂၄။ **ကမ္မညတာ** ဆိုသည်ကား ကိုယ်အမှု နှုတ်အမှုတို့၌ အသုံးပြု၍ကောင်းခြင်းတည်း။

ကိုယ်အင်္ဂါတို့၌ ဓာတ်ကြီးလေးပါးတွင် တပါးပါးဖောက်ပြန်မှုနှင့် မညီမညွတ်ရှိနေသောအခါ ထိုကိုယ်အင်္ဂါသည် အလိုရှိရာပြုပြင်ခြင်းအမှု၌ ပကတိအခါမှာကဲ့သို့ ပေါ့ပါးခြင်းမရှိ၊ လေး၏၊ ဒုက္ခဖြစ်၏။ ပကတိအခါမှာကဲ့သို့ နူးညံ့ခြင်းမရှိ၊ တောင့်တင်း၏

www.dhammaransi.com

ဒုက္ခဖြစ်၏။ ပကတိအခါမှာကဲ့သို့ လိုတိုင်းမရ၊ လှုပ်တိုင်း ကျင်နာ၏။ စကားပြောဆိုကြရာ နှုတ်လျှာ လှုပ်ရှားမှုတို့ ၌လည်း ခွတ်မညီမညွတ်ရှိသည့်အခါတို့၌ နှုတ်လျှာလေးမှု တောင့်တင်းမှု လိုတိုင်းမရမှုရှိကြ၏၊ခွတ်လေးပါးညီညွတ်၍ကိုယ်အင်္ဂါနှုတ်အင်္ဂါ ကျန်းမာပကတိ ရှိသောအခါတို့၌မူကား ဤလဟုတာ, မုဒုတာ, ကမ္မညတာဟူသော ဂုဏ်သုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံကြ၏။ ဤဂုဏ်သုံးပါးကို ဝိကာရရုပ်သုံးပါးခေါ်၏။

လက္ခဏာရုပ်လေးပါး

လက္ခဏာ ဆိုသည်ကား ဤတရားတို့ကား အနိစ္စမျိုးတို့သာတည်းဟု သန္နိဋ္ဌာန်ကျ သိမှတ်နိုင်ကြရန် အမှတ်အသားမျိုးပေတည်း။

၂၅။ ဥပစယရုပ် ဆိုသည်ကား ရှေးဦးစွာ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ ဖြစ်ပေါ်ပြီးနောက် အဆင့်ဆင့် တိုးပွားခြင်းများ ပေတည်း။

ထိုတွင် ရှေးဦးစွာဖြစ်ပေါ်ခြင်းကို အာစယဟု ဆိုရ၏။ အာစယ၊ ဥပစယမျိုးခေါ်ရ၏။

၂၆။ သန္တတိရုပ် ဆိုသည်ကား အဆင့်ဆင့် တိုးပွားမှုပြီးဆုံးသည်နောက် မတိုးမဆုတ် တည်၍နေခြင်းပေတည်း။

၎င်းသန္တတိကို ပဝတ္တိဟူ၍ခေါ်ရ၏။ ရုပ်ကလာပ်တို့၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းဟူသော ဇာတိတရားတပါးတည်းသည်ပင်လျှင် အာစယ၊ ဥပစယ၊ သန္တတိဟူ၍ အခိုက်အတန့်အားဖြင့် အမည် သုံး

www.dhammaransi.com

၂၇။ **ဇရတာ** ဆိုသည်ကား အိုမှု၊ ကျမှု ရင့်ရော်မှည့်ရွှမ်း ဟောင်းနွမ်း ဆွေးပုပ် ဆုတ်ယုတ် လျော့ပါးမှုပေတည်း။

၂၈။ **အနိစ္စတာ** ဆိုသည်ကား သေဆုံး ချုပ်ပျက်မှု ကုန်ခန်း ပျောက်ကွယ်မှု ပေတည်း။

သစ်ပင်ငယ်တခု၌ အာစယအခိုက်၊ ဥပစယအခိုက်၊ သန္တတိအခိုက်၊ ဇရတာအခိုက်၊ အနိစ္စတာအခိုက်ဟူ၍ အခိုက်အလှည့်အခါအခွင့် ငါးပါးရှိ၏။

ထိုသစ်ပင်ငယ်သည် ရှေးဦးစွာ ပေါ်ပေါက်လာ၏။ ပေါ်ပေါက်ပြီးနောက် တနေ့တခြား တိုးပွားပေ၏။ တိုးပွားပြီးနောက် အတိုးအပွားရပ်၍ ကာလမြင့်ရှည် တည်နေ၏။ တည်နေပြီးနောက် ဆုတ်ယုတ် လျော့ပါး၍ သွား၏။ ဆုတ်ယုတ် လျော့ပါး၍ သွားရာအဆုံး၌ သေလေ၏။ သေပြီးနောက် ပျက်ပြားကုန်ဆုံးလေ၏။

ပေါ်ပေါက်စဉ်အခါ ရုပ်တို့၏ ဥပါဒ်သည် အာစယမည်၏။

တိုးပွားစဉ်အခါ ရုပ်တို့၏ ဥပါဒ်သည် ဥပစယမည်၏။

တည်နေစဉ်အခါ ရုပ်တို့၏ ဥပါဒ်သည် သန္တတိမည်၏။

ဤအခါသုံးပါး၏အတွင်း၌ ရုပ်တို့၏ ခဏိကဇရတာ၊ ခဏိကအနိစ္စတာတို့သည် ရှိကြကုန်သော်လည်း မထင်ရှားကြ လေကုန်။

ထိုသစ်ပင်ငယ်၏ ဆုတ်ယုတ် လျော့ပါးစဉ် အခါ ရုပ်တို့၏ ဌီခဏ၌ ရင့်ရော်မှုသည် ဇရတာမည်၏။ ဤဆုတ်ယုတ်လျော့ပါးစဉ်အခါတွင်း၌လည်း ရုပ်တို့၏ ခဏိကဇာတိ၊ ခဏိကမရဏတို့သည် ရှိကြကုန်၏။

www.dhammaransi.com

ထိုသစ်ပင်ငယ် ဆုတ်ယုတ်လျော့ပါး၍ သွားလေရာ အဆုံး၌ သေလေ၏။ သေသည့်မှစ၍ ထိုသစ်ပင်ငယ်၏ အစအန အလုံးစုံ ကုန်ဆုံး ကွယ်ပျောက်သည်တိုင်အောင် ထိုအခါတွင်း၌ ရုပ်တို့၏ ခဏိက မရဏသည် အနိစ္စတာမည်၏။ အနိစ္စတာ၏ အခိုက်အခါ တွင်း၌လည်း ရုပ်တို့၏ ခဏိကဇာတိ, ခဏိကဇရတာတို့သည် ရှိကြ ကုန်၏။

သို့ရာတွင် ထင်ပေါ်ထင်ရှားရာကိုသာ ထုတ်ဖော်အခိုက်အခါ ငါးပါးခြားနားချက်ကို ပြသတည်း။

ဤသစ်ပင်ငယ်နှင့်တူစွာ သစ်ကိုင်း, သစ်ခက်, သစ်ရွက်, သစ် ညွန့်, သစ်ပွင့်, သစ်သီးတို့၌လည်း အသီးအသီး အခိုက်အတန့် ငါး ပါးစီရှိကြ၏။

သစ်သီးတခုမှာ ရှေးဦးစွာပေါ်မှု နောက်၌ တိုးပွားမှုနောက် ၌ တည်နေမှု နောက်၌မှည့်ရွမ်းမှု နောက်၌ အညှာပြတ်ကြွေသေ မှု နောက်၌ ပျက်ပြားကုန်ဆုံးကွယ်ပမှုတို့သည် ရှိကြကုန်၏။

သစ်ပင်တို့နှင့်တူစွာ သတ္တဝါတို့၌၎င်း၊ သတ္တဝါတို့၏ အင်္ဂါ ကြီးငယ် တို့၌ ၎င်း၊ အစမှစ၍ ပေါ် ပေါက်မှု စသည် တို့ကို ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ရအပ်ကုန်၏။

သွားခြင်း၊ လာခြင်း၊ ရပ်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း၊ ပြောဆိုခြင်းစသော ကိုယ်အမူအရာ, နှုတ်အမူအရာ, စိတ်အမူအရာတို့၌လည်း အစ, အလယ်, အဆုံးရှိကြကုန်ရာ ထိုအမူအရာ ငါးချက်တို့ ကိုလည်း ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ရအပ်ကုန်၏။

www.dhammaransi.com

အိမ် တိုက်ဗိမာန် စရပ် တန်ဆောင်း ကျောင်းစောင်း အင်းပျဉ် အဝတ် ပုဆိုး အိုး အင် ခွက်တို့ အလျောက်စသည်တို့၌လည်းအစ, အလယ်, အဆုံး ရှိကြကုန်သည်သာတည်း။

အဇ္ဈတ္တရုပ် ၁၀-ပါးပြီး၏။

ရူပသမုဋ္ဌာန

ရုပ်ဖြစ်ကြောင်းတရားလေးပါး။

ရုပ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းတရားသည် ကံ, စိတ်, ဥတု, အာဟာရဟူ၍ **လေးပါး**ရှိ၏။

၁။ **ကံ** ဆိုသည်ကား ရှေးဘဝတို့၌ ပြုလုပ်ခဲ့သော ကုသိုလ်မှု, အကုသိုလ်မှုများပေတည်း။

၂။ **စိတ်** ဆိုသည်ကား ယခုရှိနေဆဲဖြစ်သော စိတ်, စေတသိက်များပေတည်း။

၃။ **ဥတု** ဆိုသည်ကား သီတတေဇော, ဥဏှတေဇော ဟူသော မီးဓါတ်နှစ်ပါးပေတည်း။

၄။ **အာဟာရ** ဆိုသည်ကား ပဋိသန္ဓေမှ စ၍ ပါသော အဇ္ဈတ္တသြဇာတပါး၊ မျိုအပ်သော အစာရေစာတို့မှ ပါသော ဗဟိဒ္ဓသြဇာတပါး ဟူသော ဓာတ်ဆီ နှစ်ပါးပေတည်း။

ရုပ်(၂၈)ပါးတို့တွင်—

ဝတ္ထုရုပ်ခြောက်ပါး၊

www.dhammaransi.com

ဘာဝရုပ်နှစ်ပါး၊
ဇီဝိတရုပ်တပါး၊

ဤကိုးပါးတို့သည် ကံကြောင့်သာ ဖြစ်ကုန်၏။

ဝိညတ်ဒွေသည် စိတ်ကြောင့်သာ ဖြစ်၏။

သဒ္ဒါရုံသည် စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော အသံမျိုး, ဥတုကြောင့် ဖြစ်သော အသံမျိုးဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ၏။

ဝိကာရရုပ် သုံးပါးသည် စိတ်ကြောင့်လည်း ဖြစ်၏။ ဥတုကြောင့်လည်းဖြစ်၏။ အာဟာရကြောင့်လည်းဖြစ်၏။

ကျန်ရှိသော ရုပ်ပေါင်း(၁၃)ပါးတို့တွင် ဇရတာရုပ်, အနိစ္စတာရုပ် နှစ်ပါးကို ချန်လှပ်၍—

ဓာတ်ကြီးလေးပါး၊
အာဟာရရုပ်၊
ရူပါရုံ၊
ဂန္ဓာရုံ၊
ရသာရုံ၊
အာကာသဓာတ်၊
ဥပစယရုပ်၊
သန္တတိရုပ်၊

ဟူသော ရုပ်တဆဲ့တပါးတို့သည် အကြောင်း လေးပါး တို့ကြောင့် ဖြစ်ကုန်၏။

ကံကြောင့်ဖြစ်ရာမှလည်း သူတို့ပါကြကုန်တော့သည်။

www.dhammaransi.com

စိတ်ကြောင့်ဖြစ်ရာ, ဥတုကြောင့်ဖြစ်ရာ, အာဟာရကြောင့်ဖြစ်ရာမှာလည်း သူတို့ပါကြကုန်တော့သည်။

သူတို့နှင့်ကင်းသော ရုပ်ဟူ၍ တစုံတခုမျှမရှိပေ။ သူတို့နှင့် တကွ ရှစ်ပါး,ကိုးပါးစသည် အစုအခဲ အနေနှင့် ဖြစ်ကြကုန်၏။ ရုပ်စု, ရုပ်ခဲတခုကို ရုပ်ကလာပ်တခုဟုခေါ်၏။

ဇရတာရုပ်, အနိစ္စတာ ရုပ်တို့မှာမူကား ဖြစ်မှုမျိုးမဟုတ်။ ဖြစ်ပြီးသည်နောက် ဓမ္မတာအလျောက် ရင့်မြဲ, ပျက်မြဲ ဖြစ်ကြကုန်၏။ အဲ ကြောင်းတရားလေးပါးကြောင့် ဖြစ်မှုမှ အလွတ်ဖြစ်ကြကုန်၏။

ရုပ် (၂၈)ပါး ပြီး၏။

နာမ်တရား (၅၄)ပါး

၁။ စိတ်တပါး။

၂။ စေတသိက်ငါးဆယ့်နှစ်ပါး

၃။ နိဗ္ဗာန်တပါး။

စိတ် ဆိုသည်ကား အာရုံကိုရှုကြံမှု၊ အာရုံကိုရမှု၊ သိမှုပေတည်း။

စေတသိက် ဆိုသည်ကား စိတ်မှ ပေါက်ပွားသော နာမ် အမှုအရာများပေတည်း။

နိဗ္ဗာန် ဆိုသည်ကား ဒုက္ခ အမျိုးမျိုး တို့မှ လွတ်ငြိမ်းမှုပေတည်း။

www.dhammaransi.com

၁။ စိတ်သည်–

စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်၊
သောတဝိညာဏ်စိတ်၊
ဃာနဝိညာဏ်စိတ်၊
ဇိဝှာဝိညာဏ်စိတ်၊
ကာယဝိညာဏ်စိတ်၊
မနောဝိညာဏ်စိတ် ဟူ၍ခြောက်ပါးရှိ၏။

စက္ခုဝတ္ထုရုပ်၌ ဖြစ်ပေါ်သောစိတ်ကို စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်ခေါ်၏။ အဆင်းကို မြင်မှုပေတည်း။

သောတဝတ္ထုရုပ်၌ ဖြစ်ပေါ်သောစိတ်ကို သောတ ဝိညာဏ်စိတ်ခေါ်၏။ အသံကိုကြားမှုပေတည်း။

ဃာနဝတ္ထုရုပ်၌ ဖြစ်ပေါ်သောစိတ်ကို ဃာန ဝိညာဏ်စိတ်ခေါ်၏။ အနံ့ကို နံမှုပေတည်း။

ဇိဝှာဝတ္ထုရုပ်၌ ဖြစ်ပေါ်သောစိတ်ကို ဇိဝှာဝိညာဏ်စိတ်ခေါ်၏။ အရသာကိုသိမှု ပေသည်း။

ကာယဝတ္ထုရုပ်၌ ဖြစ်ပေါ်သောစိတ်ကို ကာယ ဝိညာဏ်စိတ်ခေါ်၏။ အတွေ့အထိကို သိမှုပေတည်း။

ဟာဒယဝတ္ထုရုပ်၌ဖြစ်ပေါ်သောစိတ်ကို မနောဝိညာဏ်စိတ်ခေါ်၏။ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ဟဒယဝတ္ထုနှင့် ကင်း၍လည်း ဖြစ်၏။

ထိုမနောဝိညာဏ်စိတ်သည်–

ကာမမျိုး။

www.dhammaransi.com

ရူပမျိုး၊
အရူပမျိုး။
လောကုတ္တရာမျိုးဟူ၍ လေးမျိုးရှိ၏။

ထိုတွင် **ကာမမျိုး** ဆိုသည်ကား ကာမတဏှာ၏ သိမ်းပိုက်ရာဖြစ်သော စိတ်ကြမ်းမျိုးတည်း။

ထိုကာမမျိုးသည်—
အကုသိုလ်စိတ်မျိုး၊
ကုသိုလ်စိတ်မျိုး၊
ဝိပါက်စိတ်မျိုး၊
ကြိယာစိတ်မျိုးဟူ၍ လေးမျိုးရှိ၏။

ရူပမျိုး ဆိုသည်ကား ကာမတဏှာမှ ကျွတ်လွတ်၍ ရူပတဏှာ၏ သိမ်းပိုက်ရာ ဖြစ်သော ဈာန်စိတ်မျိုးတည်း။

ထိုရူပမျိုးသည်—
ကုသိုလ်ဈာန်စိတ်မျိုး၊
ဝိပါက်ဈာန်စိတ်မျိုး၊
ကြိယာဈာန်စိတ်မျိုးဟူ၍ သုံးမျိုးရှိ၏။

အရူပမျိုး ဆိုသည်ကား ရူပတဏှာမှ ကျွတ်လွတ်၍ အရူပတဏှာ၏ သိမ်းပိုက်ရာဖြစ်သော ဈာန်စိတ်မျိုးတည်း။

ထိုအရူပမျိုးသည်လည်း—
ကုသိုလ်ဈာန်စိတ်မျိုး၊
ဝိပါက်ဈာန်စိတ်မျိုး၊
ကြိယာဈာန်စိတ်မျိုးဟူ၍ သုံးမျိုးရှိ၏။

www.dhammaransi.com

လောကုတ္တရာမျိုး ဆိုသည်ကား တဘုံသုံးပါးမှ ကျွတ်လွတ်၍၊ ကာမလောက, ရူပလောက, အရူပလောက ဟူသော လောကသုံးပါးကို လွတ်မြောက်သော အရိယ စိတ်မျိုးတည်း။

ထိုလောကုတ္တရာစိတ်သည်မူကား–

အရိယမဂ်စိတ်မျိုး။

အရိယဖိုလ်စိတ်မျိုးဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ၏။

စေတသိက် (၅၂)

၂။ စေတသိက်သည်–

ဖဿ၊

ဝေဒနာ၊

သညာ၊

စေတနာ၊

ဧကဂ္ဂတာ၊

ဇီဝိတ၊

မနသိကာရ၊

ဤ(၇)ပါးတို့သည် **သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ** မည်ကုန်၏၊ စိတ်တိုင်းနှင့်ယှဉ်ကုန်၏။

ဝိတက်၊

ဝိစာရ၊

ဝီရိယ၊

ပီတိ၊

www.dhammaransi.com

ဆန္ဒ၊

အဓိမောက္ခ၊

ဤ(၆)ပါးတို့သည် **ပကိဏ်း** မည်ကုန်၏။ ပြိုးပြွမ်း၍ သာယာဥ်ကုန်၏။ ဤ(၁၃)ပါးတို့ သည် **ဝိမိဿက** မည်ကုန်၏။ ကောင်းမကောင်းနှင့် ဆက်ဆံကုန်၏။

လောဘ၊

ဒေါသ၊

မောဟ၊

ဒိဋ္ဌိ၊

မာန၊

ဣဿာ၊

မစ္ဆရိယ၊

ကုက္ကုစ္စ၊

အဟိရိက၊

အနောတ္တပ္ပ၊

ဥဒ္ဓစ္စ၊

ထိန၊

မိဒ္ဓ၊

ဝိစိကိစ္ဆာ၊

ဤ(၁၄)ပါးတို့သည် **ပါပဇာတိ** မည်ကုန်၏။ မကောင်းမျိုး အစစ်ဖြစ်ကုန်၏။

အလောဘ၊

အဒေါသ၊

www.dhammaransi.com

အမောဟ၊
သဒ္ဓါ၊
သတိ၊
ဟိရီ၊
ဩတ္တပ္ပ၊
တတြမဇ္ဈတ္တတာ၊
ကာယပဿဒ္ဓိ၊
စိတ္တပဿဒ္ဓိ၊
ကာယလဟုတာ၊
စိတ္တလဟုတာ၊
ကာယမုဒုတာ၊
စိတ္တမုဒုတာ၊
ကာယကမ္မညတာ၊
စိတ္တကမ္မညတာ၊
ကာယပါဂုညတာ၊
စိတ္တပါဂုညတာ၊
ကာယုဇုကတာ၊
စိတ္တုဇုကတာ- ဟူ၍ သောဘဏ (၂၀)။
သမ္မာဝါစာ၊
သမ္မာကမ္မန္တ၊
သမ္မာအာဇီဝ-ဟူ၍ ဝိရတီသုံးပါး။
ကရုဏာ၊
မုဒိတာ- ဟူ၍ အပ္ပမညာနှစ်ပါး။

www.dhammaransi.com

ဤ (၂၅) ပါးတို့သည် **ကလျာဏဇာတိ** မည်ကုန်၏။ အကောင်းမျိုးအစစ်ဖြစ်ကုန်၏။

ဝိမိဿက...........................၁၃–ပါး၊
ပါပဇာတိ.... ....၁၄–ပါး၊
ကလျာဏဇာတိ......... ....၂၅–ပါး၊
ပေါင်း ....၅၂–ပါးဖြစ်၏။

သဗ္ဗစိတ္တက ၇–ပါး

၁။ **ဖဿ** ဆိုသည်ကား တွေ့ထိခြင်းတည်း။

တွေ့ထိခြင်း ဆိုသည်ကား ဣဋ္ဌရသ, အနိဋ္ဌရသ ပေါ်ထွက်စေရန် အာရုံကိုကြိတ်နှိပ်ခြင်းတည်း။ ထိုဖဿသည် အာရုံ၏ ရသကိုထုတ်ဖေါ်သော တရားဖြစ်ပေ၍ ခပ်သိမ်းသော စေတသိက်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ပွားရန် အမှူးရင်းဖြစ်ပေ၏။ ရသမပေါ်ခဲ့လျှင် အာရုံဟူသမျှသည် အသုံးကျမည်မဟုတ်။

၂။ **ဝေဒနာ** ဆိုသည်ကား ထိုရသကို ခံစားမှုပေတည်း။

ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့သည် ဤခံစားမှု၌ ခေါင်းစိုက်၍ နေကြကုန်၏။ နစ်မြုပ်၍ နေကြကုန်၏။

၃။ **သညာ** ဆိုသည်ကား အမှတ်ပြုမှုပေတည်း။

ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့သည် အမျိုးလိုက် အရိုးလိုက်

www.dhammaransi.com

အမှတ်မိစုံလင်က ဤသညာဖြင့်ပင် အလိမ္မာ ပြည့်စုံ လုံလောက်ရှိနေကြကုန်၏။

၄။ **စေတနာ** ဆိုသည်ကား စေ့ဆော်မှုပေတည်း။

နာမ်တရားတို့ကို အမှုကိစ္စ၌ ညီညာဖြဖြ ထကြွကြ စေရန် နှိုးဆော်မှု စီရင်ကြီးကြပ်မှုပေတည်း။

ထို့ကြောင့် လောကမှာ ထိုထို အရေးကိစ္စ တို့၌ နှိုးဆော်သူ စီရင်ကြီးကြပ်သူကိုသာ အရေး ကိစ္စ၏ အရှင်ပြု၍ ခေါ်ဆိုကြမြဲဖြစ်၏။

ဘယ်အရေးကိစ္စကြီးကို ဘယ်သူပြုလုပ်သည်။ ဘယ်သူအမှုသည်ဖြစ်သည်ဟု ပြောကြရိုးဖြစ်၏။

ထို့အတူဓမ္မမှာလည်း ထိုထိုကာယကံကိစ္စ, ဝစီကံကိစ္စ, မနောကံကိစ္စတို့၌ နှိုးဆော်သူ စီရင်ကြီးကြပ်သူ ဖြစ်ပေသော ဤစေတနာကိုသာ အရှင်ပြု၍ စေတနာကိုသာ အမှုသည်ပြု၍ စေတနာကိုသာ ကံဟူ၍ ဆိုရသည်။

လောက၌ ခပ်သိမ်းသော ဥစ္စာအစီးအပွား၊ ပညာ အစီးအပွားတို့သည် ယခု ပစ္စုပ္ပန်ဘဝတွင် ကြောင့်ကြ စိုက်ထုတ် ပြုလုပ်ပြီးစီးကြသော ကာယကံမှု, ဝစီကံမှု, မနောကံမှုမှ ဖြစ်ဖြစ်ပွားကြသကဲ့သို့ ထို့အတူ သေလွန်သည်မှနောက် ကာလ၌ အသစ် အသစ်သော ဘဝ အစီး အပွား တို့သည်လည်း ရှေးရှေးသော ဘဝတို့ကဲ ကြောင့်ကြ စိုက်ထုတ် ပြုလုပ် ပြီးစီး ခဲ့ကြသော

www.dhammaransi.com

ဤစေတနာဟူသော ကာယကံမှု, ဝစီကံမှု, မနောကံမှုတို့မှ ဖြစ်ပွားကြကုန်၏။

မြေ, ရေ, တော, တောင်, သစ်ပင်, နွယ်, မြက် အစဉ်အဆက်တို့သည် ဥတုဟူသော မီးဓာတ်မှ ဖြစ်ပွားကြကုန်သည်ဖြစ်၍ မီးဓာတ်၏ သားမြေးတို့ချည်း ဖြစ်ကြကုန်သကဲ့သို့ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါ အစဉ်အဆက်တို့သည် ဤစေတနာဟူသော ကံဓာတ်မှ ဖြစ်ပွားကြကုန်သည်ဖြစ်၍ ကံဓာတ်၏ သားမြေးတို့ချည်းဖြစ်ကြကုန်၏။

၅။ **ဧကဂ္ဂတာ** ဆိုသည်ကား စိတ်၏ တည်ကြည်ခြင်းတည်း။

သမာဓိလည်းခေါ်၏။ ဈာန်အဘိညာဏ်သမာပတ်တို့၌ အကြီးအချုပ်ပေတည်း။

၆။ **ဇီဝိတ** ဆိုသည်ကား နာမ်တရားတို့၏ အသက်ပေတည်း။

နာမ်အစဉ်၏ ကာလမြင့်ရှည် တည်နေမှု၌ အကြီးအချုပ်ပေတည်း။

၇။ **မနသိကာရ** ဆိုသည်ကား နှလုံးသွင်းမှုပေတည်း။

အလိုရှိရာအာရုံကိုစိတ်၌ အဖန်ဖန် ဆောင်သွင်း ပေးခြင်းတည်း။

ဤ(၇)ပါးတို့သည် အလုံးစုံသော စိတ်တို့၌ အမြဲယှဉ်သည်ဖြစ်၍ သဗ္ဗစိတ္တကစေတသိက်မည်၏။

www.dhammaransi.com

ပကိဏ်း ၆-ပါး

၈။ **ဝိတက္က** ဆိုသည်ကား စိတ်၏ထွေထွေပြားပြား အကြံ ပွားခြင်းတည်း။

သက်ပွလည်း ခေါ်၏။ သမ္မာသက်ပ္ပ, မိစ္ဆာသက်ပ္ပ နှစ်ပါးရှိ၏။

၉။ **ဝိစာရ** ဆိုသည်ကား အာရုံ၌စိတ်၏ တရစ် ဝဲဝဲ နေ ခြင်းတည်း။

၁၀။ **ဝီရိယ** ဆိုသည်ကား အမှုကိစ္စတို့၌ စိတ်၏ အထ အကြွ ပေါ့ပါးခြင်းတည်း။

သမ္မာဝါယာမ, မိစ္ဆာဝါယာမ နှစ်ပါးရှိ၏။

၁၁။ **ပီတိ** ဆိုသည်ကား စိတ်၏ နှစ်သက်ခြင်း တည်း။ စိတ်လုံးကြီးထွားခြင်းတည်း။

စိတ်၏ ရွှင်လန်းတက်ကြွ တဟုန်ဝသည်း မြောက်ကြွ ခြင်းတည်း။

၁၂။ **ဆန္ဒ** ဆိုသည်ကား အလိုရှိခြင်းတည်း။

သွားလိုသည်,လာလိုသည်, ပြောလိုသည်, ဆိုလိုသည် အစရှိသည်တည်း။

၁၃။ **အဓိမောက္ခ** ဆိုသည်ကား အာရုံ၌ ကျွတ်လွတ် ခြင်းတည်း။

ဟုတ်သည်ဖြစ်စေ မဟုတ်သည်ဖြစ်စေ၊ သည်လိုလား ဟိုလိုလားဟု နှစ်ခွမရှိ၊ အငြိအတွယ်မှ စိတ်၏ ကျွတ် လွတ်ခြင်းတည်း။

www.dhammaransi.com

ဤခြောက်ပါးတို့သည် အလုံးစုံသော စိတ်တို့၌မယှဉ်။ အချို့အချို့သော စိတ်တို့၌သာ ယှဉ်သည်ဖြစ်၍ ပကိဏ်းစေတသိက်မည်ကုန်၏။

သဗ္ဗစိတ္တကခုနှစ်ပါးနှင့် ပေါင်းသည်ရှိသော် တဆဲ့သုံးပါးဖြစ်၏။ ဤတဆဲ့သုံးပါးတို့သည် ကောင်းမကောင်း နှစ်ဘက်ရောယှက်ခြင်းကြောင့် ဝိမိဿက မည်ကုန်၏။ စိတ်သည် လည်းကောင်း၊ မကောင်း နှစ်ဘက်နှင့် ရောယှက်သည်သာဖြစ်၏။

အကုသိုလ်စေတသိက် ၁၄-ပါး

၁၄။ လောဘ ဆိုသည်ကား အာရုံ၌စိတ်၏ငြိတွယ်စေးကပ်ခြင်းတည်း။

ဤလောဘကို တဏှာလည်းခေါ်၏။ အဘိဇ္ဈာလည်းခေါ်၏။ ကာမလည်းခေါ်၏။ ရာဂလည်းခေါ်၏။

၁၅။ ဒေါသ ဆိုသည်ကား အာရုံ၌စိတ်၏ ကြမ်းတန်းစွာ ထိခိုက်ခြင်းတည်း။

ဤဒေါသကို ပဋိဃလည်း ခေါ်၏။ ဗျာပါဒလည်းခေါ်၏။

၁၆။ မောဟ ဆိုသည်ကား တရားဓမ္မအရာ၌ အလွန်မသိခြင်းတည်း။

ဤမောဟကို အဝိဇ္ဇာလည်း ခေါ်၏။ အညာဏလည်းခေါ်၏။ အဒဿနလည်း ခေါ်၏။

ဤတရားသုံးပါးသည် အလုံးစုံသော အကုသလပါပဓမ္မတို့၏ အရင်းအမြစ် အခြေခံ ဖြစ်သောကြောင့် အကုသလမူလတရား သုံးပါးမည်၏။

www.dhammaransi.com

၁၇။ ဒိဋ္ဌိ ဆိုသည်ကား တရားမမှ အရာ၌ အမြင်မှားခြင်းတည်း။

အယူမှားခြင်းတည်း။ အနိစ္စကို နိစ္စဟုယူခြင်း၊ ဒုက္ခကို သုခဟုယူခြင်း၊ အနတ္တကို အတ္တဟုယူခြင်း၊ ကုသိုလ်ကံကို ပယ်ခြင်း၊ ကံ့ကံ၏ အကျိုးကိုပယ်ခြင်း စသည်တည်း။

၁၈။ မာန ဆိုသည်ကား အထင်မှားခြင်းတည်း။

ငါမဟုတ်သော နာမ်ရုပ်ကို ငါဟုထင်ခြင်း၊ ထိုငါကိုပင် အမျိုးကိုစွဲ၍ ယုတ်သည်၊ မြတ်သည်ဟုထင်ခြင်း၊ အနွယ်ကိုစွဲ၍ ယုတ်သည် မြတ်သည်ဟု ထင်ခြင်း စသည်တည်း။

၁၉။ ဣဿာ ဆိုသည်ကား ငြူစူခြင်းတည်း။

သူတပါး ကောင်းစားသည်ကို မနာလိုခြင်း၊ ဝမ်းမမြောက်နိုင်ခြင်း၊ မချီးမွမ်းနိုင်ခြင်း၊ အကောင်းမပြောနိုင်ခြင်း၊ မကောင်းပြောရန် ကိုသာ ရှာကြံခြင်းတည်း။

၂၀။ မစ္ဆရိယ ဆိုသည်ကား ဝန်တိုခြင်းတည်း။

မိမိ ကောင်းစားသည်ကို သူတပါးအား မမျှတလိုခြင်း၊ ဝန်တိုခြင်း၊ နှမြောခြင်း၊ စေးနဲခြင်းတည်း။

၂၁။ ကုက္ကုစ္စ ဆိုသည်ကား နောင်တ တဖန် ပူပန်ခြင်းတည်း။

www.dhammaransi.com

ကျွံလွန် ပြီးသောအခါမှ ငါမွေ့ခဲ့ မိလေခြင်း၊ ငါ မိုက်ခဲ့မိ လေခြင်း၊ ငါမှားခဲ့မိလေခြင်းဟု တအုံနွေးနွေး ပူးဆွေခြင်းတည်း။

လောက၌ အမှားနှစ်ပါးရှိ၏။ ဒုစရိုက်မှုကို ပြုခြင်း သည် လည်း အမှားတပါး။ သုစရိုက်မှုကို မပြုခြင်းသည်လည်း အမှားတပါး။ ။ နောင်တဖြစ်ရလေခြင်းလည်း နှစ်ပါးရှိ၏။ ဒုစရိုက်မှုကို ငါပြုခဲ့မိလေခြင်း ဟု နောင်တဖြစ်ရခြင်းတပါး။ ဒါန, သီလ, စသော သုစရိုက် မှုကို ငါမပြုခဲ့မိလေခြင်းဟု နောင်တ ဖြစ်ရခြင်း တပါး။ လောက၌ လူမိုက် နောက်မှ အကြံရဟုဆိုကြသော အမေ့အမိုက် အမှားနှစ်မျိုးရှိကြသည့် အတွက် ကုက္ကုစ္စဟု ဆိုအပ်သော နောင်တ ပူပန်မှုနှစ်ပါးရှိ၏။

၂၂။ **အဟိရိက** ဆိုသည်ကား အရှက်မရှိခြင်းတည်း။

မကောင်းမှု ဒုစရိုက်ကိုပြုခွင့် ဆိုက်ခဲ့သော် မိမိ၌ အ မိုက်မှု ငြိစွန်းညစ်နွမ်းလူးလဲ့ချေတော့မည် ဟူ၍လည်း စိုး ရွံ့ခြင်းမရှိ။ လူသိမည် နတ်သိမည်ကိုလည်း မရှက်ခြင်း တည်း။

၂၃။ **အနောတ္တပ္ပ** ဆိုသည်ကား အကြောက် မရှိခြင်း တည်း။

နောက်၌ ငါမိုက်ခဲ့မိလေခြင်း၊ ငါမှားခဲ့မိ လေခြင်း ဟူ၍ မိမိကိုယ်ကို မိမိစွဲစွဲဆဲရေးခြင်းဟူသော အတ္တာနု ဝါဒဘေး သင့်ရောက်မည် ကိုလည်း မကြောက်၊ လူသူ တော်ကောင်း နတ်သူတော်ကောင်းတို့၏ ကဲ့ရဲ့ခြင်း ဟူ

www.dhammaransi.com

ဟူသော ပရာနုဝါဒဘေး သင့်ရောက်မည် ကိုလည်း မကြောက်၊ အပါယ်ဘေး သင့်ရောက်မည် ကိုလည်း မကြောက်မရွံ့ မထိတ်မလန့်ခြင်းတည်း။

၂၄။ **ဥဒ္ဓစ္စ** ဆိုသည်ကား **အာရုံတခုခု၌** စိတ်၏ရပ်တည်မရခြင်းတည်း။

၂၅။ **ထိန** ဆိုသည်ကား **စိတ်၏** ထိုင်းမှိုင်းခြင်းတည်း။

အာရုံကိုသိရာ၌ မပွင့်မလင်း မှေးမှိန်ခြင်းတည်း။

၂၆။ **မိဒ္ဓ** ဆိုသည်ကား **စေတသိက်တို့၏** ထိုင်း မှိုင်းခြင်းတည်း။

အာရုံကိုတွေ့မှု **ခံစားမှု စသည်တို့၏** မပွင့်မလင်း မှေးမှိန်ခြင်းတည်း။

၂၇။ **ဝိစိကိစ္ဆာ** ဆိုသည်ကား ယုံကြည် ထိုက်သည်၌ မယုံကြည်ခြင်းတည်း။

ဤတဆဲ့လေးပါးသော စေတသိက်တို့သည် မကောင်းမှုမျိုးစင်စစ်ဖြစ်၍ ပါပဇာတိမည်ကုန်၏။ အကုသလဓမ္မအစစ်မည်ကုန်၏။

ကုသိုလ်စေတသိက် ၂၅–ပါး

၂၈။ **အလောဘ** ဆိုသည်ကား အာရုံ၌ စိတ်၏ အငြိအတွယ်မရှိခြင်းတည်း။

ဤအလောဘကို နေက္ခမဓာတ်လည်း ခေါ်၏။ အနဘိဇ္ဈာလည်းခေါ်၏။

www.dhammaransi.com

၂၉။ **အဓေါသ** ဆိုသည်ကား အာရုံ၌စိတ်ညှတ်နူးခြင်း တည်း။

ဤအဒေါသကို အဗျာပါဒလည်း ခေါ်၏။ မေတ္တာ လည်းခေါ်၏။

၃၀။ **အမောဟ** ဆိုသည်ကား အမှန်ကို သိခြင်းတည်း။

ဤအမောဟကို ဉာဏ်လည်းခေါ်၏။ ပညာလည်း ခေါ်၏။ ဝိဇ္ဇာလည်းခေါ်၏။ သမ္မာဒိဋ္ဌိလည်းခေါ် ၏။ ဤတရားသုံးပါးသည် အလုံးစုံသော ကလျာဏ မမ္မတို့၏ အရင်းအမြစ် အခြေခံ ဖြစ်သောကြောင့် ကလျာဏမူလ တရားသုံးပါးမည်ကုန်၏။

၃၁။ **သဒ္ဓါ** ဆိုသည်ကား ယုံကြည် ထိုက်သော အမှန် တရားတို့၌ ယုံကြည်ခြင်းတည်း။

ဤသဒ္ဓါကို ပသာဒလည်းခေါ်၏၊ အဓိမောက္ခလည်း ခေါ်၏။

၃၂။ **သတိ** ဆိုသည်ကား ကောင်းမြတ်သော အရာတို့၌ မမေ့မလျော့မပျောက်မကွယ်နိုင်ရန် အဖန်ဖန်အာရုံပြုခြင်းတည်း။ သရဏလည်းခေါ်၏။ ဥဋ္ဌာနလည်းခေါ်၏။

၃၃။ **ဟိရီ** ဆိုသည်ကား ရှက်ခြင်းတည်း။ ရှက်ခြင်း ဆို သည်ကား ရှက်သဖြင့် မကောင်းမှုသို့ မတိုးဝံ့ခြင်းတည်း။

www.dhammaransi.com

၃၄။ **ဩတ္တပ္ပ** ဆိုသည်ကား ကြောက်ခြင်း, လန့်ခြင်း တည်း။

အတ္တာနုဝါဒဘေး, ပရာနုဝါဒဘေး, အပါယ်ဘေး တို့မှ ကြောက်လန့်သဖြင့် မကောင်းမှုသို့ မတိုးဂံ့ခြင်း တည်း။

၃၅။ **တတြမဇ္ဈတ္တတာ** ဆိုသည်ကား ထိုထိုအာရုံ၌ ငြိတွယ်ခြင်း, ဆန့်ကျင်ခြင်း အစွန်းတို့မှ ကင်းလွတ်သဖြင့် လျစ်လျူအနေ၌ တည်ခြင်းတည်း။

ဤတတြမဇ္ဈတ္တတာကို ဗြဟ္မဝိဟာရအရာ၌ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရခေါ်၏။ ဗောဇ္ဈင်္ဂအရာ၌ ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်ခေါ်၏။

၃၆။ **ကာယပဿဒ္ဓိ** ဆိုသည်ကား စေတသိက်အပေါင်းဟူသော နာမကာယ၏ ငြိမ်းချမ်းခြင်းတည်း။

၃၇။ **စိတ္တပဿဒ္ဓိ** ဆိုသည်ကား စိတ်၏ ငြိမ်းချမ်းခြင်း တည်း။

ငြိမ်းချမ်းခြင်း ဆိုသည်ကား ကုသိုလ်မှုတို့၌ မငြိမ်းချမ်းခြင်းကို ပြုတတ်ကုန်သော ပါပဓမ္မတို့နှင့် မယှဉ်သဖြင့် သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ ကြည်လင်ချမ်းမြခြင်းတည်း။

၃၈။ **ကာယလဟုတာ** ဆိုသည်ကား နာမကာယ၏ ပေါ့ပါးခြင်းတည်း။

၃၉။ **စိတ္တလဟုတာ** ဆိုသည်ကား စိတ်၏ပေါ့ပါးခြင်း တည်း။

www.dhammaransi.com

ပေါ့ပါးခြင်းဆိုသည်ကား ကုသိုလ်မှုတို့၌ လေးလံခြင်းကို ပြုတတ်ကုန်သော ပါပဓမ္မတို့နှင့် မယှဉ်သဖြင့် သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ ပေါ့ပါးခြင်းတည်း။

၄၀။ ကာယမုဒုတာ ဆိုသည်ကား နာမကာယ၏ နူးညံ့ခြင်းတည်း

၄၁။ စိတ္တမုဒုတာ ဆိုသည်ကား စိတ်၏ နူးညံ့ခြင်းတည်း။

နူးညံ့ခြင်းဆိုသည်ကား ကုသိုလ်မှုတို့၌ စိတ်၏ခက်ထန်ကြမ်းတန်းခြင်းကို ပြုတတ်ကုန်သော ပါပဓမ္မတို့နှင့် မယှဉ်သဖြင့် သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ နူးညံ့ ပြေပျောင်းခြင်းကိုဆိုသည်။

၄၂။ ကာယကမ္မညတာ ဆိုသည်ကား နာမကာယ၏ အမှု၌ကောင်းခြင်းတည်း။

၄၃။ စိတ္တကမ္မညတာ ဆိုသည်ကား စိတ်၏အမှု၌ ကောင်းခြင်းတည်း။

အမှု၌ ကောင်းခြင်းဆိုသည်ကား ကုသိုလ်မှုတို့၌ စိတ်၏ မကောင်းမှုန် မခံ့ညားခြင်းကို ပြုတတ်ကုန်သော ပါပဓမ္မတို့နှင့် မယှဉ်သဖြင့် သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ ကောင်းမြတ် ခံ့ညားခြင်းကိုဆိုသည်။ ကုသိုလ်မှု၌ မငြင်းဆန်ခြင်းကို ဆိုသည်။

www.dhammaransi.com

၄၄။ **ကာယပါဂုညတာ** ဆိုသည်ကား နာမကာယ၏ လေ့လာခြင်းတည်း။

၄၅။ **စိတ္တပါဂုညတာ** ဆိုသည်ကား စိတ်၏လေ့လာခြင်းတည်း။

လေ့လာခြင်း ဆိုသည်ကား ကုသိုလ်မှုတို့၌ စိတ်၏ ထစ်ထစ်ငေါ့ငေါ့ရှိခြင်းကို ပြုတတ်ကုန်သော ပါပဓမ္မတို့နှင့် မယှဉ်သဖြင့် သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ သွက်လက် ကျေမွန် ခြင်းကို ဆိုသည်။

၄၆။ **ကာယုဇုကတာ** ဆိုသည်ကား နာမကာယ၏ ဖြောင့်မတ်ခြင်းတည်း။

၄၇။ **စိတ္တုဇုကတာ** ဆိုသည်ကား စိတ်၏ဖြောင့်မတ် ခြင်းတည်း။

ဖြောင့်မတ်ခြင်း ဆိုသည်ကား ကုသိုလ်မှုတို့၌ စိတ်၏ ကောက်ကျစ်ခြင်းကို ပြုတတ်ကုန်သော ပါပဓမ္မတို့နှင့် မယှဉ်သဖြင့် သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲမှု မရှိခြင်းကိုဆိုသည်။

သောဘဏ ဆိုသည်ကား တင့်တယ်ကောင်းမြတ်သည်ကို ဆိုသည်။

၄၈။ **သမ္မာဝါစာ** ဆိုသည်ကား မုသာဝါဒ, ပိသုဏာ ဝါစာ, ဖရုသဝါစာ, သမ္ဖပ္ပလာပ တည်းဟူသော ဝစီဒုစရိုက်လေး ပါးတို့မှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်းတည်း။

www.dhammaransi.com

၄၉။ သမ္မာကမ္မန္တ ဆိုသည်ကား ပါဏာတိပါတ, အဒိန္နာဒါန, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ တည်းဟူသော ကာယဒုစရိုက် သုံးပါးတို့မှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်းတည်း။

၅၀။ သမ္မာအာဇီဝ ဆိုသည်ကား မကောင်းသော အသက်မွေးမှုတို့မှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်းတည်း။

ဝိရတိ ဆိုသည်ကား ဒုစရိုက်တို့မှ ကြဉ်ရှောင်ခြင်းကို ဆိုသည်။

၅၁။ ကရုဏာ ဆိုသည်ကား ဆင်းရဲ၍ နေသော သတ္တဝါကို တွေ့မြင်လျှင် သနားခြင်း၊ ကြင်နာခြင်း၊ ညှာတာခြင်း၊ ထိုဆင်းရဲမှ ကယ်ဆယ်လိုခြင်းတည်း။

၅၂။ မုဒိတာ ဆိုသည်ကား ချမ်းသာသော သတ္တဝါကို တွေ့မြင်လျှင် ဝမ်းမြောက်ခြင်း ဝမ်းသာခြင်းတည်း။

ဤတရားနှစ်ပါးကို အသီးအသီး ကရုဏာဗြဟ္မဝိဟာရ မုဒိတာ ဗြဟ္မဝိဟာရတို့ဟူ၍လည်း ခေါ်သည်။

အပ္ပမညာ ဆိုသည်ကား လူသတ္တဝါ တိရစ္ဆာန် သတ္တဝါတို့မှစ၍ ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့ကို အာရုံပြု၍ ဆင်းရဲသော သတ္တဝါတို့ကို သနားခြင်း၊ ချမ်းသာသော သတ္တဝါတို့ကို ဝမ်းမြောက်ခြင်းအားဖြင့် ပွားများစေအပ်သော တရားမျိုးဖြစ်သောကြောင့် "အပ္ပမာနေသု သတ္တေသု ဘဝါတိအပ္ပမညာ" ဟူသည်နှင့်အညီ အပ္ပမညာမည်၏။

စေတသိက် ၅၂-ပါးပြီး၏။

www.dhammaransi.com

၃။ နိဗ္ဗာန်သည်–

(၁) ပဌမနိဗ္ဗာန်၊
(၂) ဒုတိယနိဗ္ဗာန်၊
(၃) တတိယနိဗ္ဗာန်ဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် အပါယ်ဘဝတို့မှ လွတ်ငြိမ်းခြင်းသည် ပဌမနိဗ္ဗာန်မည်၏။

တဖန်ကာမဘဝတို့မှ လွတ်ငြိမ်းခြင်းသည်ဒုတိယနိဗ္ဗာန်မည်၏။

တဖန်ရူပ, အရူပ ဗြဟ္မာဘဝတို့မှ လွတ်ငြိမ်းခြင်းသည် တတိယနိဗ္ဗာန်မည်၏။

စိတ် ၁-ပါး၊ စေတသိက် ၅၂-ပါး၊ နိဗ္ဗာန် ၁-ပါးဟူ၍*နာမ်တရား ၅၄-ပါးဖြစ်၏။

---

*ပရမတ္ထတရား ၄-ပါးတို့တွင် စိတ်,စေတသိက်,နိဗ္ဗာန်တို့ကို နာမ်ဟုခေါ်သည်။ ယင်းသို့ခေါ်ဆိုသော်လည်း စိတ်, စေတသိက် ဟူသောနာမ်နှင့် နိဗ္ဗာန်ဟူသော နာမ်မှာ အဓိပ္ပါယ် ခြားနားလေသည်။

''နာမ်'' ဟူသော မြန်မာစကားသည် ''နာမ'' ဟူသော ပါဠိစကားမှ ပျက်သောပုဒ်ဖြစ်သည်။ နာမဟူသော ပုဒ်သည်''ညွတ်ခြင်း'' ဟူသောအနက်ကိုဟော၏။

စိတ် စေတသိက်များမှာ အာရုံသို့ ညွတ်တတ်သောကြောင့် နာမ်မည်၏။ နိဗ္ဗာန်ကား မိမိသည် တစုံတခုသော အာရုံသို့ ညွတ်တတ်သော သဘောမရှိသော်လည်း မဂ်စိတ်, ဖိုလ်စိတ်တို့၏ နိဗ္ဗာန်သို့ညွတ်အပ် ကိုင်းရှိုင်းအပ်သော သဘောရှိသည်ကိုစွဲ၍ နိဗ္ဗာန်ကိုလည်း နာမ်ဟူ၍ပင်ခေါ်ဆိုရသည်။

www.dhammaransi.com

ရုပ်တရား ၂၈–ပါး၊ နာမ်တရား ၅၄-ပါးဟူ၍ ပရမတ္ထတရား ၈၂-ပါးဖြစ်၏။ ဤပရမတ္ထတရား ၈၂-ပါးကို ပရမတ္ထသစ္စာတရားဟု ဆိုသတည်း။

ပရမတ္ထသစ္စာမျိုးမဟုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါစသည်ကို သမ္မုတိသစ္စာဟုဆို၏။

သစ္စကထာပြီး၏။

၇။ ပစ္စယကထာ

ထို ၈၂-ပါးသော ပရမတ္ထဓမ္မတို့တွင် နိဗ္ဗာန်သည် ဖြစ်ပေါ်ခြင်းဟူသော ဇာတိ၏နယ်မှ အလွတ်ဖြစ်၍ ဖြစ်ပေါ်စေရန် အကြောင်းလည်းမလို။ ဇရာ,မရဏတို့၏နယ်မှ အလွတ်ဖြစ်၍ စောင့်ရှောက်ရန် ထောက်ပံ့ရန် အကြောင်းလည်းမလို။ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်သည် အပစ္စယတရား, အသင်္ခတ တရားမည်၏။

နိဗ္ဗာန်မှကြွင်းသော ၈၁-ပါးသော ရုပ်တရား,နာမ်တရားများသည်မူကား ဇာတိ, ဇရာ, မရဏ တို့နှင့်ဖြစ်ရ ပျက်ရသည် ဖြစ်၍ သပစ္စယတရားများ, သင်္ခတ တရားများဖြစ်ကြကုန်၏။

ထိုရုပ်တရား, နာမ်တရား နှစ်ပါးတို့တွင် ရုပ် ၂၈–ပါးတို့၌ ကံ, စိတ်, ဥတု, အာဟာရဟူ၍ အကြောင်းတရားလေးပါးကို ပြဆိုခဲ့ပြီ။

www.dhammaransi.com

ထိုအကြောင်း လေးပါးတို့တွင် ကံ ဟူသော အကြောင်းသည် ဦးတည်မူလ အကြောင်းမျှသာဖြစ်၏။

စိတ်ဟူသော အကြောင်း သည်လည်း အချယ် အလယ် အကြောင်းမျှသာဖြစ်၏။

ရူပကာယ ခန္ဓာကိုယ်သည် ဥတုဟူသော ဓာတ်မီးနှင့်အာဟာရဟူသော ဓာတ်ဆီတို့၏ အစွမ်းဖြင့် ကြီးပွားရ၏။ ကာလ မြင့်ရှည် တည်နေရ၏။ ဓာတ်မီး ဓာတ်ဆီ အခြေအနေ ပျက်ခဲ့လျှင် ကံ၏အစွမ်း စိတ်၏အစွမ်းတို့လည်း ပျက်ရကုန်လေတော့သည်။

ဥပမာကား—

သစ်ပင်တို့မှာမျိုးစေ့သည် ဦးတည်မူလ အကြောင်း မျှသာ ဖြစ်၏။

သစ်ပင်တို့သည်မူကား မြေဥတု ရေဥတုတို့၏ အစွမ်းဖြင့် ကြီးပွားရကုန်၏။ ကာလမြင့်ရှည် တည်နေရကုန်၏။

မြေဥတု ရေဥတု အခြေအနေ အပျက်ကြီး ပျက်ခဲ့သော် မျိုးစေ့၏အစွမ်းသည် ပျက်ရလေတော့သည်။

ဤဥပမာကဲ့သို့မှတ်။

ရူပကာယသည် သစ်ပင်နှင့်တူ၏။

ကံသည် မျိုးစေ့နှင့်တူ၏။

ဥတုဟူသောဓာတ်မီးသည် မြေကြီးနှင့်တူ၏။

www.dhammaransi.com

အာဟာရဟူသော ခေတ်ဆီသည် အခါ အခါ၌ မပြတ်ရှာသော မိုးရေနှင့်တူ၏။

စိတ်သည် သစ်ပင်ကိုပြင်ပမှ ကျွေးဖူးပြုသော နေဥတု၊ လေဥတုနှင့်တူ၏။

စိတ်၊ စေတသိက်တို့၏ ဖြစ်ကြောင်းသည်ကား

ဝိပါက်တရားတို့မှာ—

(က) ရှေးကံဟောင်းသည်အကြောင်းတပါး။
(ခ) မှီရာဝတ္ထုရုပ်သည် အကြောင်းတပါး။
(ဂ) အာရုံသည် အကြောင်းတပါး။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် ရှေးကံဟောင်းသည် သစ်ပင်တို့မှာ မျိုးစေ့နှင့်တူ၏။

ဝတ္ထုရုပ်သည်မြေနှင့်တူ၏။

အာရုံသည် မိုးရေ မိုးပေါက်နှင့် တူ၏။ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ ကြိယာ၊ စိတ်၊ စေတသိက်တို့ မှာလည်း မှီရာ ဝတ္ထုရုပ်နှင့် အာရုံဟူသော အကြောင်းနှစ်ပါးစီရှိကြ၏။

အကြောင်းထူးမှာမူကား—

ကုသိုလ်စိတ် စေတသိက်တို့မှာ ယောနိသော မနသိကာရ အကြောင်း။

အကုသိုလ် စိတ်စေတသိက်တို့မှာ အယောနိသော မနသိကာရအကြောင်း။

www.dhammaransi.com

*ဇဝနကိစ္စရှိသော ကြိယာစိတ် စေတသိက်တို့မှာ ကုသိုလ်၌ ကဲ့သို့ ယောနိသော မနသိကာရသည်ပင် အကြောင်းဖြစ်သည်။ အာဝဇ္ဇန်းဒွေတို့မှာကား ကုသိုလ်၏ရှေ့သွားဖြစ်ခိုက် ကုသိုလ်နှင့်တူသည်။ အကုသိုလ်၏ ရှေ့သွားဖြစ်ခိုက် အကုသိုလ်နှင့်တူသည်။

ယောနိသော မနသိကာရဆိုသည်ကား သင့်မြတ်သော နှလုံးသွင်းတည်း။ ။အယောနိသော မနသိကာရ ဆိုသည်ကား မသင့်မြတ်သော နှလုံးသွင်းတည်း။ ။အာဝဇ္ဇန်း၏ ကိစ္စနှစ်ပါးပေတည်း။

တယောက်သောသူကို တွေ့မြင်ရာ၌ နှလုံးသွင်းလိမ္မာလျှင် ထိုသူကို တွေ့မြင်ကြရသည့်အတွက် ကုသိုလ် ဖြစ်ရ၏။

နှလုံးသွင်း မလိမ္မာလျှင် ထိုသူကို တွေ့မြင်ကြရသည့်အတွက် အကုသိုလ်ဖြစ်ရ၏။

အဘယ်အာရုံမျိုးကား ကုသိုလ်ဖြစ်ရန်မြဲ၏၊ အဘယ်အာရုံမျိုးကား အကုသိုလ်ဖြစ်ရန် မြဲ၏ဟုမရှိ။

---

*ဇဝန ကိစ္စဟူသည် ဇောကိစ္စကို ဆိုသည်။ ဇော ဆိုသည်ကား အားရှိသောသဘော, ထိုထိုကိစ္စကို ပြီးစေတတ်သော သဘောကို ဆိုသည်။

ဇောသည် ကုသိုလ်ဇော, အကုသိုလ်ဇော, ကြိယာဇောဟူ၍ သုံးမျိုးရှိ၏။ ကြိယာဇောမှာ ကိစ္စပြီးပြီးသော ဘုရားရဟန္တာတို့သန္တာန်၌ဖြစ်၍ မအောင်မြင်သော မျိုးသဘောရှိ၏။ ၎င်းကြိယာ ဇော၌ ကုသိုလ်မှာကဲ့သို့ ယောနိသော မနသိကာရသည် အကြောင်းဟု ဆိုလိုသည်။

www.dhammaransi.com

စိတ်၏ အစဉ်သည် လှေနှင့်တူ၏၊ အာဝဇ္ဇန်းသည် ပဲ့သမားနှင့် တူ၏။ ပဲ့သမားဦးလှည့်၍ပေးရာသို့ လှေသည် သွားရသကဲ့သို့ အာဝဇ္ဇန်း ဦးလှည့်၍ပေးရာသို့ ကုသိုလ်လမ်း အကုသိုလ်လမ်း ပွင့်ကြရာ၏။

သစ်ပင်တို့မှာ မျိုးစေ့ကဲ့သို့ မနသိကာရသည် ကုသိုလ်, အကုသိုလ်တို့ဖြစ်ရန် အရင်းမူလအကြောင်းပေတည်း။ *ဝတ္ထုရုပ်သည် သစ်ပင်တို့မှာ မြေကြီးနှင့်တူ၏။ အာရုံသည် သစ်ပင်တို့မှာ မိုးရေ, မိုးပေါက်နှင့်တူ၏။

တနည်းကား။ ။ ဝိညာဏ်ခြောက်ပါးတို့တွင် တပါးပါး၌ အကြောင်းတရားလေးပါး လေးပါးစီရှိကြ၏။

၁။ စက္ခုဝတ္ထုရုပ်၊
ရူပါရုံ၊
အာလောက၊
မနသိကာရ၊

ဤကား စက္ခုဝိညာဏ်ဖြစ်ပေါ်ရန် အကြောင်းတရား လေးပါးတည်း။

ထိုလေးပါးတို့တွင် မနသိကာရ ဆိုသည်ကား ထိုရူပါရုံသို့ ရှေးရှုသော အာဝဇ္ဇန်းပေတည်း။

---

* သစ်ပင်တို့မှာ မြေကြီး၌တည်၍ မိုးရေတို့ကြောင့် စည်ပင်လေသည်။ ထို့အတူ စိတ်မှာ ဝတ္ထုရုပ်ကို မှီ၍ အာရုံတို့ကြောင့် စည်ပင်ဖြစ်ပွားလျက်ရှိချေသည်ဟု ဆိုလိုသည်။

www.dhammaransi.com

အာလောကဆိုသည်ကား အရောင်အလင်းတည်း။ အရောင်အလင်းရှိပါမှ စက္ခုဝိညာဏ်ဟူသော မြင်မှုကြိယာ ဖြစ်နိုင်၏။ စက္ခုဝိညာဏ်ဖြစ်နိုင်မှသာ စက္ခုဒွါရ ဝီထိစိတ်များ ဖြစ်နိုင်၏။

၂။ သောတဝိညာဏ်ရုပ်၊
သဒ္ဒါရုံ၊
အာကာသ၊
မနသိကာရ၊

ဤကား သောတဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်ရန် အကြောင်း တရား လေးပါးတို့တည်း။

ထိုလေးပါးတို့တွင် **အာကာသ** ဆိုသည်ကား အပေါက်ဟင်းလင်းတည်း။

နားနှင့်အသံ ဆက်ဆံကြရန် ထိုအာကာသ ရှိပါမှ သောတဝိညာဏ်ဟူသော ကြားမှုကြိယာဖြစ်ပေါ်နိုင်၏။ သောတဝိညာဏ်ဖြစ်ပေါ်နိုင်မှသာ သောတဒွါရ ဝီထိစိတ်များ ဖြစ်နိုင်ကြ၏။

၃။ ဃာနဝိညာဏ်ရုပ်၊
ဂန္ဓာရုံ၊
ဝါတ၊
မနသိကာရ၊

ဤကား ဃာနဝိညာဏ်ဖြစ်ပေါ်ရန် အကြောင်းတရား လေးပါးတည်း။

www.dhammaransi.com

ထိုလေးပါးတို့တွင် **ဝါတ** ဆိုသည်ကား နှာခေါင်းလေ ပေတည်း။ ရှူလေ, ရှိုက်လေပေတည်း။ ထိုလေမရှိခဲ့လျှင် ဂန္ဓာရုံသည် ဃာနဝတ္ထုရုပ်၌ မထိခိုက်နိုင်။ မထိခိုက်လျှင်လည်း နံမှုဟူသော ဃာနဝိညာဏ် မဖြစ်နိုင်။ ဃာနဒွါရ ဝီထိစိတ်များမဖြစ်နိုင်။

၄။ ဇိဝှာဝတ္ထုရုပ်၊
ရသာရုံ၊
အာပ၊
မနသိကာရ၊

ဤကား ဇိဝှာဝိညာဏ်ဖြစ်ပေါ်ရန် အကြောင်းတရား လေးပါးတည်း။

ထိုလေးပါးတို့တွင် **အာပ** ဆိုသည်ကား လျှာ၏ စိုစွတ်ခြင်းတည်း။ လျှာခြောက်သွေ့ခဲ့လျှင် ရသာရုံသည် ဇိဝှါဝတ္ထုရုပ်၌ မထိမခိုက်နိုင်။ မထိခိုက်လျှင်လည်း အရသာကို သိမှုဟူသော ဇိဝှါဝိညာဏ်မဖြစ်နိုင်။ ဇိဝှာဒွါရ ဝီထိစိတ်များမဖြစ်နိုင်။

၅။ ကာယဝတ္ထုရုပ်၊
ဖောဋ္ဌဗ္ဗ၊
ထဒ္ဓ၊
မနသိကာရ၊

ဤကား ကာယဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်ရန် အကြောင်း တရားလေးပါးတည်း။

www.dhammaransi.com

ထိုလေးပါးတို့တွင် **ထဒ္ဒ** ဆိုသည်ကား အတန်အရာ ခက်ထန်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗသဘောတည်း။ ထိုသဘော အခြံအရံရှိသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံမှသာလျှင် ကာယဝတ္ထုရုပ်၌ ထိခိုက်နိုင်၏။ အလွန်သိမ်မွေ့လှသော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံသည် ကာယဝတ္ထုရုပ်၌ မထိခိုက်နိုင် မထိခိုက်နိုင်လျှင် အတွေ့အထိကို သိမှုဟူသော ကာယဝိညာဏ် မဖြစ်နိုင်။ ကာယဒွါရ ဝိထိစိတ်များလည်း မဖြစ်နိုင်။

၆။ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်၊
မမ္မာရုံ၊
မနောဒွါရ၊
မနသိကာရ၊

ဤကား မနောဝိညာဏ် ဖြစ်ပေါ်ရန်အကြောင်းတရားလေးပါးတည်း။

ထိုလေးပါးတို့တွင် **ဓမ္မာရုံ** ဆိုသည်ကား ပဥ္စာရုံမှတပါး ကျန်ရှိသမျှသော ရုပ်တရား, နာမ်တရား, ပညတ်တရား, နိဗ္ဗာန်တရားများပေတည်း။

ရူပါရုံ, သဒ္ဒါရုံ, ဂန္ဓာရုံ, ရသာရုံ, ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံဟူသော ပဥ္စာရုံများသည်လည်း မနောဝိညာဏ်၏ အာရုံဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် ပဥ္စဒွါရနှင့်မဆိုင်ရာကို ထုတ်ဖော်လို၍ ဓမ္မာရုံကိုသာ ပြဆိုလေသည်။

မနောဒွါရ ဆိုသည်ကား ဘဝင်စိတ် အစဉ်ပေတည်း။ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်သည် မနောဝိညာဏ်၏ တည်ရာ မှီရာ ဖြစ်ပွားရာ မှန်ငြား သော်လည်း အကြည်အလင် ပသာဒမျိုး မဟုတ်သော ကြောင့် အာရုံ၏

www.dhammaransi.com

အရိပ်အသွင်များသည် ဟဒယ ဝတ္ထုရုပ်၌မထင်နိုင်၊ မနောဒွါရ၌သာ ထင်နိုင်၏။

ပစ္စယကထာပြီး၏။

၈။ အဘိညာကထာ

အဘိညာဏ်နှစ်ပါး

အဘိညာဏ် ဆိုသည်ကား ပကတိသော လူအပေါင်းတို့၏ ဉာဏ်ကိုလွန်၍ အထူးကြီး အချွန်ကြီးဖြစ်သော ဉာဏ်၏ ကိစ္စကိုဆိုသည်။

ထိုအဘိညာဏ်သည်—

(၁) သမထအဘိညာ၊

(၂) ဓမ္မအဘိညာဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်—

၁။ **သမထ အဘိညာ** ဆိုသည်ကားသမထ ကမ္မဋ္ဌာန်းလမ်းမှ ပေါက်ရောက်သော ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏ်, ဒိဗ္ဗသောတ ဉာဏ်, စေတော ပရိယာယဉာဏ်, ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်, ယထာကမ္မူပဂ ဉာဏ်တို့ကို ဆိုလိုသတည်း။ ထိုအဘိညာဏ်တို့တွင်—

ဣဒ္ဓိဝိဓ အဘိညာဏ်ဆိုသည်ကား ကောင်းကင် ပျံခြင်း၊ မြေလျှိုးခြင်း၊ တန်ခိုး အထူးထူးအထွေထွေ ဘန်ဆင်းခြင်းပေတည်း။

ဒိဗ္ဗသောတ အဘိညာဏ် ဆိုသည်ကား နတ်တို့၏ နားကဲ့သို့ ကြားနိုင်ခြင်းတည်း။

www.dhammaransi.com

စေတောပရိယာယ အဘိညာဏ် ဆိုသည်ကား သူ တပါးတို့၏ စိတ်အကြံ အမျိုးမျိုးကို သိနိုင်ခြင်းတည်း။

ပုဗ္ဗေနိဝါသ အဘိညာဏ်ဆိုသည်ကား ရှေးရှေးသော ဘဝ တို့ကို သိနိုင်ခြင်း။

ယထာ ကမ္မုပဂ အဘိညာဏ်ဆိုသည်ကား နတ်မျက်စိ ကဲ့သို့ မိမိတို့ကံပစ်ချရာ ထိုထိုဘဝသို့ **ကျရောက်ကြ** ကုန်သော သတ္တဝါတို့ကို ဒိဋ္ဌမြင်နိုင်ခြင်း၊ **ပစ်ချ**သော ကံတို့ကို သိနိုင်ခြင်း တည်း။

၂။ **ဓမ္မအဘိညာဏ်** ဆိုသည်ကား သစ္စကထာတွင် ပြဆို ခဲ့သည့်အတိုင်း သမ္မုတိသစ္စာမျိုးကိုလွန်၍ ပရမတ္ထ သစ္စာ တရား မျိုးတို့ကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြားသိနိုင်ခြင်းတည်း။

ထိုဓမ္မအဘိညာဏ်သည်လည်း–

(၁) သုတမယဉာဏ်၊
(၂) စိန္တာမယဉာဏ်၊
(၃) ဘာဝနာမယဉာဏ် ဟူ၍သုံးပါးရှိ၏။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် ဘာဝနာမယဉာဏ်သည်လည်း–

(၁) အနုဗောဓဉာဏ်၊
(၂) ပဋိဝေဓဉာဏ် ဟူ၍နှစ်ပါးရှိ၏။

www.dhammaransi.com

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် အနိစ္စာ နုပဿနာဉာဏ်, ဒုက္ခာ နုပဿနာ ဉာဏ်, အနတ္တာ နုပဿနာဉာဏ် ဟူသော ဝိပဿနာ ဉာဏ်သုံးပါးသည် **အနုဗောဓ ဉာဏ်** မည်၏။ဟုတ်မှန်သော ဓမ္မသဘော အားလျော်စွာ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း သိမြင်ခြင်းတည်း။

လောကုတ္တရာ မဂ်ဉာဏ် လေးပါးသည် **ပဋိဝေဓ ဉာဏ်** မည်၏။ ဒိဋ္ဌိ, ဝိစိကိစ္ဆာ အစရှိသော ကိလေသာ အမိုက်တရားတို့ကို အမြစ်အရင်းပါ ပယ်နိုင်သဖြင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ် အလင်းပေါက်ရောက်၍ သွားခြင်းတည်း။

အဘိညာကထာပြီး၏။

၉။ ပရိညာကထာ

ပရိညာသုံးပါး

ပရိညာ ဆိုသည်ကား ဉာဏ်၏ ပိုင်နိုင်ခြင်းတည်း။ ထိုပရိညာသည်—

(၁) ဉာတပရိညာ၊

(၂) တီရဏပရိညာ၊

(၃) ပဟာန ပရိညာဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏။

www.dhammaransi.com

ထိုသုံးပါးတို့တွင်–

၁။ ဉာတပရိညာ ဆိုသည်ကား ပရမတ္ထ သစ္စကထာ, ပစ္စယကထာတို့တွင် ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အကြောင်းနှင့် တကွသော ရုပ်တရား, နာမ်တရား, နိဗ္ဗာန်တရားတို့ကို သဘောကျနစွာ တတ်သိ လိမ္မာခြင်းတည်း။ *အဘိဉာဏ်၌ ဆံပင် မွေးညှင်း စသော သဏ္ဍာနပညတ်မျိုး ပျောက်ကွယ်၍*ဓမ္မအဘိညာဏ်ဖြင့် ပရမတ္ထ ဓမ္မသက်သက်သာရှိသည်ဟု ပိုင်နိုင်စွာသိခြင်းတည်း။ အကုန်လုံး ကိုပင် မသိသော်လည်း ရုပ်(၂၈)ပါးတွင် ဓာတ်ကြီး လေးပါးကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် သိနိုင်ပေလျှင်ပင် ရုပ်၌ ဉာတပရိညာကိစ္စပြီးနိုင်၏။

နာမ်၌လည်း ဝိညာဏ်တပါး, ဝေဒနာတပါး, သညာတပါး, စေတနာတပါး၊ ဤလေးပါးတို့ကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် သိနိုင်ပေလျှင် နာမ်၌ဉာတပရိညာကိစ္စပြီးနိုင်၏။

နိဗ္ဗာန်မှာလည်း ပြဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း သဘော ကျနိုင်ပေလျှင် ဉာတပရိညာကိစ္စပြီးနိုင်၏။

အကြောင်းတရား မှာလည်း ပစ္စယကထာတွင် ပြဆိုခဲ့သမျှ အတိုင်း သဘောကျနစွာ သိနိုင်ပေလျှင် ပစ္စယ၌ဉာတ ပရိညာ ကိစ္စပြီးနိုင်၏။

၂။ တီရဏပရိညာ ဆိုသည်ကား ထိုရုပ်တရား, နာမ် တရားတို့ကို ခဏိကမ္မ ဖြစ်ကြသည့် အတိုင်း ခဏ, ခဏ, ဖြစ်မှု

---

*အထူးသိသောဉာဏ်ကို ဤ၌ ''အဘိညာဏ်''ဟုဆိုသည်။

*ဓမ္မအဘိညာဏ်–တရားကို အထူးသိသောဉာဏ်။

www.dhammaransi.com

ပျက်မှုကို ရှုသောအားဖြင့် ဉာဏ်ဖြင့်အပိုင်းပိုင်း ဖြတ်တောက် ခုတ်စဉ်းခြင်းသည် တီရဏမည်၏။ ထိုဖြတ်တောက် ခုတ်စဉ်းမှု၏ ပိုင်နိုင်ခြင်းသည် တီရဏပရိညာမည်၏။

ထိုတီရဏ ပရိညာသည်–
(၁) အနိစ္စပရိညာ၊
(၂) ဒုက္ခပရိညာ၊
(၃) အနတ္တပရိညာဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် **အနိစ္စပရိညာ** ဆိုသည်ကား မရဏ တရား၌ ဉာဏ်အမြင် ပိုင်နိုင်ခြင်းတည်း။

ဤစကား၌ မရဏတရားသည် သမ္မုတိမရဏ, ပရမတ္ထ မရဏ ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် သမ္မုတိမရဏ ဆိုသည်ကား သမ္မုတိသစ္စာ ဘက်၌ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါတို့၏ တသက်တွင် တခါသေမြဲ စမ္မတာ ဟူ၍ ဆိုကြသော မရဏတရားသည် **သမ္မုတိမရဏ** မည်၏။

ရုပ်ဓာတ်,နာမ်ဓာတ်တို့၏ တနေ့တရက်အတွင်းမှာပင် အကြိမ် ပေါင်းအရာ အထောင်မက ချုပ်ပျက်သေဆုံးခြင်းသည် **ပရမတ္ထ မရဏ** မည်၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် သမ္မုတိမရဏသည် အနိစ္စလက္ခဏာ အစစ် မဟုတ်။ အနိစ္စပရိညာ၏ အရာအချက်မဟုတ်။ အနုဿတိ ဆယ် ပါးတွင် မရဏာနုဿတိ၏ အရာမျှသာဖြစ်၏။

www.dhammaransi.com

ရုပ်ဓာတ်, နာမ်ဓာတ်တို့၏ သေခြင်း ချုပ်ပျောက် ပျက်ဆုံးခြင်းဟူသော ပရမတ္ထမရဏသည်သာလျှင် အနိစ္စလက္ခဏာ အစစ်ဖြစ်၏။ အနိစ္စပရိညာ၏ အချက်ဖြစ်၏။

ဒုက္ခပရိညာ ဆိုသည်ကား ဒုက္ခသဘော၌ ဉာဏ်အမြင်ပိုင်နိုင်ခြင်းတည်း။

ဤစကား၌ ဒုက္ခသည်—

(၁) ဝေဒယိတဒုက္ခ၊

(၂) ဘယဋ္ဌဒုက္ခဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် **ဝေဒယိတဒုက္ခ** ဆိုသည်ကား ကာယိကဒုက္ခ, စေတသိကဒုက္ခတို့ကို ဆိုသတည်း။

ကာယိကဒုက္ခ ဆိုသည်ကား ကိုယ်အင်္ဂါတို့၌ ပေါ်ပေါက်ကျရောက်သော မခံသာသော ဒုက္ခဝေဒနာမျိုးကို ဆိုသတည်း။

စေတသိက ဒုက္ခဆိုသည်ကား စိတ်သန္တာန်၌ ပေါ်ပေါက်ကျရောက်သော သောက, ပရိဒေဝ, ဒေါမနဿ ဥပါယာသ,ဒုက္ခမျိုးတို့ကို ဆိုသတည်း။

ဘယဋ္ဌဒုက္ခ ဆိုသည်ကား ဘယဉာဏ်,အာဒီနဝဉာဏ်တို့၏အရာဖြစ်သော ဒုက္ခမျိုးတို့ကိုဆိုသတည်း။

ဘယဉာဏ်, အာဒီနဝ ဉာဏ် တို့ ၏ အရာ ဆိုသည်ကား- ဇာတိ ဒုက္ခ, ဇရာဒုက္ခ, မရဏဒုက္ခ,—

www.dhammaransi.com

သင်္ခါရ ဒုက္ခ, ဝိပရိဏာမ ဒုက္ခတို့ ပေတည်း။ ဤ ဒုက္ခ တို့ကို နောက်၌ ပြဆိုလတ္တံ့။

ဝေဒယိတ ဒုက္ခနှင့်ဘယဋ္ဌဒုက္ခနှစ်ပါး အထူး၌ **ဥပမာကား** လူတယောက်မှာ ရောဂါဆိုး အနာဆိုးကြီး တခုရှိ၏။ ကြမ်းတန်းသော အစာ အာဟာရတို့ကို စားသောက်၍နေမှ ပကတိ လူမာကဲ့သို့ **ချမ်းသာရ၏**။ ဝက်သား ကြက်သား ငါး,အမဲ အစ ရှိသော ကောင်းမွန်သော အစာအာဟာရတို့ကို စားမိခဲ့လျှင် စားဆဲအခါ၌ အလွန်ကောင်း၏။ စားပြီးသည်မှ နောက်ကာလ၌ တရက်လုံးလုံး သေလုပါးနီး ဒုက္ခကြီးစွာ ခံရသော အခါလည်းရှိ၏။ နှစ်ရက်, သုံးရက်, လေးရက် စသည်ရက်ရှည်နေ့များ ဒုက္ခကြီးစွာ ခံရသော အခါလည်း ရှိ၏။ အစာ အာဟာ ရက အလွန်ကောင်းလေလေ ဒုက္ခခံရက် ရှည်လျားလေလေဖြစ်၏။

တယောက်သော သူသည် ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို လိုလားသည် ဖြစ်၍ ဝက်သား, ကြက်သား, ငါး, အမဲတို့နှင့်တကွ ထောပတ် ထမင်းကို အလွန်ကောင်းမွန်စွာ ချက်ပြီးလျှင် ထိုသူနာအား သဒ္ဓါ တရားနှင့်သွား၍ ကျွေး၏။ ထိုသူနာသည် အလွန်စားလိုပါသော် လည်း စားပြီးသည်မှ နောက်ကာလ၌ ခံရလတ္တံ့သော မိမိ ဒုက္ခကို ကြောက်ရသည့်အတွက် ဤကဲ့သို့ ကောင်းမွန် လှသော အစာ အာဟာရမျိုးကို ကျွန်ုပ်မစားဝံ့ပါဟု ငြင်ပယ်ရ လေ၏။ စားမိ လျှင်လည်း နေ့ရှည် ရက်မျာ း ဗိုင်းဗိုင်း လဲ၍ သွားရမည် အမှန်ဖြစ်၏။

www.dhammaransi.com

ဤ၀တ္ထု၌ စားဆဲအခါမှာ အလွန်ကောင်းသည့်အတွက် ထို အစာအာဟာရသည် ထိုသူမှာ ဝေဒယိတသုခ ၀တ္ထုမျိုး အမှန် ဖြစ်၏။ လျှာအတွေ့၌ အလွန်ကောင်းခြင်းသည် ဝေဒယိတသုခ မည်၏။ ဘယဋ္ဌအလိုအားဖြင့်မူကား ထိုစာအာဟာရများသည် ထိုသူမှာကြောက်မက်ဘွယ် ကောင်းလှသော ဒုက္ခ၀တ္ထုမျိုး အမှန် ဖြစ်၏။ လျှာအတွေ့၌ အလွန်ကောင်းခြင်းသည် ကြောက်မက် ဘွယ်ကောင်းလှသော ဘယဋ္ဌဒုက္ခကြီးမည်၏။ အဘယ့်ကြောင့် ဆိုသော် လျှာအတွေ့၌ အလွန်ကောင်းလေလေ နောက်၌ ဗိုင်း ဗိုင်းလဲ၍ အသဲအသန်ခံစားရန် ဒုက္ခကြီးမား ရှည်လျားလေလေ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

ဤလောက၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိနှင့် ဝိနိပါတဘေး တင်းလင်းရှိနေ သောသူသည် ထိုသူနာနှင့်တူ၏။ လူ့ဘ၀ လူ့ချမ်းသာ, နတ် ဘ၀ နတ်ချမ်းသာ, ဗြဟ္မာ့ဘ၀ ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာများသည် ထိုသူ နာမှာ အလွန်ကောင်းမွန်သော ကြက်သား ဝက်သား ငါး အမဲ ဟင်း ထောပတ်ထမင်းတို့နှင့်ရင်း၊ ထိုသူနာမှာ လျှာ လျှာအတွေ့ အလွန်ကောင်းခြင်း သုခဝေဒနာနှင့်ရင်း တူလှ၏။ သေလွန်ကြ သည်မှ နောက်ကာလ၌ ဝိနိပါတဘေးကြီး သင့်ရောက်ကျမှုသည် ထိုသူနာမှာ စားပြီးသည်မှ နောက်ကာလ၌ ဗိုင်းဗိုင်းလဲ၍ အသဲ အသန် ခံစားရသော ဒုက္ခမှုကြီးနှင့်တူ၏။

ဤ၌ ဝေဒယိတဒုက္ခသည် သုခဝေဒနာ, ဒုက္ခဝေဒနာ, အဒုက္ခမသု ခဝေဒနာဟူ၍ လာသော ဝေဒနာ တိက် အရာများ၌ ဒုက္ခသဒ္ဒါ၏ အနက်ဖြစ်၏။

www.dhammaransi.com

ဘာယဥ္စဒုက္ခသည် ဒုက္ခသစ္စာအရာ၌ အနိစ္စ, ဒုက္ခ, အနတ္တ ဟူသော ဝိပဿနာအရာများ၌ ဒုက္ခသဒ္ဒါ၏ အနက်ဖြစ်၏။

ထိုလူ့ဘ၀ လူ့ချမ်းသာ, နတ်ဘ၀ နတ်ချမ်းသာ, ဗြဟ္မာ့ဘ၀ ဗြဟ္မာချမ်းသာတို့၌ ဘယဋ္ဌ ဒုက္ခဉာဏ် အမြင်ပိုင် နိုင်ခြင်းသည် ဒုက္ခပရိညာမည်၏။

အနတ္တပရိညာ ဆိုသည်ကား ရုပ်နာမ်တရားတို့၌ အနတ္တ ဉာဏ်အမြင်၏ ပိုင်နိုင်ခြင်းတည်း။

အနတ္တဉာဏ်အမြင်ဆိုသည်ကား ပရမတ္ထသစ္စာမျိုးဖြစ်သော ရုပ်တရား, နာမ်တရားများသည် သမ္မုတိ သစ္စာမျိုး ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ အတ္တမဟုတ်, ဇီ၀မဟုတ်။ သတ္တ၀ါ၏ အတ္တမဟုတ်, ဇီ၀မဟုတ်။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တ၀ါများသည်လည်း ရုပ်တရား,နာမ်တရားများ၏ အတ္တမဟုတ်, ဇီ၀မဟုတ်။ ရုပ်တရား, နာမ်တရားမှုရင်း ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တ၀ါမှုရင်း အလွတ် အသီးအခြားဖြစ်၍ ချုပ်သည် ပျက်သည်ဟူ၍ မရှိဘဲ တဘ၀မှ တဘ၀သို့ ကံပစ်ချရာ ပြောင်းသွား၍နေသော အတ္တ ဟူ၍လည်းမရှိ, ဇီ၀ဟူ၍လည်းမရှိဟု မြင်နိုင်သော ဉာဏ်သည် အနတ္တဉာဏ်မည်၏။ ထိုအနတ္တ ဉာဏ်၏ ပိုင်နိုင်ခြင်းသည် အနတ္တပရိညာမည်၏။

ဤအနိစ္စ ပရိညာ, ဒုက္ခပရိညာ, အနတ္တ ပရိညာသုံးပါးကို တီရဏ ပရိညာဆိုသတည်း။

www.dhammaransi.com

၃။ ပဟာန ပရိညာ ဆိုသည်ကား ဝိပလ္လာသ တရား တို့ကို ပယ်ရှားမှု၏ ပိုင်နိုင်ခြင်းတည်း။

အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် နိစ္စ ဝိပလ္လာသ တရားသုံးပါးတို့ကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင်ပယ်ရှားခြင်း။ ။ဒုက္ခာ နုပဿနာ ဉာဏ်ဖြင့် သုခ ဝိပလ္လာသ တရားသုံးပါးတို့ကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ပယ်ရှားခြင်း။ ။ အနတ္တာနုပဿနာ ဉာဏ်ဖြင့် အတ္တဝိပလ္လာသ တရားသုံးပါးတို့ကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ပယ်ရှားခြင်းတည်း။

ဇီဝ ဆိုသည်ကား သန္တတိ ပညတ်၏ အမာခံ အနှစ်သာ ရတည်း။

အတ္တ ဆိုသည်ကား သဏ္ဍာနပညတ်၏ အမာခံအနှစ်သာရ တည်း။ အမာခံ အနှစ်သာရမျိုးချည်း ဖြစ်သောကြောင့် ဇီဝ သည်လည်း အတ္တမျိုးပင်တည်း။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် သဏ္ဍာနပညတ် ၏ အမာခံဖြစ်သော အတ္တကို သစ္စာနှစ်ပါးခွဲခဏ်းနှင့်ပင် ပယ် နိုင်ရန်ရှိပြီ။ သန္တတိပညတ်၏ အမာခံဖြစ်သော ဇီဝကိုမူကား အနိစ္စပရိညာ အထမြောက်မှ ပယ်နိုင်၏။

ဤစကား၌ **သန္တတိ** ဆိုသည်ကား တမျိုး တည်းသော တရား၏ ဖြစ်စဉ်ကို ဆိုသတည်း။

တရားအမျိုးမျိုး အထွေထွေ ပြောင်းလဲသည်ကို နာနာ သန္တတိဆို၏။

ထိုသန္တတိသည် ရုပ်သန္တတိ, နာမ်သန္တတိ ဟူ၍နှစ်ပါးရှိ၏။

www.dhammaransi.com

ရုပ်သန္တတိ သည်လည်း—

(၁) ကမ္မဇရုပ်သန္တတိ၊

(၂) စိတ္တဇရုပ်သန္တတိ၊

(၃) ဥတုဇရုပ်သန္တတိ၊

(၄) အာဟာရဇရုပ်သန္တတိဟူ၍ လေးပါးရှိ၏။

ထိုလေးပါးတို့တွင် ကမ္မဇရုပ် သန္တတိသည် ကံအထွေထွေ ပြောင်းလဲလျှင် ပြောင်းလဲ၏။ စိတ္တဇရုပ်, အာဟာရဇရုပ်, ဥတုဇ ရုပ် သန္တတိတို့မှာလည်း စိတ်အထွေထွေ, အာဟာရ အထွေထွေ, ဥတုအထွေထွေ ပြောင်းလဲလျှင် အသီးအသီး ပြောင်းလဲကြ၏။ ထိုလေးပါးတို့တွင် ကမ္မဇရုပ် သန္တတိသည်ကား ပြောင်းလဲမှု မထင်ရှား။ စိတ္တဇရုပ် သန္တတိသည်ကား ပြောင်းလဲမှု အလွန် ထင်ရှား၏။ တထိုင်တွင်းမှာပင် ကိုယ်အင်္ဂါအထွေထွေ လှုပ်ရှား ခြင်းဖြစ်၏။ သန္တတိအထွေထွေ ပြောင်းလဲခြင်းပေတည်း။ အမူ အရာ ကြိယာအထွေထွေဖြစ်၏။ ရုပ်အသင်းအသင်း ပြောင်းလဲ မှုပေတည်း။ တသင်းတသင်းမှာလည်း အသင်း၏ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ အသင်း၏ကြာညောင်းခြင်း၊ အသင်း၏ သေဆုံးခြင်းဟူ၍သုံးပါး သုံးပါးစီရှိကြ၏။ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည် ဇာတိတည်း။ ကြာညောင်း ခြင်းသည် ဇရာတည်း။ သေဆုံးခြင်းသည် မရဏတည်း။

www.dhammaransi.com

သွားခြင်း ဣရိယာပုတ်၌ ခြေတလှမ်း တလှမ်းမှာပင် အစ, အလယ်,အဆုံး သုံးပါးရှိ၏။ ခြေလှမ်း၏ဖြစ်ပေါ်မှု ခြေလှမ်း၏ ကြာညောင်းမှု ခြေလှမ်း၏ သေဆုံးမှုများပေတည်း။ တလှမ်း ဆိုလျှင် တကိုယ်လုံးပါ၏။ တကိုယ်လုံး၏ တမျိုးအသစ်ဖြစ်ပေါ်မှုပင်ဖြစ်၏။ တကိုယ်လုံး၏ ကြာညောင်းမှုပင် ဖြစ်၏။ တကိုယ်လုံးရှိ ဓာတ်တို့၏ သေဆုံးမှုပင် ဖြစ်၏။ ခြေလှမ်း တရာရှိလျှင် တကိုယ်လုံး သေဆုံးခြင်းတရာဖြစ်၏။ ခြေလှမ်း တထောင်ရှိလျှင် တကိုယ်လုံး သေဆုံးခြင်း တထောင်ဖြစ်၏။ ခြေတလှမ်းမှာလည်း ချီရုပ်တသင်း, ချရုပ်တသင်း ဟူ၍ ရုပ်နှစ်သင်းခွဲရန် ရှိသေး၏။ ချီရုပ်အသင်း ဖြစ်ပေါ်မှု၊ ချီရုပ်အသင်းကြာညောင်းမှု၊ ချီရုပ် အသင်း သေဆုံးမှုဟူ၍လည်းရှိ၏။ ချရုပ်အသင်းမှာလည်း ထို့ အတူ။ ရပ်ခြင်း,ထိုင်ခြင်း, လျောင်းခြင်းတို့၌လည်း အသီးအသီး အစ,အလယ်,အဆုံး သုံးပါးစီရှိကြ၏။ ဒုက္ခဝေဒနာနှင့်တကွသော ရပ်ညောင်း,ထိုင်ညောင်း,အိပ်ညောင်း ဟူ၍လည်း ကြာညောင်းမှု အထင်အရှားရှိကြ၏။ ညောင်းမှုဟူသမျှသည် သန္တတိဇရာချည်း ပေတည်း။ ကွေးခြင်း, ဆန့်ခြင်း စသည်တို့၌လည်း ထို့အတူ။ အထူးမှတ်ရန်မှုကား ညောင်းရုပ်, ညာရုပ်, နာရုပ်, ကျင်ရုပ်, ထုံ ဘျင်ကိုက်ခဲရုပ်, ယားရုပ်,ယံရုပ် စသည်တို့သည် ဥတုဇရုပ်တို့၏ ဖောက်ပြန်မှုပေတည်း။

www.dhammaransi.com

ထွက်သက် ရှူမှုမှာလည်း ထွက်သက်စလာပြီ ထွက်သက်ရှည်လာပြီ ထွက်သက်ဆုံးပြီဟု ထင်ရှား၏။ ရှည်မှု, ကြာမှုဆိုလျှင် ညောင်းမှုဟူသော သန္တတိဇရာ အပြီးပေါ်၏။ ရှည်ညောင်းသည် ကြာညောင်းသည် ဟူ၍လည်း ခေါ်ကြ၏။ ထိုညောင်းမှု ဖြစ်ရခြင်းသည်ကား ပူလောင်သော ရုပ်တို့၏ ဖြစ်ပွားလာခြင်းကြောင့် ဖြစ်ရ၏။ ထိုရုပ်တို့၏ဖြစ်ပွားလာသည့်အတွက် မခံသာသော ဒုက္ခဝေဒနာတွေသည်လည်း ဖြစ်ပွားလာ၏။ ထိုဒုက္ခဝေဒနာကို အမှတ်ပြု၍ ညောင်းမှု ဖြစ်၏ဟု သိကြ၏။ သန္တတိဇရာ အချက်ကို မသိကြ။ ။ညောင်းမှု ဟူသည်ကား အစဉ် သန်သန် စွမ်းစွမ်း ရွှင်ရွှင်လန်းလန်း ဖြစ်ပွား၍ လာကြကုန်သော ထိုထိုရုပ်အသင်းတို့၏ လျော့ကျမှု ဆုတ်ယုတ်မှုဟူသော သန္တတိဇရာ၏ အမည်ရင်းပေတည်း။ ။ထိုထိုရုပ်အသင်းတို့၏ ရင့်ရော်အိုမင်း ဟောင်းနွမ်း ဆွေးမြေ့ခြင်းဟူသော သန္တတိဇရာ၏ အမည်ရင်းပေတည်း။ ။ ထိုထိုရုပ်အသင်းတို့၏ အဆုံး အဆုံး ဟူသမျှသည် သန္တတိ မရဏ ပေတည်း။ ထိုထိုရုပ်အသင်း တို့၏ သေဆုံးခြင်းပေတည်း။ ။ ဝင်သက်မှာလည်း ထို့အတူ။

ရယ်ရုပ်အသင်း ပြုံးရုပ်အသင်း ရွှင်ရုပ်အသင်း ပျော်ရုပ်အသင်း ပူရုပ်အသင်း ဆွေးရုပ်အသင်း ငိုရုပ်အသင်း မဲ့ရုပ်အသင်း စသည့်တို့၌၎င်း၊ လောဘရုပ်အသင်း ဒေါသရုပ်အသင်း သဒ္ဓါရုပ်အသင်း စသည်တို့၌၎င်း၊ ရယ်ရုပ်၏သေခြင်း ပြုံးရုပ်၏ သေခြင်း စသည်ဖြင့် အသီးသီးရှိကြ၏။ ။ဝစီကံမှုတို့မှာလည်း

www.dhammaransi.com

စကား တလုံး တလုံးတို့၏ အဆုံးသည် ထင်ရှား၏။ စကားရုပ် အသင်းအသင်းတို့၏ သေဆုံးမှုပေတည်း။

ထိုဥတုဇရုပ်တို့၌ ပူအိုက်လှသည့်အခါ ယပ်လေခပ်ရာ၌ ယပ်ခပ်ချက် တခု တခုလျှင် ကိုယ်အင်္ဂါ၌ ရုပ်အသင်း အသင်းဖြစ်ပေါ်၍ သေဆုံး၏။ ရေချိုးရာ၌ ရေတခါ တခါ သွန်လောင်းလျှင် ကိုယ်ခန္ဓာမှာ အေးရုပ်အသင်းအသင်း ဖြစ်ပေါ်၍ သေဆုံး၏။ ညှောင်းမှု ညာမှုနာမှု စသည်တို့သည်လည်း ဥတုဇရုပ် အသင်းတို့၏ ဖောက်ပြန်မှုသည်သာများ၏။ အာဟာရဇရုပ်တို့၌လည်း ပူသော အာဟာရကို မျိုမှု၊ အေးသော အာဟာရကို မျိုမှုတို့ကြောင့် ကိုယ်ခန္ဓာ၌ အထူးထူး အထွေထွေ ဖြစ်ပေါ်မှုများသည် အာဟာရထဲမှာ ပါရှိသော ဥတု၏ အစွမ်းလည်း ရှိ၏။ မသင့်သောအစာကိုစားမှု ဆေးဝါး မတော်စာကို စားမှုကြောင့် ရောဂါဖြစ်ပွားမှု တိုးပွားမှု ပျောက်ငြိမ်းမှုတို့၌လည်း ထို့အတူ ဥတု၏ အစွမ်းပေတည်း။

ရှေး၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော စိတ္တဇရုပ်အတွင်းမှာလည်း ဥတု၏ အစွမ်း များစွာပါရှိသည်သာတည်း။ အာဟာရဓါတ်ဆီအတွက်နှင့် အနာရောဂါဖြစ်ပွားမှု အနာရောဂါပျောက်ငြိမ်းမှု ဆိုသည်မှာ ကိုယ်၌ရှိသော ဥတုဓါတ်ဆီတို့ကို ပွားစီးစေမှု အတွက်ပေတည်း။ ။သက်သက်သော အာဟာရဓာတ်ဆီ အစွမ်းမှာမူကား အဆီအသား တောင့်တင်းမှုပေတည်း။ ။အဆီအသား တောင့်တင်းမှု ဆိုသည်ကား မျိုလိုက်သော အာဟာရသည် ဝမ်းတွင်းသို့ ရောက်ခဲ့လျှင် ရောက်သည်နှင့်တပြိုင်နက် တကိုယ်လုံးကို ထောက်ပံ့

www.dhammaransi.com

နိုင်၏။ တကိုယ်လုံးမှာရှိကြသော အဆီအသားတို့သည် အားအင် တိုးတက်ကြကုန်၏။ တောင့်တင်းကြကုန်၏။ ဤအချက်သည် သတ္တဝါအပေါင်းတို့မှာ အရေးအကြီးဆုံးသော အချက် ဖြစ်၏။ ဤအာဟာရ၏အရေးကို လောက၌ အသက်မွေးမှု ခေါ်ကြ၏။ အသက်မွေးမှုသည် လောက၌ အဘယ်မျှလောက် အရေးကြီးကြပါသနည်းဟု မြော်မြင်မိကြပါလျှင် ဤအာဟာရ ထောက်ပံ့မှုကြီးကျယ်ပုံသည် ထင်ရှားလတ္တံ့။ အသွေးအသားကို ပွားစေမှုထက်ပင် ဤထောက်ပံ့မှုသည် သာ၍ အရေးကြီး၏။ ဝမ်းတွင်း၌ ထောက်ပံ့သော အာဟာရ လျော့ပါးခဲ့လျှင် တကိုယ်လုံးမှာ ရှိကြသော အသွေးအသားတို့သည် လျော့ပါးကြရကုန်၏။ ။ အလွန်သိမ်မွေ့ကြသော စက္ခု သောတ အစရှိသော ကမ္မဇရုပ်တို့၏ အသက်သည်ကား ဇီဝိတရုပ်ပေတည်း။ဇီဝိတရုပ်၏ကိုးကွယ်ရာကား အာဟာရ ထောက်ပံ့မှုပေတည်း။အာဟာရထောက်ပံ့မှု လျော့ပါး၍ သွားခဲ့လျှင် ဇီဝိတရုပ်နှင့် တကွ တကိုယ်လုံးသည် စင်လုံး ယိုင်ရလေတော့သည်။

ခြောက်ရက် ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင် အစာအာဟာရအသစ် မထောက်ပံ့ဘဲပစ်ထားခဲ့လျှင် ဇီဝိတရုပ်နှင့်တကွ ကမ္မဇရုပ်စု အကုန်ချုပ်ဆုံးကြရကုန်၏။ ဤကမ္မဇရုပ် ချုပ်ဆုံးသည်ကိုပင် သတ္တဝါသေပြီဟု ဆိုကြရကုန်၏။ ဤအာဟာရဓာတ်ဆီအတွက်နှင့်ဖြစ်ကြရကုန်သော အာဟာရဇရုပသန္တတိ အထွေအထူး၊ထိုသန္တတိအထွေအထူးတို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှု, လျော့ပါးမှု,သေဆုံးမှုဟု ဆိုအပ်သော သန္တတိဇာတိ, သန္တတိဇရာ, သန္တတိမရဏမှုများသည် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုဘွယ်မလိုလှ ကိုယ်တွေ့ဒိဋ္ဌဖြစ်ကြလေပြီ။

ဤကား ရုပ်တရားတို့၏ သန္တတိဇရာ, သန္တတိမရဏ တို့ကို ပြဆိုခြင်းပေတည်း။

www.dhammaransi.com

နာမ်တရားတို့၏ သန္တတိ သည် အလွန် များပြား၏။ မိမိတို့စိတ်ကို မိမိတို့သိကြ၏။ မောဟသန္တတိ အမျိုးမျိုးရှိကြ၏။ လောဘသန္တတိ အမျိုးမျိုး ရှိကြ၏။ ဒေါသ သန္တတိ အမျိုးမျိုးရှိကြ၏။သဒ္ဓါ သန္တတိအမျိုးမျိုးရှိကြ၏။မေတ္တာသန္တတိ အမျိုးမျိုး ရှိကြ၏။တထိုင်တွင်းမှာပင် မိမိစိတ် အကြံအစည်သည် အထွေထွေ အပြားပြား အလွန်များသည်ကို လူတိုင်းလိုပင် သိကြ၏။ ။ စိတ်အကြံအစည် တသင်းသင်းမှာလည်း အကြံဖြစ်ပေါ်မှု အကြံ လျော့ပါးမှု အကြံသေဆုံးမှု အသီးသီး ရှိကြ၏။ ။ငါ့မှာ လောဘ ဖြစ်ပွားရှိနေသည်ဟု သိကြ၏။ ငါ့မှာ ထိုလောဘ ပျောက်ငြိမ်းသွားပြီဟု သိကြ၏။ ထိုလောဘ သေဆုံးသွားပြီဟု မခေါ်ကြ။ ငါ့မှာ ဒေါသဖြစ်ပွားရှိနေသည်ဟုသိကြ၏။ ငါ့မှာ ထိုဒေါသ ပျောက်ငြိမ်းသွားပြီဟု သိကြ၏။ ထိုဒေါသ သေဆုံးသွားလေပြီဟူ၍ကား မခေါ်ကြ။မခေါ်ကြသော်လည်း လောဘ ဒေါသပျောက်ငြိမ်းမှုဆိုသည်ကား လောဘ၏သေဆုံးမှု ဒေါသ၏ သေဆုံးမှုပင်တည်း။ သန္တတိ မရဏပင်တည်း။

သန္တတိမရဏဖြစ်သောကြောင့် လောဘဖြစ်ခွင့်ဆိုက်ပြန်လျှင် ခဏခြင်းပင် ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပြန်၏။ ။ဒေါသဖြစ်ခွင့် ဆိုက်ပြန်လျှင် ခဏခြင်းပင် ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပြန်၏။ ။ဤကား နာမ်တရား တို့၏ သန္တတိဇရာ သန္တတိမရဏတို့ကို ပြဆိုခြင်းပေတည်း။

ဉာတပရိညာဏ်သည် တီရဏပရိညာဏ်၏ အကျိုးငှါ ဖြစ်၏။ တီရဏပရိညာဏ်သည် ပဟာနပရိညာဏ်၏ အကျိုးငှါဖြစ်၏။ ပဟာန ပရိညာဏ်သည်သာ လိုရင်းပဓာနဖြစ်၏။

ပဟာနပရိညာဏ် ပြီး၏။

ပရိညာဏ်သုံးပါးအကျဉ်း ပြီး၏။

www.dhammaransi.com

တီရဏ ပရိညာဏ် အကျယ်

လက္ခဏာသုံးပါး

(၁) အနိစ္စလက္ခဏာ တပါး၊

(၂) ဒုက္ခ လက္ခဏာ တပါး၊

(၃) အနတ္တလက္ခဏာတပါး၊ ဤကား လက္ခဏာသုံးပါး တည်း။

၁။ **အနိစ္စလက္ခဏာ** ဆိုသည်ကား ဝိပရိဏာမ အချက်, အညထာဘာဝ အချက်တည်း။

ဝိပရိဏာမ ဆိုသည်ကား ပကတိ အနေအတိုင်းမဟုတ်ဘဲ ဖောက်လဲဖောက်ပြန် ဖြစ်ခြင်းတည်း။

အညထာဘာဝ ဆိုသည်ကား ရှေ့နောက် မတူ အမူ ဆရာ ပြောင်းလဲခြင်းတည်း။

ဤဝိပရိဏာမ,အညထာဘာဝ အချက်ကိုမြင်လျှင် ဤအချက် ရှိနေကြသော ရုပ်တရား,နာမ်တရားများကို အနိစ္စမျိုး အမှန်ဖြစ် သည်ဟု သိနိုင် မှတ်နိုင် ဆုံးဖြတ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုအချက်ကို အနိစ္စလက္ခဏာ ဆိုရ၏။ ။ညဉ့်အခါ ညှိထွန်း၍ ထားသော မီးတောက်ကို ကြည့်ရှု၍နေရာ ထိုမီးတောက်မှာ....

အာစယရုပ်၊

ဥပစယရုပ်၊

သန္တတိရုပ်၊

www.dhammaransi.com

ဇရတာရုပ်၊
အနိစ္စတာရုပ်၊

ဟူ၍ လက္ခဏာရုပ် ငါးပါးကို သိမြင်ရ၏။ ။မီးတောက်၌ အသစ်အသစ် ဖြစ်ပေါ် ပေါက်ပွားမှုသည် ထင်မြင်ရ၏၊ ထိုအမှုသည် အာစယရုပ်ပေတည်း။ မီးရုပ် မဟုတ်။ ။ဖြစ်ပေါ်ပြီးလျှင် တိုးပွားမှုသည် ထင်မြင်ရ၏။ ထိုအမှုသည် ဥပစယရုပ်ပေတည်း။ မီးရုပ် မဟုတ်။ ။မတိုး မယုတ် အစဉ်တည်နေမှုသည်လည်း ထင်မြင်ရ၏။ ထိုအမှုသည်လည်း သန္တတိရုပ်ပေတည်း။ မီးရုပ် မဟုတ်။ ။မီးတောက်၏ ဆုတ်ယုတ်မှု သည်လည်း ထင်မြင် ရ ၏။ ထို အ မှု သည် ဇ ရ တာ ရုပ် ပေ တည်း။ မီးရုပ် မဟုတ်။ ။ချုပ်ကွယ်မှုသည်လည်း ထင်မြင်ရ၏။ ထိုအမှုသည် အနိစ္စတာရုပ် ပေတည်း။ မီးရုပ်မဟုတ်။ ။ပူမှုသည်သာလျှင် မီးရုပ်အမှန်ဖြစ်၏။ ။ထိုလက္ခဏာရုပ် ငါးချက် အတွက်ကြောင့် တလှုပ်လှုပ်နေ၏။ တည်ရာဌာန ရွေ့ရှားမှုကြောင့် လှုပ်သည်လည်းရှိ၏။ ဝါယောအလှုပ်ပေတည်း။

ထိုလက္ခဏာ ငါးချက်သည် မီး၏ အညထာဘာဝဟုဆိုအပ်သော အနိစ္စ လက္ခဏာ ပေတည်း။ ထိုလက္ခဏာ ငါးချက်ကိုမြင်၍ မီးသည် အနိစ္စမျိုးဟုသိနိုင်၏ လှုပ်လှုပ်ရှုရှုထင်မြင်သမျှမှာ ဤနည်းချည်းမှတ်။

ပကတိ မျက်စိဖြင့် မမြင်ကောင်း၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုမှန်ပြောင်းဖြင့် ကြည့်ရှုမှသာ မြင်ရသော ပရမာဏုမြူမျှသော ရုပ်သဏ္ဌာန်များမှာလည်း လှုပ်လှုပ်ရှုရှု ထင်မြင်ရ၏။ လှုပ်လှုပ် ရှုရှု ထင်မြင်ရသည့်အတွက် ပိုးသတ္တဝါမျိုး ဟူ၍ပင် မှတ်ထင်ကြ ကုန်၏။

www.dhammaransi.com

ပိုးသတ္တဝါမျိုး မဟုတ်ပေ။ ဥတု ဟူသော မီးဓါတ်၏ အစွမ်းဖြင့် ဥတုဇရုပ်တရား ပေါက်ပွားမှုပေတည်း။ အာစယရုပ်ကို ပေါက်ပွားမှုဆိုသည်။ (အချို့ဝတ္ထုတို့မှာ ပိုးသတ္တဝါများလည်း ပါရှိပေရာ၏။) စီးရှိနေသော မြစ်ရေ ချောင်းရေတို့၌ရင်း၊ဆူပွက်၍နေသော ရေတို့၌ရင်း၊ လှုပ်လှုပ်ရှရှထင်မြင်ရ၏။ ဥတုဇရုပ်တရား ပေါက်ပွားမှုပေတည်း။ ပကတိ မျက်စိအမြင်တွင် တည်ငြိမ်၍နေသောရေတို့၌လည်း မှန်ပြောင်းအမြင်မှာ ပေါက်ပွား၍ လှုပ်ရှားလျက်ပင် ထင်မြင်ရ၏။ ဥတုဇ ရုပ်တရား ပေါက်ပွားမှုပေတည်း။

ပေါက်ပွားမှု ဆိုသည်ကား အသစ် အသစ် အဆင့် အဆင့် ဖြစ်ပေါ်ခြင်းဟူသော အာစယရုပ်၏ အခြင်းအရာပေတည်း။ ။ ထိုအသစ်အသစ် အဆင့် အဆင့် ဖြစ်ပေါ်မှုကို ထင်မြင်ရသဖြင့် အဟောင်းအဟောင်း၏ အဆင့်အဆင့် ပျောက်ကွယ်မှု ဟူသော အနိစ္စတာရုပ်သည်လည်း ထင်ရှားလှလေ၏။ ။ရုပ်သစ် ဖြစ်ပေါ်မှုနှင့် ရုပ်ဟောင်း ပျောက်ကွယ်မှုသည် အနည်းအများ တူမျှကြသည်လည်းရှိ၏။သန္တတိရုပ်၏ အချက်ပေတည်း။ရုပ်သစ်ဖြစ်ပေါ်မှုက အဆင့်ဆင့် တိုးတက်ပွားများ၍လာသည်လည်းရှိ၏။ဥပစယရုပ်၏ အချက်ပေတည်း။ ။ရုပ်သစ် ဖြစ်ပေါ်မှုက အဆင့်ဆင့် ဆုတ်ယုတ် လျော့ပါး၍ လာသည်လည်း ရှိ၏။ ဇရတာရုပ်၏ အချက်ပေတည်း။ ။သစ်မြစ် သစ်ပင် သစ်ကိုင်း သစ်ခက် သစ်ရွက် သစ်ညွန့် သစ်ပွင့် သစ်သီး တို့၌ အသီးသီး လက္ခဏာ အချက်ငါးပါး ငါးပါးစီရှိကြသည်ကို လက္ခဏာရုပ်ခဏ်းတွင် ပြဆိုခဲ့ပြီ။ ထိုလက္ခဏာအချက် ငါးပါး ငါးပါးစီရှိကြသည့် အတွက်

www.dhammaransi.com

ကြောင့် သစ်မြစ်သစ်ပင် စသည်တို့ကို ဒိဗ္ဗစက္ခုဖြင့်ကြည့်ရှုခဲ့သော် အလွန်သေးငယ်လှသော ပိုးသတ္တဝါတွေ အပြည့် လှုပ်လှုပ် ရွရွ ရှိနေကြသကဲ့သို့ ထင်မြင်ကြရကုန်၏။ ဥတုဇရုပ်တို့၏ ပေါက်ပွားမှုတို့ပေတည်း။

ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ တို့၏ ရုပ်ခန္ဓာတို့မှာလည်း ဆံပင် တို့၌ လက္ခဏာအချက်ငါးခု၊ မွေးညှင်းတို့၌၊ ခြေသည်း လက်သည်း တို့၌၊ သွားရိုးတို့၌၊ အရေထူ အရေပါးတို့၌၊ အသားလွှာ အသားခဲ အသားတုံးတို့၌၊ အကြောကြီး၊ အကြောငယ်တို့၌၊ အရိုးကြီး၊ အရိုးငယ်တို့၌၊ ခြင်ဆီခဲတို့၌၊ အညှို့ခဲတို့၌၊ နှလုံးခဲ၊ အသည်းခဲ၊ အမြှေးလွှာ၊ အဆုတ်ခဲ၊ အူမကြီး၊ အူသိမ်ငယ်၊ အစာသစ်၊ အစာဟောင်း၊ ဦးနှောက်ခဲတို့၌ အသီးအသီးလက္ခဏာ အချက်ငါးပါးငါးပါးစီရှိကြ၏။ထိုလက္ခဏာအချက်ငါးပါးငါးပါးစီ ရှိကြသည့် အတွက်ကြောင့် ဆံပင်၊ မွေးညှင်း စသည်တို့ကို ဒိဗ္ဗ စက္ခုဖြင့် ကြည့်ရှုခဲ့သော် အလွန်သေးငယ်လှသော ပိုးသတ္တဝါ တွေအပြည့် လှုပ်လှုပ်ရွရွ ရှိနေကြသကဲ့သို့ ထင်မြင်ကြကုန်ရာ၏။ ဤသို့ ထင်မြင်ကြရသည်ကား ကမ္မဇရုပ်, စိတ္တဇရုပ်, အာဟာရဇ ရုပ်တို့နှင့်တကွ ဥတုဇရုပ်တို့၏ ပေါက်ပွားမှုတို့ပေတည်း။ (ပိုး သတ္တဝါ တို့လည်း ပါရှိကြပေရာ၏။) ဤသို့လျှင် လက္ခဏာ အချက်ငါးခုတို့ကို ဉာဏ်ပညာစက္ခုဖြင့် ကြည့်ရှုတတ်ကြပါကုန် မူကား တကိုယ်လုံး တကောင်လုံး၌ရှိသော ရုပ်တရားတို့၏ အနိစ္စ လက္ခဏာသည် ထင်ရှားကြလေရာ၏။ ။ဤကား ရုပ်တရားစု၏ အနိစ္စလက္ခဏာကို ပြဆိုခြင်းတည်း။

www.dhammaransi.com

စိတ်, စေတသိက်ဟူသော နာမ်တရားတို့၌လည်း ဝိပရိဏာမ, အညထာဘာဝဟူသော အနိစ္စလက္ခဏာသည် ထင်ရှားရှိသည်သာ ဖြစ်၏။ လောက၌ ရုပ်ဓာတ်, နာမ်ဓာတ်တို့၏ ဖြစ်ပုံပျက်ပုံ အထူးအပြားတွေကို အစွဲပြု၍ ဖြစ်နေကြသော ဝေါဟာရစကား အထူးအပြားတွေကို သိတတ်ကြရာ၏။ မျက်စိမြင်မှု၌ မြင် မမြင် ဟူ၍ စကားနှစ်ခွန်း ရှိ၏။ ထိုတွင် မြင်ဆိုသည်ကား စက္ခုဝိညာဏဓာတ်၏ အမည်ပေတည်း။ စက္ခုဝတ္ထုရုပ်, ရူပါရုံ, အာလောက, မနသိကာရဟူသော အကြောင်းတရားလေးပါး ပေါင်းဆုံမိ၍ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်ဖြစ်ပေါ်မှုကို မြင်သည်ဟု ခေါ်ကြ၏။ မမြင်ဆိုသည်ကား စက္ခုဝိညာဏဓာတ် ချုပ်ကင်း၍နေသည်ကို ဆို၏။ ညဉ့်မှောင်တွင်း၌ အာလောက အကြောင်း မရှိသည့် အခါ မျက်စိ၌ စက္ခုဝိညာဏဓာတ် မရှိ၊ ချုပ်ကင်း၍ နေ၏။ ။မီး အလင်းရှိပြန်လျှင် စက္ခုဝိညာဏဓာတ်ရှိပြန်၏။ ပေါ်ပြန်၏။ မြင်ပြန်၏။ ။မီးအလင်း ကွယ်ပြန်လျှင် စက္ခု ဝိညာဏဓာတ် ချုပ်ကွယ်ပြန်၏။ ။ဤ၌ မီးတောက်မှာ အချက် ၄ ါးပါး ရှိသည့် အတိုင်း မီးအလင်း ဖြစ်ပေါ်လျှင် အမြင် ဖြစ်ပေါ်၏။ ။မီး အလင်းပွားလျှင် အမြင်ပွား၏။ ။မီးအလင်းတည်လျှင် အမြင် တည်နေ၏။ ။မီးအလင်းဆုတ်ယုတ်လျှင် အမြင်ဆုတ်ယုတ်၏။ ။မီးအလင်း ချုပ်ကွယ်လျှင် အမြင် ချုပ်ကွယ်၏။ ။နေ့အခါ၌ လည်း မြင် မမြင်ဟူ၍ စကားနှစ်ခွန်း ရှိ၏။ အကွယ်အကာ မရှိလျှင် မြင်၏။ အကွယ်အကာရှိလျှင် မမြင်။ ။မျက်တောင်ခပ်မှု၌ မျက်ခွံခွင့်ခိုက် မြင်၏။ မျက်ခွံဖုံးခိုက် မမြင်။ ။ဤကား

www.dhammaransi.com

အာလောကဟူသော အကြောင်းအတွက် စက္ခုဝိညာဏ်၏ ဝိပရိဏာမ, အညထာဘာဝ ဖြစ်ပုံတည်း။

ပဋိသန္ဓေမှနောက်၌ ဘယ်အခါမှာမဆို စက္ခုဝတ္ထု ရုပ်ပျက်ဆုံးခဲ့လျှင် စက္ခုဝိညာဏ်လည်း ကွယ်ဆုံးလေတော့သည်။ ။အကြင် အဆင်းကိုမြင်၏။ ထိုအဆင်း ကွယ်ဆုံးလျှင် ထိုအမြင် ကွယ်ဆုံးလေတော့သည်။ ။အိပ်ပျော်၍နေစဉ်အခါ မနသိကာရ ကွယ်ပျောက်၍ နေသည့် အတွက် စက္ခုဝိညာဏ်လည်း ကွယ်ပျောက်၍ နေလေတော့သည်။ ။မြင်ဆိုလျှင် စက္ခုဒွါရ ဝီထိ စိတ်အားလုံး၌ ဖြစ်ပေါ်သည်ကိုယူ။ မမြင်ဆိုလျှင် ထိုဝီထိစိတ်အားလုံး၌ ချုပ်ကွယ်သည်ကိုယူ။ ။နားကြားမှု၌လည်း ကြား မကြား စကားနှစ်ခွန်းရှိ၏။ ။နှာခေါင်းနံမှု၌လည်း နံ မနံစကား နှစ်ခွန်းရှိ၏။ ။လျှာသိမှု၌လည်း အရသာခံစားမှု ရှိ မရှိစကား နှစ်ခွန်းရှိ၏။ ။ခြေဖဝါးအပြင်မှ စ၍ အတွင်းအပြင် တကိုယ်လုံးမှာ ထိုထိုနေရာတွင် ကိုယ်အတွေ့အထိ သိမှုတို့၌လည်း ထိမှန်း သိမှု မသိမှု, နာသည် အနာပျောက်သည်, ကျင်သည် အကျင်ပျောက်သည်, ပူသည် အပူပျောက်သည် အစရှိသဖြင့် စကားနှစ်ခွန်းစီရှိကြ၏။

စက္ခုဝိညာဏ်နည်း အတိုင်း အကြောင်းတရား လေးပါးစီ ထုတ်ဖော်၍ ဝိပရိဏာမ, အညထာဘာဝဖြစ်ပုံကို ဝေဘန်လေ။

မနောဝိညာဏ်၌မူကား အကြံမျိုးတွေ အလွန်တရာများပြားသည်ဖြစ်၍ တခုတခုသော ကြံမှု၏ ဖြစ်ပေါ်မှု ပျောက်ပျက်မှု ဟူသော ဝိပရိဏာမ, အညထာဘာဝဖြစ်ပုံသည် အလွန်များပြားထင်ရှား၏။

www.dhammaransi.com

စေတသိက်တို့တွင်လည်း ဝေဒနာစေတသိက်၌ သုခဝေဒနာ, ဒုက္ခဝေဒနာ, သောမနဿဝေဒနာ, ဒေါမနဿဝေဒနာ, ဥပေက္ခာဝေဒနာတို့၏ ပြောင်းလဲမှုများသည် ထင်ရှား၏။

ကောင်းသော သညာ, မကောင်းသော သညာ, ကောင်းသောစေတနာ, မကောင်းသော စေတနာတို့၏ ပြောင်းလဲမှု၊ ကောင်းသော ဝိတက်, မကောင်းသော ဝိတက်, ကောင်းသော ဝိစာရ, မကောင်းသော ဝိစာရတို့၏ ပြောင်းလဲမှုတို့သည်လည်း ထင်ရှားကုန်၏။

တထိုင်တွင်းမှာပင် လောဘဖြစ်ထည့်ချည်၊ အလောဘဖြစ်ထည့်ချည်၊ ဒေါသဖြစ်ထည့်ချည်၊ အဒေါသဖြစ် ထည့်ချည်၊ ထွေထွေလာလာ ပြောင်းလဲမှု အလွန်ထင်ရှား၏။ ။ဤကား နာမ်တရားတို့၏ အနိစ္စလက္ခဏာကို ပြဆိုခြင်းတည်း။

အနိစ္စလက္ခဏာပြီး၏။

၂။ **ဒုက္ခလက္ခဏာ** ဆိုသည်ကား ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အနိစ္စလက္ခဏာများသည်လည်း သံသရာ၌ ပညာရှိတို့ ကြောက်လန့်ဘို့ ကောင်းလှသောကြောင့် အကျိုးအားဖြင့် ဒုက္ခလက္ခဏာ မည်ပါ၏။ ဝိပရိဏာမအချက်, အညထာဘာဝ အချက်များပေတည်း။ ထိုအချက်များသည် အဘယ့်ကြောင့် ပညာရှိတို့ ကြောက်လန့်ဘို့ကောင်းသနည်းဟူမူကား လောက၌ ဇရာဘေး, မရဏဘေးများသည် အကြီးဆုံးသော ဘေးများဖြစ်ကြ၏။ ဝိပရိဏာမဆိုသည်လည်း ခဏိကဇရာဘေး, ခဏိကမရဏဘေးများ ဖြစ်ကြ၏။ သေပေါက်သေလမ်းပွင့်မှုချည်းပင်ဖြစ်ကြ၏၊ ဝိနိပါတလမ်း

www.dhammaransi.com

ပွင့်မှုချည်းပင်ဖြစ်ကြ၏။ ပြုစုမှုတို့နှင့် အစဉ်မပျက် အလျှင်ဆက် နိုင်လှ၍သာလျှင် ဘဝမပြောင်းရဘဲရှိနေကြ၏။ ထို့အတူ လောကဌ် မိမိတို့ ကိုယ်သန္တာန်မှာ ထိုထိုအကျိုးမဲ့များ ဖြစ်ပေါ်ပေါက်ပွား တည်နေမည်များကိုလည်းကြောက်ကြရ၏။ အညထာဘာဝ၌ အာစယ, ဥပစယ, သန္တတိများသည် ကိုယ်သန္တာန်မှာ ထိုထိုအကျိုးမဲ့များကိုလည်း ဖွင့်လှစ် တည်ထောင်ပေးတတ်ကြ၏။

ရုပ်သန္တာန်မှာ ရောဂါအမျိုးမျိုး,အနာအမျိုးမျိုး အကျိုးမဲ့များကိုလည်း ဖွင့်လှစ်တည်ထောင်တတ်ကြ၏။ စိတ်သန္တာန်မှာ ကိလေသာ အမျိုးမျိုး, ဝိပလ္လာသ အမျိုးမျိုး အကျိုးမဲ့များကိုလည်း ဖွင့်လှစ်တည်ထောင်တတ်ကြ၏။ ရုပ်ဟူသမျှသည်လည်း အနိစ္စလက္ခဏာနှစ်ပါး ရှိကြ၏။ ကာမနာမ်,ရူပနာမ်အရူပနာမ် ဟူသမျှသည်လည်း ထိုအနိစ္စ လက္ခဏာနှစ်ပါး ရှိကြ၏။ ထို့ကြောင့် လူ့ဘဝ လူ့ခန္ဓာ၊ နတ်ဘဝ နတ်ခန္ဓာ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝ ဗြဟ္မာ့ခန္ဓာများသည် ဒုက္ခမျိုးသာ အမှန်ဖြစ်ကြ၏။ ထိုအနိစ္စ လက္ခဏာနှစ်ပါးနှင့် အမြဲယှဉ်ခြင်းကြောင့် အလဲအလှယ်အားဖြင့် ဒုက္ခလက္ခဏာသုံးပါးရှိ၏။

ဒုက္ခ ဒုက္ခတာတပါး၊

သင်္ခါရ ဒုက္ခတာတပါး၊

ဝိပရိဏာမ ဒုက္ခတာတပါး၊

ဒုက္ခ ဒုက္ခတာ ဆိုသည်ကား ကိုယ်သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်တတ်သော ကာယိကဒုက္ခဝေဒနာမျိုး စိတ်သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်တတ်သော စေတသိကဒုက္ခဝေဒနာမျိုးတို့ကို ဆိုသတည်း။

www.dhammaransi.com

သင်္ခါရဒုက္ခတာ ဆိုသည်ကား ဘဝတိုင်း ဘဝတိုင်း အမြဲမပြတ် ကြောင့်ကြစိုက်ထုတ်၍ ပြုစုနိုင်မှ တည်နေနိုင်ကြသော ရုပ်တရား နာမ်တရားမျိုးတို့၏ သင်္ခါရသဘောကို ဆိုသတည်း။

ဗြဟ္မာ့ဘဝ ဗြဟ္မာ့ခန္ဓာ များသည် သင်္ခါရဒုက္ခ ကြီးလှ၏။ ကာမတရားတို့ကို စွန့်ပြီးလျှင် တောထွက်၍ အသက်ခန္ဓာကိုပင် မညှာမတာဘဲ ခိုးခြံစွာကျင့်ဆောင်နိုင်ပါမှ တရာတွင်တယောက်မျှ အလွန်ခဲနိုင်ခဲလှ၏။ အလွန်ကောင်းမှန်း သိကြလျက်နှင့်ပင် မကျင့်နိုင်ကြ။ ဒုက္ခကြီးစွာထင်ကြရ၏။ ဝိပရိဏာမ ဒုက္ခဘေးလည်း အလွန်ကြီးလှ၏။ ဈာန်၊ အဘိညာဏ်တို့ မည်သည် ရရှိပြီးနောက် စောင့်ရှောက်မှု ဒုက္ခကြီးလှ၏။ အနည်းငယ်မျှသော အကြောင်းနှင့် ခဏခြင်း ပျက်စီးတတ်ကြကုန်၏။

ဝိပရိဏာမ ဒုက္ခတာ ဆိုသည်ကား ပဋိသန္ဓေ နေပြီးသည်မှ နောက်ကာလ၌ ဘယ်အခါမှာ မဆို ဘယ်နေ့ရက်မှာ မဆို ဘယ်နာရီမှာမဆို ပျက်ခွင့်ဆိုက်လျှင် ပျက်တတ်ခြင်း၊ သေခွင့်ဆိုက်လျှင် သေတတ်ခြင်းကို ဆိုသတည်း။ လူ့ဘဝ လူ့ခန္ဓာ၊ နတ်ဘဝ နတ်ခန္ဓာ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝ ဗြဟ္မာ့ ခန္ဓာများသည် ထိုဒုက္ခလက္ခဏာသုံးပါးနှင့် ထိုက်သည့်အားလျော်စွာ ယှဉ်ခြင်းကြောင့် ဒုက္ခမျိုးသာ အမှန်ဖြစ်၏။ အကျယ်အားဖြင့်မူကား ဇာတိဒုက္ခတပါး၊ ဇရာဒုက္ခတပါး၊ မရဏဒုက္ခတပါး၊ သောကဒုက္ခတပါး၊ ပရိဒေဝဒုက္ခတပါး၊ ကာယိကဒုက္ခတပါး၊ စေတသိကဒုက္ခတပါး၊ ဥပါယာသဒုက္ခတပါး၊ အပိယသမ္ပယောဂ ဒုက္ခတပါး၊ ပိယဝိပ္ပယောဂ ဒုက္ခတပါး၊ ဣစ္ဆာဝိဃာတ ဒုက္ခတပါးဟူ၍ ဒုက္ခလက္ခဏာ (၁၁)ပါးရှိ၏။

www.dhammaransi.com

ထို ၁၁-ပါးတို့တွင် **ဇာတိ** ဆိုသည်ကား ဖြစ်ပေါ်မှု ပွား များမှုပေတည်း။ ထိုဇာတိသည်—

(၁) ကိလေသာ ဇာတိ၊
(၂) ကမ္မ ဇာတိ၊
(၃) ဝိပါက ဇာတိ ဟူ၍ သုံးပါးရှိ၏။

ထိုသုံးပါးတို့တွင်—

(၁) ကိလေသာဇာတိ ဆိုသည်ကား လောဘ, ဒေါသ, မောဟ, ဒိဋ္ဌိ, မာန အစရှိကုန်သော ကိလေသာတရားတို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှု, ပွားများမှုသည် ကိလေသာဇာတိမည်၏။

(၂) ကမ္မဇာတိ ဆိုသည်ကား ဒုစရိုက် ကံတရား၏ ဖြစ်ပေါ်မှု, ပွားများမှုသည် ကမ္မဇာတိမည်၏။

(၃) ဝိပါကဇာတိ ဆိုသည်ကား ကိုယ် ခန္ဓာ တွင် ရောဂါမျိုး အနာမျိုး ဒုက္ခဝေဒနာမျိုးတို့ ဖြစ်ပေါ်မှု,ပွားများမှု, ယုတ်ညံ့လှသော ဘဝခန္ဓာ တို့၏ ဖြစ်ပေါ်မှု, ပွားများမှု တို့ကို ဝိပါကဇာတိ ဆိုသတည်း။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် **ကိလေသာဇာတိ** ၌ လောဘဟူသော ကိလေသာတို့သည် အလွန် သောင်းကျန်း၏။ ဘယ်အခါ မဆို ဖြစ်ပေါ်ခွင့် ဆိုက်ခဲ့လျှင် ယမ်းပုံ၌ မီးကျသကဲ့သို့ တားဆီးမရ ဖြစ်ပေါ်တတ်၏။ ပွားများခွင့်ရှိခဲ့လျှင်မပယ်နိုင်မရှားနိုင်ပွားများ ခွင့်ရှိခဲ့လျှင် မပယ်နိုင် မရှားနိုင် ပွားများတတ်၏။ ထို့ကြောင့် လောဘ၏ဇာတိသည် အရိယာ ပညာရှိတို့ အလွန် ကြောက်လန့် ဘိုကောင်းလှသည်ဖြစ်၍ ဒုက္ခမည်၏။ ဒေါသကိလေသာ,မောဟ

www.dhammaransi.com

ကိလေသာ အစရှိကုန်သော တထောင့်ငါးရာ ကိလေသာတို့၏ ဇာတိတို့ဖြစ်လည်း ထို့အတူတည်း၊

အဆိပ်ထန်သော မြွေနဂါးတို့၏ နေရာဌာနဖြစ်သော တောင်ပို့များသည် အနီးအနားသို့ မချဉ်းကပ်ဝံ့ မကပ်ဝံ့ ကြောက်ရွံ့ဘွယ်တွေ ဖြစ်ကြလေသကဲ့သို့ လူ့ဘဝ လူ့ခန္ဓာ၊ နတ်ဘဝ နတ်ခန္ဓာ ဗြဟ္မာ့ဘဝ ဗြဟ္မာ့ခန္ဓာများသည်လည်း ထိုကိလေသာ ဇာတိတို့၏ ဖြစ်ပွားရာ တည်နေရာဌာနများဖြစ်ကြ၍ ငါ၏ကိုယ် ငါ၏ခန္ဓာဟူ အရိယာပညာရှိတို့ မချဉ်းဝံ့ မကပ်ဝံ့ ကျောက်ရွံ့ဘွယ်တွေ ဖြစ်သောကြောင့် ဒုက္ခမျိုးသာ အမှန်ဖြစ်၏၊

ကမ္မဇာတိ၌ ပါဏာတိပါတ အစရှိသော ကာယဒုစရိုက် ဝစီဒုစရိုက်, မနောဒုစရိုက် အမိုက်အမှား ကံတရားတို့သည် ကိလေသာကံတရားတို့၏ အပွားအစီးတို့သည်သာဖြစ်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် ကိလေသာ ဇာတ်သောင်းကျန်းတိုင်း ဒုစရိုက်တို့၏ ဖြစ်မှုဟူသော ကမ္မဇာတိသည်လည်း သောင်းကျန်းမြဲ ဖြစ်လေရကား ထိုကမ္မဇာတိသည်လည်းအရိယာပညာရှိတို့ အလွန်ကြောက်လန့်ဘို ကောင်းလှသည်ဖြစ်၍ ဒုက္ခမည်၏။ သူခိုးထားပြတို့၏ နေရာဖြစ်သော ရွာများသည် အနားအနီးသို့ မကပ်ဝံ့, မချဉ်းဝံ့ ကြောက်ရွံ့ဘွယ်တွေ ဖြစ်လေသကဲ့သို့ ထိုလူ့ဘဝ လူ့ခန္ဓာစသည် များသည်လည်း ထိုကမ္မဇာတိ၏ ဖြစ်ပွားရာ တည်နေရာဌာန များဖြစ်ကြ၏။ ငါ၏ကိုယ် ငါ၏ခန္ဓာဟူ အရိယာပညာရှိတို့ မချဉ်းဝံ့, မကပ်ဝံ့ ကြောက်ရွံ့ဘွယ်တွေ ဖြစ်သောကြောင့် ဒုက္ခမျိုးသာအမှန်ဖြစ်၏။

www.dhammaransi.com

ဝိပါကဓာတ်၌ ကိလေသာဓာတ်၊ ကမ္မဓာတ်တို့သောင်းကျန်းကြသည့်အတွက် အပါယ်သို့ ကျရောက်ခြင်းဟူသော ဝိနိပါတ ဝိပါကဓာတ်သည်လည်း ဘဝသံသရာတွင် အစဉ်ထာဝရ သောင်းကျန်းလျက်ရှိကြ၏။

ထို့ကြောင့် ကိလေသာဓာတ်၊ ကမ္မဓာတ်တို့နှင့် အတူတကွ ထိုဝိပါကဓာတ် အစဉ်ပါရှိ၍နေသော လူ့ဘဝ လူ့ခန္ဓာ စသည်များသည်လည်း ဒုက္ခမျိုးသာ အမှန်ဖြစ်ကြ၏။ သုစရိုက်တရားများ သုဂတိ ဘဝများသည် ကိလေသာဘေးတို့၏ အစာ အာဟာရများ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ကိလေသာမီးတို့ကို ပွားစီးစေတတ်ကြကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုသုစရိုက်တို့၏ ဓာတ်၊ သုဂတိ ဘဝတို့၏ ဝိပါကဓာတ်များသည် ကိလေသာ ဓာတ်တို့၌ ပါဝင်လေ၏။

ဓာတ်ဒုက္ခပြီး၏။

ဇရာဒုက္ခ၊ မရဏဒုက္ခတို့သည်မူကား ထိုထိုဘဝတို့၌ ပဋိသန္ဓေ တည်နေပြီးသည်မှ နောက်ကာလ၌ အဘယ် အခါမှာမဆို ဘယ်နာရီမှာမဆို ယိုယွင်းခွင့်ဆိုက်ခဲ့လျှင် ယိုယွင်းတဲ့စေရန် သေခွင့်ဆိုက်ခဲ့လျှင် သေတဲ့စေရန် အပါယ်ကျခွင့်ဆိုက်ခဲ့လျှင်၊ အပါယ်ကျတဲ့စေရန် အသင့်ရံကာ အမြဲပါရှိ၍ နေသော ခဏိကဇရာ၊ ခဏိကမရဏများပင်ဖြစ်ကြ၍ ဝိပရိဏာမ နက္ခအဆိုမှာ ပါဝင်ကြလေပြီ။ ဤဇရာဒုက္ခ၊ မရဏဒုက္ခ ဘဝမက္ခာ အမြဲ ပါရှိ၍ နေသည့်အတွက် လူ့ဘဝ နတ်ဘဝ ဗြဟ္မာ့ဘဝများသည် ဒုက္ခ မျိုးသာ အမှန်ဖြစ်ကြ၏။

ဇရာဒုက္ခ၊ မရဏဒုက္ခပြီး၏။

သောကဒုက္ခ, ပရိဒေဝဒုက္ခ, ကာယိကဒုက္ခ, စေတသိက ဒုက္ခ, ဥပါယာသဒုက္ခတို့သည် လူ့ဘဝ လူ့ခန္ဓာ၊ နတ်ဘဝ နတ်ခန္ဓာ တို့မှာ သွားလေရာ နေလေရာ ဖြစ်ခွင့်ဆိုက်လျှင် ဖြစ်ကြဘို့ရာ ဝိုင်းအုံခြံရံကာ ပါရှိ၍ နေကြကုန်၏။ ငရဲဘုံ ပြိတ္တာဘုံတို့သည် မူကား သောကဘုံကြီးတွေ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ပရိဒေဝဘုံကြီးတွေ ဒုက္ခဘုံကြီးတွေ ဒေါမနဿဘုံကြီးတွေ ဥပါယာသ ဘုံကြီးတွေ ဖြစ်ကြကုန်၏။

သောကာဒိဒုက္ခ ငါးပါးပြီး၏။

မတွေ့ချင် မမြင်ချင်သော ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ ဝတ္ထုအာရုံတို့နှင့် တွေ့မြင် ပေါင်းဘက် ဆက်ဆံရခြင်းသည် အပိယ သမ္ပယောဂ ဒုက္ခမည်၏။ ၊ ။အမြဲလျှင် တွေ့ချင် မြင်ချင် မကွဲမကွာချင်သော ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ ဝတ္ထုအာရုံတို့နှင့် သေကွဲကွဲရခြင်း ရှင်ကွဲကွဲရ ခြင်းသည် ပိယဝိပ္ပယောဂ ဒုက္ခမည်၏။ ရလိုလှ၍ တောင့်တ တန်းရမ်း ကြိုးပမ်းအားထုတ် လုပ်ဆောင်ရှာမှီးပါလျက် မရလေဘဲ၊ လွဲချော်ပျက်စီး၊ အချည်းနှီး အကျိုးမဲ့ ဖြစ်ရခြင်းသည် ဣစ္ဆာဝိဃာတဒုက္ခမည်၏။ ။ဤဒုက္ခများသည်လည်း လောကမှာ အလွန်များပြား ထင်ရှားလျက်ရှိကြ၏။ ထို့ကြောင့် လူ့ဘဝ လူ့ခန္ဓာ နတ်ဘဝ နတ်ခန္ဓာ၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝ ဗြဟ္မာ့ခန္ဓာများသည် ဒုက္ခမျိုးသာ အမှန်ဖြစ်၏။ ။ဤဒုက္ခလက္ခဏာ တဆယ့်တချက်တို့ထွင် ဇာတိ, ဇရာ, မရဏဒုက္ခ အချက်သုံးပါးသည် အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်၏။

ဒုက္ခလက္ခဏာ ပြီး၏။

www.dhammaransi.com

အနုတ္တလက္ခဏာ ဆိုသည်ကား ရုပ်တရား, နာမ်တရား တို့ကို အနတ္တဟူ၍ သိရာ သိကြောင်း ဖြစ်သော အချက်အရာ ကိုအနတ္တ လက္ခဏာ ဆိုသည်။

အနတ္တ၌ အတ္တဟူသော စကား၏ အနက်သွားကို ရှေးဦး စွာ သိထိုက်၏။ အတ္တဆိုသည်ကား သတ္တဝါ၏ အနှစ်အသား ဟုဆိုလိုသည်။ အနှစ်အသား ဆိုသည်ကား သစ္စာ ကထာ၌ ပြဆိုခဲ့သည့် အတိုင်း မြေအိုးဟူသော စကား၌ မြေအိုး၏အ နှစ်အသားဖြစ်၏။ အိုး၏ အနှစ်အသားဆိုသည်ကား အိုးဟူသော စကားသည် သဏ္ဌာန်ပညတ်၏ အမည်တည်း၊ မြေ၏အမည်မ ဟုတ်။ သဏ္ဌာနပညတ်သည်လည်း ပရမတ္ထ တရားကဲ့သို့ ဓာတ် နှစ်ဓာတ်သားရှိသည် မဟုတ်။ မြေသည်သာလျှင် ပရမတ္ထတရား ဖြစ်၍ ဓာတ်နှစ်ဓာတ်သား ရှိ၏။ လောက၌ အိုးဟူ၍ ရှိ၏လော ဟု ဆိုခဲ့သော် ပရမတ်နှင့် ပညတ် ခြားနားမှုကို မသိကြသော သူတို့က အိုးဟူ၍ ရှိ၏ဟု ပြောကြကုန်လတ္တံ့။ အိုးဟူ၍ရှိ၏ဟု ဆိုလျှင် ထိုအိုးကို ပြစမ်းပါဟု မေးရာ၏။ ထိုအခါ အနီး၌ရှိ သော မြေအိုးကို လက်ညှိုးထိုး၍ ဤသည်ကား အိုးမဟုတ်လော ဟု ပြကြကုန်လတ္တံ့။ ထိုသို့ပြခြင်းသည် အိုး မဟုတ်သော မြေကို အိုးဟူ၍ စွပ်စွဲခြင်းဖြစ်၏။ အစွပ်အစွဲ မှား၏။ မှားပုံ ကား မြေဟူသည် ပရမတ္ထမျိုးဖြစ်၍ အနှစ်အသား ရှိ၏။ အိုးဟူသည် ပညတ်မျိုးဖြစ်၍အနှစ်အသားမရှိ။ကောင်းကင်ကဲ့သို့ အချည်းနှီးသာတည်း။ မြေကို အိုးဟူ၍ စွပ်စွဲခြင်းသည် မြေကို အိုး၏အတ္တ ပြုခြင်းဖြစ်၏။ အနှစ်အသားရှိသော မြေကို အနှစ် အသား မရှိသော အိုး၏ အထယ်ခံအမာခံအနှစ်အသား ပြုခြင်း

www.dhammaransi.com

ဖြစ်၏။ မရှိသော အိုးသည် ရှိသောအိုး ဖြစ်လေ၏။ မြေသည်အိုး၏ အတ္တာဖြစ်လေ၏။ အတ္တာဖြစ်ခဲ့သောမြေသည်ပင်လျှင်အိုး၊ အိုးသည် ပင်လျှင် မြေဟူ၍ မြေနှင့်အိုးတခုတည်းဖြစ်လေ၏။ ဤသို့ ဖြစ်သည်ကို အစွပ် အစွဲမှားခြင်းဆိုသတည်း။

ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ် တရားသည် မြေနှင့်တူ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါသည် အိုးနှင့်တူ၏။ မြေကို အိုးဟု ဆိုခဲ့လျှင် မြေသည် အိုး၏ အတ္တာဖြစ်လေ သကဲ့သို့ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့ကို ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ဟူ၍ ဆိုခဲ့လျှင် ရုပ်နာမ် တရားသည် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အတ္တာဖြစ်ရလေ၏၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ၏ အနှစ်သာရ ဖြစ်လေ၏။ ဤကား အတ္တဟူသော စကား၏ အနက်သွား ပေတည်း စွပ်စွဲခြင်းမှားပုံတည်း။

အနတ္တဟူသော စကား၏ အနက်သွားပုံ

မြေအိုး ဟူသော စကား၌ မြေကားတခြား၊ အိုးကား တခြား၊ မြေသည် ပရမတ္ထ မျိုးတည်း။ အိုးသဏ္ဍာန်သည် ပညတ်မျိုးတည်း။ ထို့ကြောင့် မြေသည် အိုးမဟုတ်။ အိုးသည် မြေမဟုတ်၊ မြေကိုအိုးဆိုလျှင် မှား၏။ အိုးကို မြေဆိုလျှင်မှား ၏။ မြေသည် အိုး၏ အတ္တာမဟုတ်ပြီ။ အနတ္တာဖြစ်လေ၏။ အိုးသည်လည်း သဏ္ဍာန ပညတ်မျှ ဖြစ်၍ ကောင်းကင် ပညတ်များ ကဲ့သို့ အချည်းနှီးထင်ရှားလေ၏။

ထို့အတူ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားသည် တခြား၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါသည် တခြား၊ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားများသည် ပရမတ္ထမျိုးပေတည်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါသည် သဏ္ဍာန ပညတ်,

www.dhammaransi.com

သန္တတိ ပညတ်မျိုးပေတည်း။ ထို့ကြောင့် ရုပ်တရား နာမ်တရား တို့သည် ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ မဟုတ်။ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါသည် ရုပ် တရား, နာမ်တရားကို ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါဟု ဆိုလျှင် မှား၏။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါကို ရုပ်တရား, နာမ်တရားဟု ဆိုခဲ့လျှင်မှား၏။ ဤသို့မြင်နိုင်မှုကား ရုပ်တရား, နာမ်တရားသည် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ၏ အတ္တမဟုတ်ပြီ။ အနတ္တဖြစ်လေ၏။ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါသည် လည်း သဏ္ဌာန ပညတ်,သန္တတိ ပညတ်မျှသာ ဖြစ်၍ အချည်းနှီး ထင်ရှားလေ၏။ ဤကား အနတ္တအနက် သွားပုံတည်း။

အနတ္တလက္ခဏာ ဆိုသည်ကား ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အနိစ္စလက္ခဏာ သည်လည်း အနတ္တလက္ခဏာပင်တည်း။ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဒုက္ခ လက္ခ ဏာစုသည်လည်း **အနတ္တလက္ခဏာ**ပင်တည်း။

ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အနိစ္စလက္ခဏာသည် အဘယ်သို့လျှင်အနတ္တ လက္ခဏာ ဖြစ်နိုင်ပါသနည်း ဟူမူကား ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါသည် ပညတ်မျိုးဖြစ်၍ တဘဝလုံး မြဲ၏ ဟူ၍ငှင်း၊ ဘဝအဆက်ဆက် မြဲ၏ဟူ၍ငှင်း ယူကြရင်းဖြစ်၏။

ရုပ်တရား, နာမ်တရားတို့၌ မူကား ခဏိကဇရာ, ခဏိက မရဏ ဟူသော အနိစ္စလက္ခဏာသည် ရှိ၏။ ထိုဇရာ မရဏနှင့် တကွ တနေ့ တရက် အတွင်းမှာပင် အကြိမ် ရာထောင်မက ရုပ် ဟောင်း, နာမ် ဟောင်း အမျိုးမျိုး ကွယ် ပျောက် ခြင်း၊ အသစ်အသစ် အမျိုးမျိုး ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ ပွားများခြင်းဟူသော အညထာ ဘာဝ အနိစ္စ လက္ခဏာသည် ရှိ၏။ တဘဝလုံးမှာမှ

www.dhammaransi.com

တဦး တယောက် တည်းဟူ၍ ယူကြသော ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါမှာ ထိုကဲ့သို့သော ဝိပရိဏာမမှု၊ အညထာဘာဝမှု မရှိသင့်။ ရှိခဲ့လျှင် တဘဝလုံးမှာ တဦး တယောက် တည်းမဟုတ်။ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါသည်လည်း တနေ့တရက် အတွင်းမှာပင် အကြိမ်ပေါင်း ရာထောင်မက အိုရ၏။ သေရ၏။ အကြိမ်ပေါင်း ရာထောင်မက အသစ်အသစ်ဖြစ်၏။ ဘဝပြောင်းလဲရ၏ဟု ရှိနေလိမ့်မည်။ ထိုသို့ကားမရှိ၊ ထို့ကြောင့် ရုပ်နာမ်တရားတို့၌ ထိုအနိစ္စလက္ခဏာများကို ထင်မြင်ကြရသဖြင့် ရုပ်, နာမ် တရားတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ၏ အတ္တမဟုတ်ဟု သိနိုင်မြင်နိုင်လေသတည်း။ ဤကား အသာရကဋ္ဌေန အနတ္တာဟူသော ပါဠိနှင့် အညီ အနိစ္စလက္ခဏာ သည်ပင်လျှင် အနတ္တလက္ခဏာ ဖြစ်ပုံတည်း။

ဒုက္ခ လက္ခဏာစုသည် အဘယ်သို့လျှင် အနတ္တ လက္ခဏာ ဖြစ်နိုင်ပါသနည်းဟူမူကား ဒုက္ခလက္ခဏာစု မည်သည် မကောင်းလှသော အကျိုးယုတ် အကျိုးမဲ့များ ဖြစ်ကြ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတို့ မည်သည် မိမိတို့၏ ကောင်းခြင်း မွန်ခြင်းတို့ကိုသာ အလိုရှိကြ၏။ ရုပ်,နာမ်တရားစုသည် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အတ္တမှန်ခဲ့သော် ရုပ်,နာမ်တရားနှင့် ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါသည် တခုတည်းပင်ဖြစ်ရာ၏၊ တခုတည်းပင် ဖြစ်ခဲ့သော် အလိုသည်လည်း တခုတည်းပင် ဖြစ်ခဲ့ရာ၏။ ပုဂ္ဂိုလ်၏ အလိုသည်ပင်လျှင် ရုပ်,နာမ်၏ အလိုဖြစ်ရာ၏။ ရုပ်,နာမ်၏ အလိုသည်ပင်လျှင် ပုဂ္ဂိုလ်၏ အလိုဖြစ်ရာ၏။ ထိုသို့ကားမဖြစ်။ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အလိုကား တခြား။ ရုပ်, နာမ် တရားတို့၏ အလိုကား တခြား။

www.dhammaransi.com

* ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အလို ဆိုသည်ကား လောဘ တရား, ဆန္ဒတရားများပေတည်း။

ရုပ်,နာမ်တို့၏ အလိုဆိုသည်ကား အကြောင်းအား လျော်စွာ ဖြစ်ခြင်းသည်း။

ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ၏ အလိုမူကား အခါခပ်သိမ်း မိမိ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာခြင်းကိုသာ အမြဲလိုလား၏။

ရုပ်,နာမ်တို့သည်မူကား ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အကြောင်း တရားအားလျော်စွာ ဖြစ်ကြ၏။

---

* ''နယိဓ သတ္တူပလဗ္ဘတိ'' ဟူသော သံယုတ် ပါဠိတော်နှင့် အညီ ပရမတ္ထအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါဟူ၍ မုချမရှိချေ။

ယင်းသို့ မရှိသော်လည်း လောက ဝေါဟာရသို့ လိုက်၍ ဤ၌ သတ္တဝါတို့၏ ပကတိ စိတ်ကို ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါအားဖြင့်ရင်း ထိုပကတိစိတ်၏ အလိုကို ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ၏ အလိုအားဖြင့်ရင်း ယူ၍ ပြဆို ထားသည်။

ဤ၌ ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပါယ်ကား ပကတိ စိတ်၏ အလို သည် လောဘ တရား, ဆန္ဒတရားများ ဖြစ်၍ မကောင်းမှု၌ ပျော်မွေ့တတ်လေသည်၊

ရုပ်တရား, နာမ်တရားတို့၏ သဘောကား ဆိုင်ရာ အကြောင်းအားလျော်စွာ အကျိုးဖြစ်မြဲ ဓမ္မတာတည်း၊

ဤသို့ အဓိပ္ပါယ် အတိုချုပ်ကို မှတ်လေ။ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါရှိ သည်ဟူ၍ မမှတ်လင့်။

ရုပ်,နာမ်တို့၏ ဖြစ်ခြင်း, ပျက်ခြင်းတို့သည် အကြောင်း တရားနှင့်သာ စပ်ဆိုင်ကုန်၏။ အကြောင်း တရားကို လွှတ်၍ ပုဂ္ဂိုလ်၏အလို သက်သက်နှင့် စပ်ဆိုင်သည် မဟုတ်ကုန်။ အပူကို

www.dhammaransi.com

အလိုရှိလျှင် ပူစေတတ်သော အကြောင်းကို ရှာကြံအားထုတ်ကြရကုန်၏။ အအေးကို အလိုရှိလျှင် အေးစေ တတ်သော အကြောင်းကို ရှာကြံအားထုတ်ကြရကုန်၏။ အသက်ရှည်ခြင်းကို အလိုရှိကြသည့်အတွက် အသက်မွေးမှု အစာအဟာရ မှီဝဲမှုကြီးကို အမြဲအားထုတ်ကြရကုန်၏။ အလိုဆန္ဒ သက်သက်နှင့် အသက်ရှည်အောင် မတတ်နိုင်ကြ။ သုဂတိဘဝကို အလိုရှိကြသည့်အတွက် ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို အားထုတ်ကြရကုန်၏။ အလိုဆန္ဒ သက်သက်နှင့် သုဂတိဘဝကို ရအောင် မတတ်နိုင်ကြ။ သတ္တဝါတို့သည် မူကား ရှေးအဘို့၌ အကြောင်းကို ရှာကြံ အားထုတ်သည့်အတွက် နောက်အဘို့၌ ထိုအကြောင်း အားလျော်စွာ အလိုရှိရာ ရောက်ပေါက်ကြရသည်ကိုပင် မိမိကိုယ်ကို မိမိအလိုရှိတိုင်း ဖြစ်စေနိုင်သည်ဟု အထင်အယူ မှားကြကုန်၏။ ရှေးရှေးသောနေ့၌ အစာ အဟာရမှီဝဲခြင်း ဟူသော အကြောင်းတရားကို ရှာကြံအားထုတ်သည့်အတွက် နောက်နောက်သော နေ့မှာ ဣရိယာပုတ် လေးပါးတို့၌ မတ်မတ်မားမား လိုက်စား ကျင်လည်၍တည်စေနိုင်သည်ကိုပင် မိမိကိုယ်ကို၊ မိမိအလို ရှိတိုင်းဖြစ်စေနိုင်သည်ဟုအထင်အယူ မှားကြကုန်၏။ ရှေးအဘို့၌ပြုလုပ်၍ထားကြကုန်သော အိမ်ယာတိုက်တာအရိပ်အာဝါသ ရှိနေသည့်အတွက်နောက်အဘို့၌ အလိုရှိတိုင်း ကြည်လင်ချမ်းမြေနေနိုင်ကြသည်ကိုပင် မိမိကိုယ်ကို မိမိအလိုရှိတိုင်း ပြည့်စုံ၍နေကြရသကဲ့သို့ အထင်အယူ မှားကြကုန်၏။

အကျဉ်းအားဖြင့် လောက၌ သတ္တဝါတို့၏ အရေးကိစ္စ အမှုကြီးငယ်တို့သည် အဘယ်မျှလောက် ကြီးကျယ် ကြကုန်

www.dhammaransi.com

သနည်းဟု စေ့စုံစွာ မြော်ရှုကြသည်ရှိသော် သင်္ခါရဒုက္ခမှုတို့၏ အနန္တ ကြီးကျယ်များပြားပုံကို ဉာဏ်မျက်စိတွင် တွေ့မြင်နိုင်ကြကုန်ရာ၏။ ထိုသင်္ခါရဒုက္ခ အနန္တ ကြီးကျယ် များပြားရသည်မှာလည်း ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်,နာမ်တရားတို့သည် သတ္တဝါတို့၏ အလိုဆန္ဒအတိုင်း အာဏာပေးခြင်းနှင့် ပြီးစီးခြင်း မရှိကြကုန်သည့်အတွက်ကြောင့် မိမိ မိမိတို့၏ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်,နာမ်တရားတို့ကို အထိုက်အလျောက် မိမိ မိမိတို့ အလိုရှိရာသို့ ပါရာပေါက်ရောက် ပြီးမြောက်နိုင်ကြစေရန် အကြောင်း တရားတို့ကို ပြုစုပျိုးထောင်မှုတို့ချည်း ပေတည်း။ ဤကားအလတ်ဖြစ်သော ဒုက္ခလက္ခဏာ သုံးပါးတို့တွင် သင်္ခါရ ဒုက္ခတာ ဟူသော ဒုက္ခလက္ခဏာကို တွေ့မြင်ကြကုန်သဖြင့် ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်,နာမ်တရားတို့သည် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အလိုသို့ လိုက်ခြင်း မရှိမှု အလွန်ထင်ရှားလေရကား ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ အတ္တမဟုတ်ပုံကို ပြဆိုချက်တည်း။

ထိုမှတပါးလည်း ဒုက္ခ ဒုက္ခတာ, ဝိပရိဏာမ ဒုက္ခတာတို့၏ အတွက်နှင့် အတ္တ မဟုတ်ချက်များ ထင်ရှားပုံ၊ ဇာတိ ဒုက္ခ, ဇရာဒုက္ခ, မရဏဒုက္ခ စသည်တို့၏ အတွက်နှင့် အတ္တ မဟုတ်ချက်များ ထင်ရှားပုံတို့ကိုလည်း အကုန်သိမြင်ကြကုန်ရာ၏။ ဤကား ဒုက္ခလက္ခဏာသည်ပင်လျှင် အနတ္တ လက္ခဏာဖြစ်ပုံကို ပြဆိုချက်တည်း။

www.dhammaransi.com

ထိုလက္ခဏာသုံးပါးတို့ကို ပိုင်နိုင်စွာ ထင်မြင်သော ဝိပဿနာဉာဏ်သုံးပါးသည် တီရဏ ပရိညာမည်၏။

ဝိပဿနာဉာဏ်သုံးပါးဆိုသည်ကား—

(၁) အနိစ္စ ဝိပဿနာဉာဏ်တပါး၊
(၂) ဒုက္ခ ဝိပဿနာဉာဏ် တပါး၊
(၃) အနတ္တဝိပဿနာဉာဏ် တပါး။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် ရှေးဦးစွာ အတ္တဒိဋ္ဌိကို ပယ်သတ်ခြင်းငှာ အနတ္တဝိပဿနာဉာဏ်သည်သာလျှင် ပိုင်နိုင်ရန် အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်၏။ အနတ္တ ဝိပဿနာဉာဏ် ပိုင်နိုင်ရန်မှာလည်း အနိစ္စဝိပဿနာဉာဏ်သည် လိုရင်းဖြစ်၏၊ အနိစ္စ ဝိပဿနာဉာဏ် ပိုင်နိုင်ပါလျှင် အနတ္တ ဝိပဿနာဉာဏ် ပိုင်နိုင် လွယ်တော့သည် သာတည်း။

ဒုက္ခဝိပဿနာဉာဏ်မှာမူကား ဤအနိစ္စ ဝိပဿနာ ပိုင်နိုင်ရုံမျှနှင့် မပြီးနိုင်သေး။ လောကုတ္တရာ မဂ်သည် လေးဆင့်တိုင်တိုင်ရှိနေရသည်မှာ ဒုက္ခ ဝိပဿနာဉာဏ် အပြီးတိုင် မပိုင်နိုင်သေးသဖြင့် တဏှာ,မာန မကုန်မဆုံးနိုင်ရှိနေသည့် အတွက်ပေတည်း။

ဒုက္ခဝိပဿနာဉာဏ်မှာမူကား ဤအနိစ္စဝိပဿနာပိုင်နိုင်ရုံမျှနှင့် မပြီးနိုင်သေး။ လောကုတ္တရာမဂ်သည် လေးဆင့် တိုင်တိုင်ရှိနေရသည်မှာ ဒုက္ခ ဝိပဿနာဉာဏ် အပြီးတိုင် မပိုင်နိုင်သေးသဖြင့် တဏှာ,မာနမ ကုန်မဆုံးနိုင် ရှိနေသည့် အတွက်ပေတည်း။ ထို့ကြောင့်ယခုအခါကာလ၌ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဖြစ်သူတို့မှာ အပါယ

www.dhammaransi.com

ဒုက္ခမှ အပြီးတိုင် ကျွတ်လွတ်ကြရန် အရေးသည် အကြီးဆုံးဖြစ်၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာအပသို့ ရောက်ရှိသွားကြလျှင် အပါယ ဒုက္ခမှ ကျွတ်လွတ်ကြရန် နည်းလမ်းပင် မရှိလေပြီ။ အပါယဒုက္ခမှ ကျွတ်လွတ်ရန် ကိစ္စမှာလည်း ဒုစရိုက်တရား ,မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတရားတို့ကို အကုန်အစင် ပယ်သတ်ခြင်း ပေတည်း။ ဒုစရိုက်တရား, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတရားတို့ကို အကုန်အစင် ပယ်သတ်ရန် ကိစ္စမှာလည်း အတ္တဒိဋ္ဌိကို အကုန်အစင် ပယ်သတ်ခြင်းပေတည်း။ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာတော်နှင့် တွေ့ကြုံကြသည့်ဘဝတွင် အနတ္တဝိပဿနာဉာဏ်ကို ပိုင်နိုင်တဲ့ ခြင်းငှာ အနိစ္စဝိပဿနာတရားကိုသာ အရေးကြီးစွာ အားထုတ်ကြကုန်ရာသတည်း။

အနိစ္စဝိပဿနာဉာဏ် ပိုင်နိုင်လျှင် အနတ္တ ဝိပဿနာဉာဏ် ပိုင်နိုင်ခြင်းကိစ္စ ပြီးစီးသည် ဟူရာ၌ **သာဓက ပါဠိတော်ကား**-

အနိစ္စ သညိနော မေဃိယ အနတ္တသညာ သဏ္ဌာတိ၊ အနတ္တသညိနော အသ္မိ မာနော သမုဂ္ဃာတံ ပါပုဏာတိ၊ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ နိဗ္ဗာနံ။

အနက်။ ။မေဃိယ၊ မေဃိယရဟန်း၊အနိစ္စသညိနော၊ အနိစ္စ သညာ ပိုင်နိုင်သော သူအား။အနတ္တသညာသည်။ သဏ္ဌာတိ၊ အလိုလိုတည်လာ၏။ အနတ္တသညိနော၊ အနတ္တသညာ ပိုင်နိုင်သော သူအား။ အသ္မိမာနေ ။ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်, နာမ် တရားတို့ကို ငါငါ ဟူ၍ အထင်ကြီးခြင်းသည်။သမုဂ္ဃာတံ၊ပျက်စီးခြင်းသည်၊

www.dhammaransi.com

ပါပုဏာတိ၊ ရောက်၏။ ဒိဋ္ဌေဝဓမ္မေ၊ ယခုမျက်မှောက် ဘဝ၌ပင်လျှင် နိဗ္ဗာနံ၊ စိတ်ဒုက္ခခပ်သိမ်း အကုန်ငြိမ်းခြင်းသို့ ပါပုဏာတိ၊ ရောက်၏။

ယုတ္တိမှာမူကား အနိစ္စ လက္ခဏာသည်ပင်လျှင် အနတ္တလက္ခဏာ ဖြစ်နိုင်ကြောင်းကို အကျယ်ပြဆိုခဲ့ပြီ။

ဤ ဝိပဿနာ အလုပ်သည် သမထ အလုပ် ကဲ့သို့ ပလိဗောဓ ဆိတ်ငြိမ်ရာကြီးကို ရမှသာ ပြီးစီးနိုင်သည် မဟုတ်။ ပါရမီဉာဏ်သည်သာ ပဓာနတည်း။ ပါရမီဉာဏ်ရှိခဲ့ပါမူ တရားနာရင်းနှင့်ပင် ပေါက်ရောက်၍ သွားတတ်၏။ ဃရာဝါသ ကိစ္စအတွင်းမှာပင် ပေါက်ရောက်နိုင်၏။ အကြောင်းမူကား ဉာဏ်ရှိသူတို့မှာ ကိုယ်တွင်း ကိုယ်ပြင်, အိမ်တွင်းအိမ်ပြင်, ရွာတွင်း ရွာပြင်, တွေ့မြင်သမျှသည် အနိစ္စဉာဏ် ပွားစီးဘို့ ချည်းသာတည်း။ ပါရမီဉာဏ် နုကြသူများမှာမူကား သမထ အလုပ်ကဲ့သို့ပင် အထူးအားထုတ်မှ ပေါက်ရောက်နိုင်ကြ၏။

> အားထုတ်ကြရာမှာလည်း ဝိပရိဏာမ, အညထာ ဘာဝ ဟူသော အနိစ္စ လက္ခဏာတွင် မျက်တောင် တခတ် လျှပ် တပြက်အတွင်းမှာပင် အကြိမ်များစွာ ဖြစ်နိုင်သော ခဏိက အနိစ္စ အချက်များသည် အဘိဓမ္မာစကား ပြောကြရာ၌သာ လို၏။ ဝိပဿနာ အရာ၌မူကား ကိုယ်တွေ့ မျက်မြင်မျိုးတွင် ထင်ရှားလျက် ရှိကြသော သန္တတိ ဝိပရိဏာမ, သန္တတိ အညထာဘာဝသည်သာ လိုရင်းဖြစ်၏။

သန္တတိ ဝိပရိဏာမဆိုသည်ကား လောက၌ ကိုယ်တွေ့မျက်မြင်တွင်အသီးအသီး စကား ဝေါဟာရနှင့်တကွ ထင်ရှားလျက်ရှိ

www.dhammaransi.com

ကြသောပရမတ္ထဇရာအချက်,ပရမတ္ထမရဏအချက်များပေတည်း။ အညထာဘာဝမှာလည်း ထို့အတူတည်း။ ဝိပဿနာ တင်ရှုရန် တရားမှာလည်းရုပ်တရားစုတွင်ဓာတ်ကြီးလေးပါးသည်သာလိုရင်း ဖြစ်၏။ ဓာတ်ကြီး လေးပါး၏ တနေ့တရက် အတွင်းမှာပင် အခါတရာမက ဖြစ်ပျက် ပြောင်းလဲမှုကို ထင်မြင်နိုင်ပါလျှင် ထို၌ မှီကြသော ဥပါဒါ ရုပ်တို့၏ ဖြစ်ပျက် ပြောင်းလဲမှုသည် ပါဝင်လေတော့သည်။ နာမ်တရားစုမှာလည်း ဝိညာဏ်ခြောက်ပါးဟူသော စိတ်သည်သာ လိုရင်းဖြစ်၏။ စိတ်၏ဖြစ်ပျက် ပြောင်းလဲမှုကို ထင်မြင်နိုင်ပါလျှင် ထိုစိတ်၌ မှီကြရသော စေတသိက်တို့၏ ဖြစ် ပျက် ပြောင်းလဲမှုသည် ပါဝင်လေတော့သည်။ ဝေဒနာ အထူးအပြား, သညာ အထူးအပြား, စေတနာ အထူးအပြား, စသည်များသည်လည်း အနိစ္စ လက္ခဏာ ထင်လွယ်တဲ့ရန် ဖြစ်ပေ၏။ ရုပ်တရားစုမှာလည်း ဝဏ္ဏ အထူးအပြား, ဂန္ဓ အထူးအပြား, စသည်များသည် ထို့အတူတည်း။ လိုရင်းမှာမူကား သတ္တ, ပုဂ္ဂလ, အတ္တ, ဇီဝ, နိစ္စ, သုခဝိပလ္လာသ ဓမ္မတို့၏ ပျောက်ကင်းခြင်းသည် သာလျှင် လိုရင်းတည်း။ ဤဝိပဿနာ ဥာဏ်တို့၏ ရှုမြင်ပွင့်လင်းရန် အချက်မှာမူကား လက္ခဏာ သုံးပါးပေတည်း။

ထိုလက္ခဏာ သုံးပါးကိုလည်း လက္ခဏာခဏ်းမှာ သိသာထင်ရှား ရှိပုံမျှ ပြဆိုခဲ့ပြီ။

တီရဏပရိညာ အကျယ်ပြီး၏။

www.dhammaransi.com

ပဟာနပရိညာ အကျယ်ကား

ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာ၌ လိုရင်းပဓာန ဖြစ်သော ပဟာန တရားသည် ငါးပါးရှိ၏။

(၁) တဒင်္ဂပဟာနတပါး၊
(၂) ဝိက္ခမ္ဘနပဟာနတပါး၊
(၃) သမုစ္ဆေဒ ပဟာနတပါး၊
(၄) ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ ပဟာနတပါး၊
(၅) နိဿရဏ ပဟာနတပါးဟူသော ဤငါးပါးတည်း။

ထိုငါးပါးတို့ကို ထင်ရှားစေခြင်းခြင်းငှာ ကိလေသာတို့၏ အခိုက်အတန့်ဟူသော ဘူမိအပြား သုံးပါးတို့ကို ပြဆိုရာ၏။

ဘူမိအပြားသုံးပါး ဆိုတည်ကား—

(၁) အနုသယဘူမိတပါး၊
(၂) ပရိယုဋ္ဌာနဘူမိတပါး၊
(၃) ဝီတိက္ကမဘူမိတပါး ဟူသော ဤသုံးပါးတည်း။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် အနုသယဘူမိ ဆိုသည်ကား ဥပါဒ်, ဌီ, ဘင်အားဖြင့် အသီးအခြား စေတသိက် တပါး အနေနှင့် ဖြစ်ပေါ်ခြင်း မရှိကြကုန်မူ၍ စိတ်သန္တာန်၌သာ အစဉ်စွဲကပ် ငုပ်ဓာတ်၊ ဝပ်ဓာတ်၊ အိပ်ဓာတ်၊ ကိန်းဓာတ်ဖြစ်၍ နေကြကုန်သော ကိလေသာတို့၏ ကိန်းစပ်မှု အခိုက် အခွင့်ကြီးသည် နုအသဘူမိမည်၏။

www.dhammaransi.com

ခြောက်ဒွါရတွင် တခုတခုသော ဒွါရ၌ကိလေသာ ဓမ္မာထကြွ ဖြစ်ပေါ်ရန် အာရုံတိုက်ဆိုက် လာသဖြင့် မနောဒွါရတွင်မျှ ထကြွ၍ လာကြသော ကိလေသာတို့၏ ကိန်းဝပ်ရာမှ ထကြွဖြစ်၍ ပေါ်လာခြင်း အခိုက်အခွင့်ကြီးသည် **ပရိယုဋ္ဌာနဘူမိ**မည်၏။

မနောဒွါရတွင်မျှ မတန့် မရပ်ကြကုန်မူ၍ **ကိုယ်အင်္ဂါ**, နှုတ်အင်္ဂါ လှုပ်ရှားမှုတိုင် ရောက်အောင် ကျူးလွန်၍ လာကြကုန်သော ကိလေသာတို့၏ ကျူးလွန်ခြင်း အခိုက်အခွင့်ကြီးသည် **ဝီတိက္ကမဘူမိ** မည်၏။

လောဘကိလေသာသည် အနမတဂ္ဂ သံသရာတွင် သတ္တဝါ တယောက်၏ စိတ်သန္တာန်၌ လောဘကိလေသာ တခုမှာပင် ဘုံသုံးဆင့်ရှိ၏။ ထို့အတူ ဒေါသကိလေသာမှာလည်း ဘုံသုံးဆင့်၊ မောဟကိလေသာ, ဒိဋ္ဌိကိလေသာ, မာနကိလေသာ စသည်တို့မှာ အသီးအသီး ဘုံသုံးဆင့်စီ ရှိကြ၏။

ဗုဒ္ဓဘာသာ၌ သီလ, သမာဓိ, ပညာဟူသော သိက္ခာသုံးပါးတို့တွင် သီလဟူသော ပဌမသိက္ခာသည်ကိလေသာတို့၏ ဝီတိက္ကမဘူမိဟူသော တတိယဘုံမျှသာပယ်နိုင်၏။ တတိယဘုံမျှကိုသာ ပယ်နိုင်သည့်အတွက်ဒုတိယဘုံ, ပဌမဘုံရှိနေကြသေးသောကြောင့် သီလဖြင့် ပယ်အပ်သော ကိလေသာတို့မည်သည် မကြာခဏ ဖြစ်ပေါ်၍ ထကြွသဖြင့် ဝီတိက္ကမဘုံတိုင်အောင် ပြည့်မြဲပြည့်နိုင်ကြပြန်၏။ ထို့ကြောင့်သီလဖြင့် ပယ်ခြင်းကို တဒင်္ဂပဟာန်ခေါ်သတည်း။ ထိုထိုသီလအင်္ဂါဖြင့် ထိုထိုကိလေသာ အစိတ်မျှကို ပယ်ခြင်းဆိုလိုသည်။

www.dhammaransi.com

ပဌမစျာန်, ဒုတိယစျာန် အစရှိသော စျာန်သမာဓိ ဟူသော သမာဓိ သိက္ခာသည် သီလပယ်ချက်မှ ကျန်ရှိသော ဘူမိနှစ်ပါးတို့တွင် ပရိယုဋ္ဌာနဘူမိ ဟူသော ဒုတိယဘုံမျှကိုပယ်နိုင်၏။ အနုသယဘူမိ ကျန်ရှိသည့်အတွက် စျာန်သမာပတ်တို့ဖြင့် ပယ်အပ်သော ကိလေသာများသည်လည်း စျာန်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားနှင့်တွေ့ကြုံလာခဲ့လျှင် စျာန်ကိုပင် ဖျက်ဆီး၍ ဝီတိက္ကမဘုံ တိုင်အောင် ပြည့်မြဲပြည့်နိုင်ပြန်၏။ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်ခေါ်၏။ စျာန်သမာဓိ မည်သည် အပ္ပနာဘာဝနာ ကုသိုလ်မျိုး ဖြစ်ပေ၍ သီလကုသိုလ်ထက် အာနုဘော် ကြီးမားလျက် ရှိသောကြောင့် ကိလေသာတို့ကို ရှတ်တရက် ထကြွသောင်းကျန်းခြင်းငှာ မတတ်သာအောင် ဝေးစွာ ခွာပစ်ခြင်း ဆိုလိုသည်။

ဝိပဿနာပညာ, လောကုတ္တရာ မဂ်ပညာဟူသော တတိယသိက္ခာသည်မူကား သီလ, သမာဓိတို့ မပယ်နိုင်ကြသော အနုသယဘူမိဟူသော ပဌမဘုံကို ပယ်နိုင်၏။ ဤပဌမဘုံကို ပယ်ခြင်းသည်ကား အကြွင်းအကျန် မရှိသော ပယ်ခြင်းမည်၏။ ထိုပညာဖြင့် ပဌမဘုံ ကျွတ်လွတ်အောင် ပယ်အပ်သော ကိလေသာတို့သည် ထိုပုဂ္ဂိုလ် သန္တာန်မှာ ဘယ်အခါမှ တဖန် ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း မရှိလေပြီ။ ဤပယ်ခြင်းကို သမုစ္ဆေဒပဟာန်ခေါ်၏။ အမြစ်အရင်းနှင့်တကွ အကြွင်းအကျန် မရှိအောင် ပယ်ဖြတ်ခြင်း ဆိုလိုသည်။ လောကုတ္တရာမဂ်ပညာတို့၏ ပယ်ခြင်းကိုပင်လျှင် လောကုတ္တရာ ဖိုလ်ပညာတို့က အရှိန်အငွေ့မျှ မကျန်ရအောင် ထပ်မံ၍ တဖန် ငြိမ်းစေခြင်းသည် ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ ပဟာန်မည်၏။ နိဗ္ဗာန်ဖြင့် ပယ်ခြင်းသည် နိဿရဏ ပဟာန်မည်၏။

www.dhammaransi.com

ထိုသန္တာန်နှင့်မျှ မစပ်မနီးရအောင် အပြီးကျွတ်လွတ်၍သွားစေခြင်းဆိုလိုသည်။ ထိုပညာသည် ဝိပဿနာပညာ, မဂ်ပညာ,ဖိုလ်ပညာဟူ၍ သုံးပါးရှိသည်တွင် ပြဆိုခဲ့ပြီးသော တီရဏပရိညာပညာသည် အနုသယဘူမိကို ပယ်ငြားသော်လည်း အကုန်အစင်မပယ်နိုင်သေး။ မဂ်ပညာတို့သည်သာလျှင် မိမိတို့၏ ဆိုင်ရာ ကိလေသာတို့ကို အကြွင်းမရှိ အကုန်အစင် ပယ်နိုင်ကြ၏။

သောတာပတ္တိမဂ်ပညာ သည် ဒိဋ္ဌိဟူသမျှ ဝိစိကိစ္ဆာဟူသမျှတို့ကို အမြစ်အရင်း အကြွင်းအကျန်မရှိပယ်ပေ၏။ အပါယဂါမိ ဒုစရိုက်တရားတို့နှင့် အပါယ်ဘဝတို့ကိုလည်း ထိုသန္တာန်မှာ နောင်တဖန် ဖြစ်ပေါ်ရန် အကြွင်းအကျန်မရှိ ပယ်ပေ၏။

သကဒါဂါမိမဂ်ပညာ သည် ရုံ့ရင်းသော ကာမရာဂ, ဗျာပါဒတို့ကို အကြွင်းမရှိ ပယ်ပေ၏။

အနာဂါမိမဂ်ပညာ သည် ထိုသန္တာန်တွင် ကျန်ရှိသေးသော သိမ်မွေ့သေးဖွဲသော ကာမရာဂ, ဗျာပါဒတို့ကို အကြွင်းမရှိ ပယ်ပေ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ကာမနွယ်ပြတ်လေ၏။ ဗြဟ္မာ့ဘုံလျှင် လားရာဂတိ ရှိလေ၏။

www.dhammaransi.com

အရဟတ္တမဂ်ပညာ သည် ထိုသန္တာန်တွင် ကျန်ရှိသမျှသော ကိလေသာတို့ကို အကုန်အစင် ပယ်ပေ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ကိလေသာ ကုန်ငြိမ်းသော ရဟန္တာ ဖြစ်လေ၏။ ဘုံသုံးပါးမှ ကျွတ်လွတ်လေ၏။ ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာမှာ သမုစ္ဆေဒပဟာန်သည်သာ လိုရင်း ပဓာနဖြစ်၏။

ပဟာနပရိညာ အကျယ်ပြီး၏။

ပရိညာကထာပြီး၏။

ဝိပဿနာလုပ်ငန်း

ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း အလုပ်ကို အားထုတ်ကြသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ လိုရင်းအချက်ကို ပြပေအံ့။

ဝိပဿနာဉာဏ် သုံးပါးတွင် ရှေးဦးစွာ အနိစ္စ ထင်မြင်မှုသည် အရေး အကြီးဆုံးဖြစ်၏။ အဘယ်သို့ ထင်မြင် နိုင် ရမည်နည်း ဟူမူ အရိပ်ပွဲပြရာ၌ တခုသော အရိပ်မှာ တခဏ အတွင်း၌ပင်လျှင် လှုပ်ရှားမှုတွေ အဆက်ဆက် အဆင့်ဆင့် ပြောင်းလဲမှုတွေ အဘယ်မျှ လျင်မြန်လေသနည်း။ အဘယ်မျှ အထွေထွေ

www.dhammaransi.com

အပြားပြား များလေသနည်းဟု ခေတ်ရိပ်ကြီးငယ် တခုကို စေ့စုံစွာ စဉ်းစား၍ ကြည့်ရှုကြပါလျှင် ခေတ်ရိပ်၌ ဝိပရိဏာမ အညထာဘာဝ အချက်တို့သည် တမိနစ် တစက္ကန့်အတွင်းမှာပင် ရာထောင်မက ရှိနေကြသည်ကို တွေ့မြင်ကြကုန်ရာ၏။ တွေ့မြင်သမျှသော ထိုဝိပရိဏာမ, အညထာဘာဝမှုတို့သည် ထိုခေတ်ရိပ်မှ ၁အနိစ္စချည်းပေတည်း၊ မရဏမှုချည်းပေတည်း။ ခေတ်၏သေဆုံးမှုချည်းပေတည်း။

ထိုခေတ်ရိပ်ကိုသွားခြင်းအခိုက်အတန့်,ရပ်ခြင်းအခိုက်အတန့်, ထိုင်ခြင်းအခိုက်အတန့်,အိပ်ခြင်းအခိုက်အတန့်, ကွေးခြင်း အခိုက်အတန့်,ဆန့်ခြင်း အခိုက်အတန့်,ထိုထို ကိုအင်္ဂါအစိတ်တို့၏အထွေထွေပြောင်းလဲခြင်း အခိုက်အတန့်တို့ကို လုပ်ကြံ၍ စေ့စုံစွာ ကြည့်ရှုကြပါလျှင် ထိုအရိပ်မှာ ထိုထိုအခိုက်အတန့် အတွင်း၌ ခေတ်တို့၏ အနိစ္စမှုတွေ, မရဏမှုတွေ ပြည့်လျက် နေသည်ကို သိမြင်ကြကုန်လတ္တံ့။ ။သွားခြင်း အခိုက်အတန့်တွင် တခုတခုသော ခြေလှမ်းအတွင်း၌ ခေတ်တို့၏ အနိစ္စတွေ, မရဏတွေ ပြည့်လျက်နေသည်ကို သိမြင်ကြကုန်လတ္တံ့။ ကြွင်းကျန်သော အခိုက်အတန့်တို့၌လည်း ထိုနည်းတူ အသီးအသီး အနိစ္စမှုတွေ, မရဏမှုတွေ ပြည့်လျက် နေကြကုန်သည်သာတည်း၊

ဤခေတ်ရိပ် ဥပမာအတိုင်း မိမိ မိမိတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာမှာလည်း ဘယ်အခါမှာမဆိုရုပ်ခေတ် နာမ်ခေတ်တို့၏ အနိစ္စမှုတွေ

www.dhammaransi.com

မရဏာမှုတွေ ကိုယ်နှင့်အပြည့်ခေါင်းနှင့်အပြည့် ထိုထိုအင်္ဂါကြီးငယ်တို့နှင့် အပြည့်ရှိလျက် နေကြကုန်၏။ ။ထိုကဲ့သို့ ဘယ်အခါမဆို ဟာကိုယ်လုံး တကောင်လုံး ပြည့်လျက် ရှိနေကြကုန်သော အနိစ္စ အချက်, မရဏ အချက်တို့ကို ဉာဏ်ဖြင့် ပေါင်းရုံး၍ ကြည့်ရှုတတ်ကြပါ ကုန်မူကား မိမိ မိမိတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာအင်္ဂါတို့သည် တစက္ကန့် တမိနစ် အတွင်းမှာပင် အခါများစွာ ပျက်ဆုံးပြိုကွဲ ပြောင်းလဲ၍ နေကြသည်ကိုလည်း သိမြင်နိုင်ကြကုန်လတ္တံ့။ တစက္ကန့်တမိနစ်အတွင်းမှာပင် ကိုယ်ခန္ဓာကြီး အခါခါ ပြောင်းလဲမှု၊ ဦးခေါင်းအင်္ဂါ အခါခါပြောင်းလဲမှု၊ ခြေအင်္ဂါ လက်အင်္ဂါ အခါခါ ပြောင်းလဲမှု၊ ကျောအင်္ဂါ ဝမ်းအင်္ဂါ အခါခါ ပြောင်းလဲမှု၊ အသည်းအင်္ဂါ အဆုတ်အင်္ဂါ အခါခါ ပြောင်းဘဲမှုတို့ကိုလည်း သိမြင်ကြကုန်လတ္တံ့။

ဤသို့ သိကြ မြင်ကြ ထင်ကြကုန်သည် ရှိသော် အနိစ္စာနုပဿနာ အလုပ်တွေ နေရာကျပြီဟုမှတ်။ အနိစ္စာနုပဿနာ အလုပ် နေရာကျလျှင်လည်း အနတ္တာနုပဿနာ အလုပ်လည်း နေရာကျလေတော့သည်။

နေရာကျဆိုသည်ကား တသက်လုံး စွဲမြဲကြရန် အချက်ကျသည်ကို ဆိုသည်။ မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်သို့ ပေါက်ရောက်သည်ကို ဆိုသည် မဟုတ်။ မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်သို့ ပေါက်ရောက်မှုမှာမူကား ဣန္ဒြေပါရမီ အရင်းအနှီးသို့ လိုက်၍ အမြန်အနှေးရှိပြန်၏။ မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်သို့ ပေါက်ရောက်မှု မည်သည် အမှန်အားဖြင့် အလွန်သိခဲနိုင်၏

www.dhammaransi.com

သောတာပန် ဖြစ်ရှိနေသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိ ကိုယ်ကိုငါ သောတာပန်ဖြစ်ပြီဟု အမှန်အားဖြင့် သိနိုင်ခဲ၏။ အဘယ့်ကြောင့်နည်း ဟူမူ ကိလေသာတို့၏ အနုသယ အခိုက်အတန့် နက်နဲလှသောကြောင့်တည်း။ ကိလေသာတို့၏အနုသယ အခိုက်အတန့် နက်နဲပုံကို မသိကြကုန်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာတို့၏ ဝိက္ခမ္ဘနကိစ္စနှင့် ကင်းကွာ၍ နေရုံမျှကိုပင် ငါ သောတာပန် ဖြစ်ပြီဟု ထင်တတ်ကြ၏။ ။ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာတို့၏ သမုစ္ဆေဒကိစ္စနှင့် အနုသယဘုံကြီးပါ ကင်းပြတ်၍ သွားမှသာလျှင် သောတာပန် အစစ်အမှန် ဖြစ်ပေသည်။ ။ဝိပဿနာ ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ် တို့မှာမူကား အထင်အမြင် နေရာကျသော အနိစ္စာ နုပဿနာဉာဏ်ကို ရ၍ နေရလျှင်ပင် ကောင်းမြတ်လှပြီဟု ဝမ်းမြောက်၍သာ ထိုအလုပ်ကို တသက်လုံး စွဲမြဲကြကုန်ရမည်။ ။ရဟန္တာဖြစ်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှသော်လည်း စိတ္တသုခအကျိုးငှာ ထိုအလုပ်ကို ကိုမလွှတ်ကြပေကုန်။ ။ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာလည်း ထိုအလုပ်ကို အသက်ထက်ဆုံး ဆွေးနွေးကြသည်ရှိသော် ဉာဏ်ပညာ အဆင့်ဆင့် ရင့်သန်၍ သွားကြသဖြင့် ယခုဘဝတွင်ပင် မသေမီ အကြား၌သော်ငင်း သေခါနီးအခါ၌သော်ငင်း ပုထုဇ္ဇနဘူမိပုထုဇ္ဇနဂတိတို့ကို လွန်မြောက်၍အရိယဘူမိ၊ အရိယဂတိသို့ပေါက်ရောက်ကြကုန်လတ္တံ့။ ။ယခုဘဝ၌ပင်မပေါက်ရောက်ရှိကြသော်လည်း နောက်ဘဝ၌ နတ်ပြည်သို့ ရောက်ကြ၍ ပေါက်ရောက်ကြကုန် လတ္တံ့။ ။

ဝိပဿနာ ဒီပနီပြီး၏။

www.dhammaransi.com

နိဂုံး

ဤတွင်ရွှေ့ကား ဥရောပတိုက်သား ဗုဒ္ဓဘာသာ လူအများ တို့၏ အကျိုးငှာ ဝိပဿနာ ကမ္မဋ္ဌာန်း အလုပ်ကို အကျဉ်း ချုပ်စီရင်ချက် ပြီး၏။ ။အကျယ် မူကား ပါဠိဘာသာဖြင့် အကျယ်ရေးသားပြီး ရှိသော်လည်း အချော မတင်ရသေးသည့် အတွက် နောက်မှပေးပို့ရန်ကြံရွယ်လျက် ရှိသတည်း။

မန္တလေးမြို့အနောက်ပြင် စင်ရှင်လမ်း ကျုံးထိပ်တွင် နိုင်ငံ ခြား ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာပြု အသင်းကြီး နှစ်စဉ်စည်းဝေးရာ ဌာန၊ ရတနာသီရိ ကျောင်းတိုက်ကြီး၌ ၎င်းအသင်းကြီး အစည်း အဝေး ကိစ္စနှင့် ကြွရောက်နေထိုင်စဉ် စီရင်အပ်သော ဝိပဿနာ ဒီပနီကျမ်းသည် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၇၆-ခု၊ တပေါင်း လဆန်း (၁၄)ရက် နေ့တွင် ပြီးစီးပေသတည်း။

နိဂုံးပြီး၏။

www.dhammaransi.com

ဆုံးမစာ

ဆိုပိမ့်မည္မွာ။ စေ့စေ့နာလော့၊ ဂင်္ဂါသဲမျှ၊ ပွင့်ကုန်ကြသား၊ ဘုရားသာသနာ၊ ခေတ်အခါဝယ်၊ လူ့ရွာနတ်ဌာ၊ နင်ကြုံကြိုက်လည်း၊ အမိုက်မချွေ၊ အလိုက်နေ၍၊ အခြေမကြီး၊ အချည်းနှီးလျှင်၊ ရီးတီးယောင်တောင်၊ ခုတိုင်အောင်တည့်။ ။သန်းခေါင်လကွယ်၊ တောအုပ်လယ်၌၊ ရှစ်နယ်ပယ်ကုံး၊ အပြည့်ဖုံးသည်၊ မိုဃ်းလုံးတိမ်တိုက်။ လျှပ်မကြိုက်သား၊ အမိုက်အပြား၊ အင်လေးပါးထက်၊ နင်ကားရာထောင်၊ မကမှောင်၏။ ။လူ့ဘောင်လူ့ရွာ၊ သာသနာ၌၊ ကြမ္မာတော်၍၊ ယခုတွေ့လည်း၊ အလေ့မလွဲ၊ အများနဲလျှင်၊ မိုက်မြဲနှင်နှင်၊ မိုက်စရှင်၏။ ။မျက်မြင်လောက၊ ဤဘဝကား၊ ဒုက္ခစင်းစင်း၊ ချမ်းသာကင်း၏။ သေမင်းအစာ၊ နင့်ခန္ဓာကို၊ တဏှာဘီလူး၊ အမှောင့်ပူး၍၊ အရူးပြင်ပြင်၊ နင့်ကိုယ်ထင်၏။ ။နင်နှင့်မဆိုင်၊ နင်ပိုင်မဟုတ်၊ နင့်ရုပ်နင့်နာမ်၊ နင့်သဏ္ဌာန်ကို၊ နင့်ဉာဏ်မစူး၊ အပေါ်ဖြူး၍၊ မူးမူးမေ့မေ့၊ အများလေ့ဖြင့်၊ နေ့ရက်အပုံ၊ လွန်ခဲ့တုံပြီ။ ။အာရုံဝတ္ထု၊ မီးစာစုကို၊ မှုမှုရရ၊ နင်အားကျလည်း၊ ထားပြသေမင်း၊ လူ့တပ်နင်းက၊ မငြင်းဆန်သာ၊ နင့်ခန္ဓာသည်၊ ပြာပုံအပြီး၊ ဖြစ်လုနီးပြီ။ ။ရီးတီးရားတား၊ သေ၍သွားလည်း၊ တရားမကြွယ်၊

www.dhammaransi.com

ဆုံးမစာ

အထုပ်ငယ်လျက်၊ အပါယ်စခန်း။ သွားမြဲလမ်း၌၊ တပန်းဟိုက်ဟိုက်၊ တရှိုက်ငင်ငင်၊ တငြင်ငြိုငြို- ဆင်းရဲပိုလျှက်၊ ထိုထိုဘဝ၊ အနန္တလျှင်၊ အစမဆုံး၊ အများထုံးတည့်။ အနှုန်းမပျက်၊ အောက်နရက်ဝယ်၊ တသက်နှယ်နှယ်၊ အမြစ်တွယ်သို့၊ အပါယ်ထိုထို ဥဒဟိုသည်။ ။နှင်လိုလူမိုက် သွားလမ်းတည်း။ ။

www.dhammaransi.com

ကျေးဇူးရှင် လယ်တီ ဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ ဝိပဿနာ ဒီပနီများနှင့် အခြားဆရာတော်ကြီးများ၏ ဝိပဿနာ ကျမ်းပေါင်းစုံကို လက်လီ လက်ကား ရနိုင်ပါသည်။

★

မောင်ဘုန်း၊
ဆဋ္ဌ ပိဋကတ်တော်
အရောင်းကိုယ်စားလည်နှင့် စာအုပ်ချုပ်ဌာန
ဆိုင်အမှတ် ၂၂၊ ရွှေတိဂုံ ဘုရားဈေးတော်ရှိ
(ဒဂုံ စာတိုက်) ရန်ကုန်မြို့